lor statelor arabe între președintele R.A.U., Nasser, și prințul Feisal al Arabiei Saudite oferă fără îndoială o perspectivă nouă. În cadrul unei conferințe de presă prințul Feisal a declarat astfel că tratativele „au dus la un acord, înțelegere și deplină cooperare pentru soluționarea problemei yemenite, astfel încît poporul Yemenului să realizeze stabilitatea, securitatea și libertatea țării". La această declarație trebuie asociată declarația făcută la Sanaa de ministrul afacerilor externe al Yemenului și anume că „tratativele ce au avut loc îi dau speranța că în scurt timp vor fi rezolvate dificultățile care împiedică stabilirea unor relații de bună vecinătate între Arabia Saudită și Yemen".

Fondul acordului realizat nu este încă cunoscut, însă comentatorii consideră că principalul se înscrie pe linia recunoașterii dreptului poporului yemenit la o existență liberă și independentă.

Actuala etapă în construcția economică a Yemenului prezintă o mare importanță pentru viitorul său. Se pun bazele nu numai ale unor organisme cu totul noi, necunoscute în istoria acestei țări, dar se fac de asemenea încercări pentru o dezvoltare rațională și progresivă a întregii economii. La sfîrșitul lunii iulie a fost aprobat primul buget din istoria Yemenului. Acest buget (pe exercițiul financiar 1964—1965), însumînd 32 889 000 de riali, reprezintă prin însăși existența sa un fapt care deosebește substanțial situația actuală de ceea ce se întîmpla în trecut. Pe atunci Yemenul nu avea buget, iar veniturile provenite din taxele vamale și din impozite erau însușite în întregime de imam. Bugetul a fost elaborat de un comitet economic superior, special înființat, și care a studiat diferitele aspecte ale activității economice a țării. Primul ministru adjunct pentru problemele economiei și finanțelor țării menționa că s-a acordat o atenție deosebită aspectelor științifice și tehnice ale dezvoltării economiei.

Tot în cursul acestui an a fost proclamată noua Constituție a Yemenului, care stipulează că Yemenul „este o republică democratică, independentă și suverană, poporul ei făcînd parte din națiunea arabă". Pe linia acestor eforturi se înscrie strîngerea colaborării între Republica Arabă Yemen și Republica Arabă Unită. În cursul lunii iulie a fost semnat un acord în legătură cu crearea Consiliului superior egipteano-yemenit care „urmează să coordoneze politica celor două țări în domeniile politic, economic, militar, social, cultural și al informațiilor".

Tînărul stat trebuie să depună un efort deosebit pe planul dezvoltării culturale. Lichidarea analfabetismului este unul din obiectivele primordiale ale activității și faptul apare mai mult decît firesc ținînd seama de serioasa înapoiere culturală înregistrată în timpul dominației imamului. În noul an de învățămînt (1964—1965) urmează să fie date în folosință patru școli secundare, 67 școli primare și 9 instituții preșcolare. Potrivit declarațiilor ministrului adjunct al educației, Mohamed El Serahy, va fi înființat la Sanaa un institut pentru pregătirea cadrelor didactice. Asemenea institute de învățămînt superior urmează să fie create și în alte orașe ale țării.

Întîmpinînd cea de-a doua aniversare, guvernul Yemenului a anunțat că urmează să fie inaugurată o nouă stație de radio și să fie date în folosință 12 școli, 6 spitale și 4 dispensare. Aceste cifre permit să se ia în considerație puternicul efort depus pentru a deschide o pagină nouă în istoria țării, efort care presupune construirea, ridicarea unui adevărat edificiu. „Revoluția din Yemen — a declarat președintele Salal — a avut țelul să elibereze poporul yemenit și să-i dea posibilitatea de a-și construi o viață nouă. Trebuia să punem capăt sclavajului, umilințelor, sărăciei și bolilor din țara noastră, să creăm un sistem social de binefacerile căruia să se poată bucura toate păturile populației. Guvernul și-a propus să sporească suprafețele însămînțate și să întreprindă măsuri pentru creșterea recoltei. Am început o campanie de construcții de locuințe moderne în capitală, trebuie să construim școli, spitale, întreprinderi. Totul trebuie luat de la început, deoarece pînă la revoluție nu exista nimic. Poporul Yemenului este plin de năzuința de a înfăptui aceste planuri de construcție și dezvoltare menite să aducă țara sa în secolul XX".

Tînăra republică și-a afirmat cu multă consecvență poziția în relațiile internaționale. Declarațiile conducătorilor țării, contactele și tratativele pe care le-au avut cu o serie întreagă de state din Europa, Asia și Africa, — toate au contribuit la statornicirea politicii de neangajare și neutralitate pe care o promovează Yemenul.

În comunicatul comun publicat cu prilejul vizitei președintelui Republicii Arabe Yemen, Abdulah Al Salal, în R. P. Română se subliniază „politica de neutralitate pozitivă și neangajare a Republicii Arabe Yemen, acțiunile guvernului republican yemenit îndreptate spre lichidarea rămășițelor colonialismului, menținerea și întărirea păcii în Orientul Apropiat și Mijlociu și în toată lumea". Această politică corespunde neîndoielnic intereselor vitale ale poporului din Yemen.

În cîțiva ani, poporul Yemenului își propune să parcurgă opt secole. Sarcină de loc ușoară. Dar eforturile sale perseverente, sprijinul și simpatia de care se bucură în rîndul popoarelor din întreaga lume sînt o garanție că acest pas va putea fi înfăptuit.

Gh. STOENESCU

Arhitectură yemenită

Sanaa — capitala Yemenului

1547 | 1964

WESTMINSTER

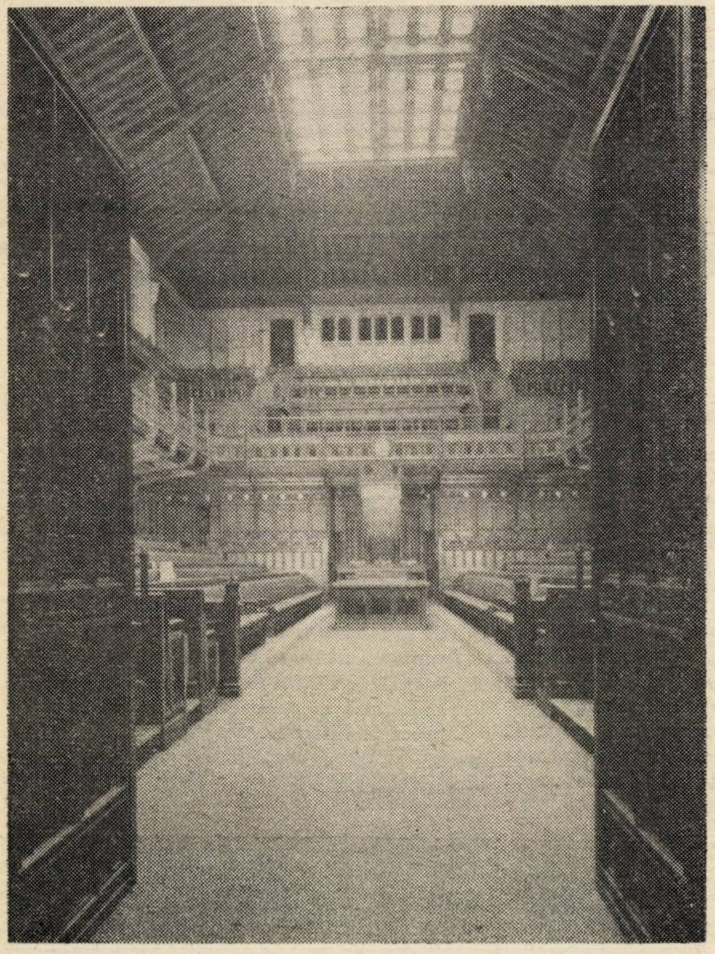

Camera Comunelor

Siluete în zale și lei fioroși, miniaturi dăltuite cu migală, împînzesc dantela de piatră a înaltelor ogive gotice. În jur, statuile lui Richard Inimă de Leu, Oliver Cromwell, George Canning, Abraham Lincoln, iar în micul parc pavat cu gazon, impozanta lucrare a sculptorului francez Rodin, „Les bourgeois de Calais". Simbol al Londrei, așa cum Capitoliul este al Washingtonului și turnul Eiffel al Parisului, străjuiește de la aproape o sută de metri înălțime o clopotniță severă care adăpostește cele 13 tone ale vestitului Big Ben (marele Benjamin). Numele i se trage de la sir Benjamin Hall, personaj de statură masivă, conducător al lucrărilor de construcție.

Pe fațade, vînturile și ceturile au spălat proeminențele arhitectonice, imprimînd clădirii patina alburie a vremii, încît pare ninsă. Și ai fi ușor sedus să-ți imaginezi acest Westminster ca intrat o dată cu istoria în peisajul londonez, dacă însăși istoria n-ar preciza că el datează abia de la mijlocul secolului trecut.

Pe aceste locuri, pe la începutul secolului 11, sub domnia regelui Canut, de origine daneză, exista un palat pe ruinele căruia a fost construită mai tîrziu biserica Sf. Ștefan. Aici, începînd din 1547, și-a avut Camera Comunelor primul sediu permanent, pînă la marele incendiu din 1834. A supraviețuit doar capela, păstrată și astăzi, scenă a unor evenimente memorabile printre care și proclamarea lui Cromwell ca lord protector al Angliei. Reconstruit exact pe aceleași locuri, actualul palat al parlamentului își menține numele de Westminster. Aripa Camerei Comunelor, distrusă parțial de bombardamentele hitleriste în mai 1941, a fost refăcută în vechiul său stil, folosindu-se în acest scop unele fragmente nemistuite de flăcări.

Apărută cu șapte secole în urmă, instituția parlamentului s-a dezvoltat — mai ales în timpul războiului de o sută de ani — ca un organ de stabilire a impozitelor și de moderare a abuzurilor, căpătînd de-a lungul secolelor prerogative care i-au înlesnit deținerea unui rol crescînd în viața politică a țării. Sistemul bicameral datează de pe la mijlocul secolului 14. În Camera Lorzilor se întruneau marii feudali, iar în cea a Comunelor — reprezentanții cavalerilor și orășenilor înstăriți. La începutul secolului 18, parlamentul își asigură controlul asupra administrației impunînd respectarea principiului, rămas pînă astăzi, potrivit căruia guvernul este format de partidul care deține majoritatea în Camera Comunelor. Influența acestei Camere s-a accentuat de altfel de-a lungul anilor, progresiv, în dauna Camerei Lorzilor, reflectînd ascensiunea burgheziei industriale și financiare. Practic, însă, guvernul este acela care controlează activitatea parlamentului, prin disciplina deputaților săi de pe băncile majorității.

În cartea sa „Anatomia Britaniei", Anthony Sampson scria: „Adevărul este că interesele marelui business nu prea sînt incomodate de membrii parlamentului... marile corporații au văzut unde se află puterea determinantă și acum lucrează direct cu miniștrii din cabinet... Importanța parlamentului a slăbit... În Marea Britanie, cu magnifica sa tradiție parlamentară, înțelegerea acestui declin al puterii parlamentare a fost deosebit de dureroasă și tulburătoare".

Nimic însă nu a împiedicat păstrarea acestui spirit tradiționalist, ale cărui elemente anacronice și-au găsit refugiu la umbra unui pitoresc plin de nostalgia trecutului. Iată, de pildă, sala Camerei Comunelor, căreia i s-au păstrat cu strictețe dimensiunile azi neîncăpătoare — are o lungime de numai 23 de metri — iar uneori publicul și presa, din galeriile rezervate lor cu mai multă dărnicie, depășesc prin numărul lor pe cel al deputaților în proporție de zece la unu, deși întregul palat are o mie și o sută de camere, o sută de scări și două mile de coridoare. În această sală, ritualul scrupulos al ședințelor reamintește parcă scene din Evul Mediu, cu personaje perucate, cu obiceiuri și formule consacrate, ca acel „Black Rod", despre ale cărui titlu și funcțiuni nu se știu multe și care conduce pe parlamentari în sală. Se afirmă că pentru parlamentari, unul din cele mai plăcute momente este acela cînd se dezbate poziția exactă a buzduganului, semn al puterii, așezat în permanență pe o masă în fața speakerului (președintele). Orice ședință se suspendă automat dacă cineva ar ridica buzduganul de la locul lui, sau atunci cînd un orator ar încălca o anumită linie

trasată pe podea, la distanța de o lungime de spadă de colegii partidului advers. Mai somptuoasă și mai ceremonială este Camera Lorzilor, unde însă lordul cancelar care prezidează este obligat de tradiție să stea pe inconfortabilul „Woolsack" (un sac umplut cu lînă colectată din țările Commonwealthului). Nici o dezbatere nu a fost vreodată televizată și dacă vreun fotograf se aventurează imprudent, filmul este distrus. A existat și o excepție istorică: cea a lordului Brabazon, care a reușit să fotografieze clandestin, în 1940, ultima cuvîntare în parlament a lui Neville Chamberlain.

Cele două Camere sînt constituite pe baza unor principii diferite, lucrează separat și nu se întîlnesc decît la ocazii rare, cu semnificații simbolice: încoronarea sau deschiderea parlamentului de către suveran în persoană, cînd ședința comună este convocată în Camera Lorzilor. Viața unei legislaturi are o durată fixă — 5 ani, potrivit legii parlamentului din 1911 — deși uzanța face ca dizolvarea lui și alegerile generale să aibă loc înainte de expirarea mandatului. Sesiunile parlamentare dețin unul din recordurile mondiale în materie — 160 de zile în Camera Comunelor și circa 110 în Camera Lorzilor.

În decursul ultimei legislaturi, sub guvernare conservatoare, parlamentul a fost martorul unor importante evenimente: demisia lui Harold Macmillan și numirea lui Alec Douglas-Home ca prim-ministru; doi foști premieri conservatori — Winston Churchill și Macmillan — s-au retras din viața politică; doi lideri laburiști au încetat din viață — Aneurin Bevan și Hugh Gaitskell — și în fruntea partidului a fost ales Harold Wilson. În această pericadă, pe agenda dezbaterilor au figurat 240 de proiecte de legi; au fost impuse restricții la imigrarea din țările Commonwealthului; 13 documente parlamentare (Bills) au înregistrat accesul la independență națională al unor foste teritorii coloniale britanice; au eșuat negocierile privind intrarea Marii Britanii în Piața comună... Numeroase probleme rămase în suspensie vor cădea în curînd în sarcina viitorului guvern și a viitorului parlament, după alegerile din octombrie.

Lorzii formează o categorie aparte, pe care rezultatele scrutinului nu o afectează, nu sînt eligibili și își ocupă locurile în virtutea dreptului nobiliar ereditar, de pairi. În numărul celor peste 900 de pairi, cu titluri de duci, marchizi, conți, viconți și baroni intră și pairii temporali, printre care cei numiți de regină la propunerea primului-ministru, precum și așa-numiții pairi spirituali — arhiepiscopii de Canterbury și York și cei 24 de episcopi ai Bisericii anglicane. Predomină chipurile vîrstnice: în 1961, pe lista pairilor erau 8 nonagenari și 87 octogenari.

În sala Camerei Lorzilor lumina, de un roșu închis, pătrunde prin vitralii iar statuile baronilor Magnei Charte privesc impasibile din umbra zidurilor. Aici, afluența membrilor este rară. O regulă preventivă apreciază ca suficientă prezența a minimum... trei membri. În mod obișnuit, ședințele durează trei ore zilnic și nu au loc niciodată vinerea. Unii nu au luat cuvîntul de ani, alții niciodată. Se zice că un lord a fost întrebat de ce a lipsit de la o dezbatere importantă. „Abținere militantă" — a fost răspunsul, nu lipsit de umor.

Cîteva limitări succesive ale prerogativelor Camerei Lorzilor i-au accentuat declinul, astfel că astăzi tot ce mai poate face din punct de vedere al atribuțiilor de control este să amîne cu un an adoptarea unei legi obișnuite și numai cu o lună dacă legea are caracter financiar. În ultima vreme, o spărtură semnificativă s-a produs în rîndurile acestei caste: renunțarea la titlul de pair, în schimbul permisiunii de a-și depune candidatura pentru un loc în Camera Comunelor. Este gestul pe care l-a făcut în octombrie, anul trecut, lordul Home, care putea deveni premier numai ca membru al Camerei Comunelor.

Ajunsă pe loc secund, mai puțin eficientă și mai mult decorativă, Camera Lorzilor, prin componența sa, a rămas lipsită de caracter reprezentativ și de perspectivă. A rămas, prin tradiție, conservatoare sau, cum se exprima autorul „Anatomiei Britanici", „mai conservatoare decît însuși partidul conservator". Din 1832, nu a votat niciodată împotriva vreunei moțiuni conservatoare. În atmosfera acestui început de campanie electorală, cînd pronosticurile ambigue și butadele se încrucișează în cercurile ziaristice de aici, se spune că un eventual guvern laburist nu ar putea niciciînd obține o majoritate în Camera Lorzilor, afară de cazul în care ar crea vreo... 700—800 de noi pairi.

Membrii Camerei Comunelor, aleși prin vot universal, sînt în număr de 630 (511 pentru Anglia, 71 pentru Scoția, 36 — Wales, 12 — Irlanda de nord). Componența este variată, iar statisticile așază, în dreptul unor termeni generici, profesiuni și categorii sociale cu cele mai largi posibilități de interpretare. Atunci cînd, de pildă, se afirmă că în rîndul deputaților conservatori sînt atîtea sau atîtea zeci de „fermieri", trebuie avut în vedere că în această noțiune încape scara lungă de la marii proprietari de pămînt pînă la businessmanii care s-au retras la țară.

Procedura dezbaterilor, foarte asemănătoare în ambele Camere, este bazată pe uzanțe și precedente dintre care unele datează de pe la începutul secolului 16 și chiar mai dinainte. Principala deosebire constă în împuternicirile mai largi ale speakerului în Camera Comunelor. Deputații nu vorbesc de la tribună, ci de la locul lor, și se adresează numai președintelui. Discursurile nu sînt niciodată citite, ci sînt rostite liber. „Parlamentul — scria recent săptămînalul *Observer* — pare a fi aproape unica instituție britanică impenetrabilă față de modernizare. Singura modificare serioasă, substanțială, pe care Camera Comunelor a fost în stare s-o efectueze este aceea prin care se prevede ca primul-ministru să răspundă la întrebări la ora trei și un sfert după masă, în loc de a-și face apariția la cea de-a 35-a întrebare. Dar chiar și această minusculă reformă, singura realizată de acest parlament, ar fi putut deveni inutilă dacă speakerul ar fi lăsat ca lucrurile să-și continue cursul".

Care va fi viitoarea configurație a parlamentului? Atît conservatorii cît și laburiștii, principalele partide ale arenei politice, au intrat în plină campanie electorală. Cei doi lideri — Alec Douglas-Home și Harold Wilson — au dat semnalul prin discursuri polemice, denumite de presa londoneză a fi „primele salve ale campaniei". Ambele partide își aruncă acum în focul bătăliei toate forțele de care dispun în vederea confruntării generale în fața urnelor.

Alegătorului i-a rămas mai puțin de o lună răgaz pentru a se hotărî, dacă n-a făcut-o pînă acum, cui să ofere buletinul său de vot. În orice caz, el așteaptă ziua de 15 octombrie cu mai mult calm decît agitatele state majore ale partidelor angajate într-o strînsă întrecere pentru parlament.

L. RODESCU

Londra, septembrie 1964

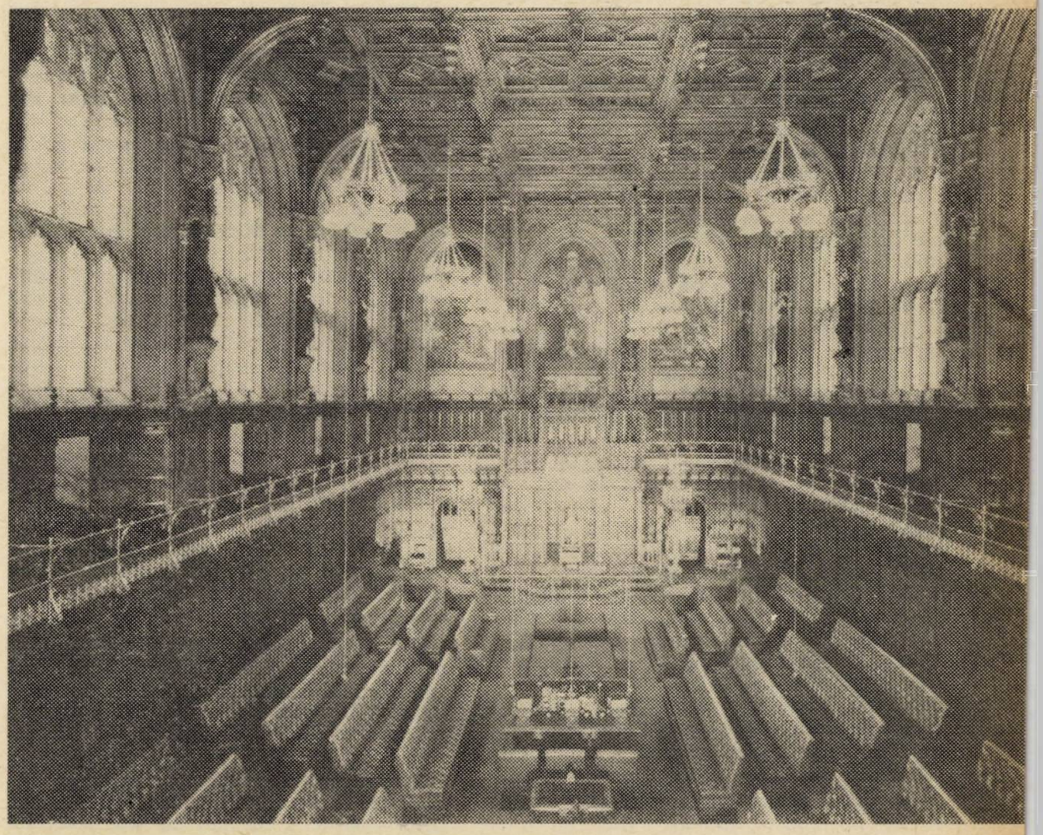

Camera Lorzilor

CENTENARUL

INTERNAŢIONALEI I-a

CLASA MUNCITOARE ŞI POLITICA MONDIALĂ

Carnetul lui F. Engels de membru al Asociaţiei Internaţionale a Muncitorilor.

Apariţia proletariatului pe arena istoriei a marcat începutul unui mod nou de înţelegere şi rezolvare a problemelor pe care evoluţia socială, în toată complexitatea ei, le ridica. Clasa muncitoare a adus în viaţa societăţii un suflu nou, a devenit catalizatorul şi punctul de concentrare a năzuinţelor înaintate ale omenirii, a întruchipat aspiraţiile spre progres ale celor mai înaripate minţi ale umanităţii. Cu deosebită pregnanţă apare aceasta în domeniul relaţiilor între popoare şi state, în problema războiului şi păcii.

Timp de milenii, de cînd, în adînca antichitate, a apărut diplomaţia, ea a fost apanajul minorităţilor exploatatoare dominante. Singurul aport al maselor în viaţa internaţională l-a constituit participarea la luptele armate dintre popoare şi state, iniţiate de păturile conducătoare ale vieţii politice. Masele erau doar obiect al politicii internaţionale, nu aveau posibilitatea să se manifeste ca o forţă independentă pe arena mondială.

Formarea primei asociaţii internaţionale a muncitorilor — Internaţionala I — a constituit un moment calitativ nou în modul de abordare a problemelor internaţionale. Ideile înaintate, progresiste cu privire la fenomene importante ale istoriei — războaie, formarea marilor imperii coloniale ş.a. — îşi găseau acum un purtător material de o mare vigoare, o clasă capabilă să promoveze o concepţie cu adevărat ştiinţifică despre relaţiile internaţionale.

Fondatorii Internaţionalei I, conştienţi de *necesitatea* ca proletariatul să participe intens la viaţa internaţională, au înscris aceasta ca un principiu diriguitor al organizaţiei revoluţionare recent fondate. În „Manifestul Constitutiv al Asociaţiei Internaţionale a Muncitorilor", a cărei elaborare este datorată geniului lui Marx, se prevede fără echivoc că eliberarea clasei muncitoare, ţelul suprem al luptei de clasă proletare, este de neconceput fără promovarea unei politici externe radical opuse celei a claselor dominante. Relatînd atmosfera entuziastă ce caracteriza adunarea din 28 septembrie 1864 de la St. Martin's Hall (Londra), cînd s-a constituit Internaţionala, „Manifestul Constitutiv" ne pune în contact cu o serie de idei care au făcut apoi epocă. „Şi o altă convingere însufleţea această adunare. Dacă eliberarea clasei muncitoare reclamă colaborarea frăţească aparţinînd diferitelor naţiuni, cum îşi vor putea ele îndeplini această misiune în condiţiile unei politici externe care, urmărind scopuri criminale, mizează pe prejudecăţile naţionale, varsă sîngele şi risipeşte averea poporului în războaiele de jaf?" (K. Marx şi F. Engels, Opere, Editura Politică, vol. 16, pag. 13).

Desolidarizîndu-se ferm de o asemenea politică, Consiliul General al Internaţionalei, avînd ca animator şi conducător recunoscut pe Karl Marx, ajutat îndeaproape de marele său prieten, Friedrich Engels, chema muncitorimea să pătrundă secretele politicii internaţionale, să supravegheze activitatea diplomatică a guvernelor din statele capitaliste. Expresie a atmosferei noi pe care clasa muncitoare o dorea în viaţa socială era şi cerinţa de a pune la baza relaţiilor dintre ţări şi popoare „legile supreme ale moralei şi echităţii". Manifestul Constitutiv conchidea că „lupta pentru o asemenea politică externă face parte din lupta generală pentru eliberarea clasei muncitoare". Patetic scria cu alt prilej Marx, adresîndu-se muncitorilor organizaţi în Internaţională, „Iată de ce vă revine datoria de onoare de a arăta lumii că astăzi, în sfîrşit, clasa muncitoare păşeşte în arena istoriei nu ca o clasă de executanţi supuşi, ci ca o forţă independentă, conştientă de răspunderea ce-i revine şi capabilă să impună pacea acolo unde aşa-zişii ei stăpîni instigă la război" (Op. cit. pag. 383).

Ideile păcii au apărut în gîndirea socială cu mult înaintea concepţiei marxiste. Piesele lui Aristofan, eseurile filozofice ale lui Erasmus din Rotterdam, o serie de idei ale lui Kant cu privire la necesitatea păcii sînt numai cîteva din mărturiile prezenţei acestor aspiraţii în conştiinţa înaintată a umanităţii. Dar pînă la apariţia clasei muncitoare şi a marxismului ca întruchipare spirituală a năzuinţelor sale, acestea erau deziderate şi idei vagi, „spirite fără corp". Ele însă au căpătat armătură şi fundament cînd au fost însuşite de proletariat — motorul progresului social, clasa în ascensiune.

Pentru prima oară, sub conducerea Asociaţiei Internaţionale a Muncitorilor, proletariatul a început să joace un rol important în politica internaţională. De la naşterea ei, Internaţionala a militat cu înflăcărare pentru cauza păcii, împotriva războaielor de agresiune. În secolul care a trecut de la înfiinţarea Internaţionalei, aceste idei s-au maturizat, au devenit steag de luptă pentru sute de milioane de oameni, s-au transformat într-o uriaşă forţă materială.

Dar să ne întoarcem la începuturi. Perioada de existenţă a Internaţionalei, 1864—1876, a coincis cu intrarea capitalismului într-o etapă nouă, trecerea la stadiul monopolist, accentuarea tendinţelor expansioniste ale principalelor state occidentale. Totodată, într-o serie de ţări, a căror dezvoltare economică şi politică era retardatară, rămăseseră nerezolvate problemele formării naţiunii şi statelor naţionale unitare. Pe continentul european continua exploatarea colonială a unor popoare dependente de mari imperii (otoman, habsburgic, ţarist, britanic). Pe continentul american se ducea lupta pentru lichidarea sclaviei, a cărei menţinere o doreau nu numai plantatorii sudişti, ci şi o serie de state europene, care nu dispreţuiau avantajele comerţului cu sclavi şi folosirea aproape gratuită a muncii acestora.

Clasa muncitoare, prin glasul lui Marx şi Engels, prin activitatea Internaţionalei I a dat lumii posibilitatea, valorificată la început parţial şi tot mai intens în decursul anilor, să înţeleagă esenţa relaţiilor dintre state. Şi, în mod deosebit, esenţa, cauzele, caracterul unui fenomen pe care de milenii istoria îl cunoştea şi care pricinuise hecatombe de oameni şi distrusese bunuri materiale, dar a cărui explicare rămăsese extrem de nebuloasă : războiul.

Războiul nu are o determinare univocă, nu poate fi privit unilateral — este continuarea politicii cu alte mijloace. Dar politica are caracter de clasă — războiul, deci, aşijderea. Acest adevăr, adus pentru prima dată la lumină de marxism, a permis clasei muncitoare să aibă o atitudine diferenţiată faţă de războaie ; combătînd pe cele agresive, anexioniste, ea sprijină pe cele revoluţionare, menite a contribui la rezolvarea unor sarcini progresiste ale istoriei.

Internaţionala se constituia în anii cînd se desfăşura războiul civil din S.U.A. Clasele dominante din Europa erau gata să sară în ajutorul statelor din Sud pentru a eterniza sclavia. Muncitorimea Europei însă, încă înainte de crearea Internaţionalei, a venit în apărarea Nordului progresist, a sprijinit pe Abraham Lincoln. O dată constituit, Consiliul General al Internaţionalei a mobilizat opinia publică pentru zădărnicirea diferitelor manevre ale guvernelor englez şi francez, care vroiau să trimită

ajutoare trupelor sudiste. La realegerea lui Lincoln ca președinte, Internaționala, prin Marx, l-a felicitat numindu-l „un fiu devotat al clasei muncitoare" și arătînd că de la începutul războiului civil muncitorii europeni s-au simțit legați de idealurile pe care le promova în războiul de secesiune „steagul înstelat", simbolul Confederației nord-americane. Prin ambasadorul S.U.A. la Londra, Charles Francis Adams, Lincoln a transmis muncitorimii engleze răspunsul său prietenos. Iar cînd Lincoln a fost asasinat, Internaționala a adresat noului președinte, Andrew Johnson, o scrisoare de simpatie pentru marele om de stat american căzut în numele unor idei înaintate.

Atitudinea clasei muncitoare engleze, de netă sprijinire a nordului, a fost consecventă și atunci cînd, datorită încetării importurilor de bumbac, textiliștii britanici îndurau foamea. Ideea formulată de Marx că „nu înțelepciunea clasei dominante, ci rezistența eroică a clasei muncitoare din Anglia... a apărat apusul Europei de o cruciadă transatlantică pentru eternizarea și răspîndirea sclaviei", avea să dobîndească, 15 ani mai tîrziu, o semnificativă confirmare prin declarația senatorului Hoare din Massachussets. În cadrul unor dezbateri din Congresul nord-american, Hoare arăta că „tocmai mîrîitul furios al muncitorilor din Lancashire" a împiedicat guvernul englez să intre în luptă împotriva Statelor Unite în timpul războiului civil. Lincoln, de altfel, impresionat de actele de solidaritate ale muncitorilor englezi, le adresase un mesaj în care aprecia eroismul proletariatului din Manchester drept „un exemplu... cum nu s-a mai văzut de-a lungul veacurilor în nici o altă țară".

Lupta clasei muncitoare împotriva războaielor agresive a continuat. În anul 1866, cînd s-a dezlănțuit războiul dintre Prusia și Austria, Consiliul General al Internaționalei a dezvăluit caracterul reacționar al acestui conflict armat și a arătat că nici o putere beligerantă nu trebuie să fie sprijinită de muncitorime. Accentuarea încordării politice internaționale și îndeosebi perspectiva unei conflagrații între Franța și Prusia a determinat clasa muncitoare, prin Internațională, să dezbată pe larg problemele războiului și păcii. La Congresul de la Geneva al Internaționalei (1866) a fost adoptată o rezoluție care, printre altele, propunea clasei muncitoare să lupte pentru desființarea armatelor permanente și pentru a înlocui acestea cu înarmarea generală a poporului, în cadrul unei miliții populare. Ca măsură provizorie era propusă menținerea unei mici armate permanente cu rol de instruire a corpului de comandă al miliției populare.

Și mai netă apare poziția Internaționalei în problemele războiului și păcii la Congresul de la Lausanne (1867), cînd este votată o rezoluție specială pe această temă. Documentul cuprinde idei a căror rezonanță actuală merită a fi relevată. Îndeosebi se subliniază că militarismul și războaiele de cotropire sînt într-o vădită contradicție cu interesele clasei muncitoare, principalul purtător al poverii războiului. Condamnînd cursa înarmărilor și „pacea înarmată", rezoluția arăta că acestea paralizează forțele de producție, duc la irosirea muncii umane, fac să planeze asupra omenirii pericolul permanent al războiului. În raport cu situația istorică de atunci, rezoluția cuprindea o idee deosebit de valoroasă: „Întrucît pacea este principala condiție a bunăstării generale, ea trebuie consolidată printr-o ordine nouă, cînd în societate să nu mai existe două clase dintre care una o exploatează pe cealaltă". Era aci sintetizată misiunea istorică a proletariatului: a lichida definitiv atît exploatarea omului de către om cît și exterminarea omului de către om. Idee dezvoltată un an mai tîrziu, la Congresul de la Bruxelles, cînd se arăta că „lipsa echilibrului economic... este cauza principală și permanentă a războiului", iar posibilitatea de a *reduce* frecvența războaielor, în condițiile societății bazate pe antagonisme sociale, o au clasele de oameni ai muncii, care sînt aproape singurele supuse obligației serviciului militar. Internaționala a organizat cu continuitate și consecvență acțiuni practice în diferite țări și pe plan internațional pentru demascarea pericolului de război, pentru afirmarea solidarității proletare în apărarea păcii.

Evenimentul militar care în acea epocă a zguduit bătrîna Europă l-a constituit războiul franco-prusian, izbucnit în iulie 1870. Dus între Franța condusă de Ludovic Bonaparte, „Napoleon cel mic", și Prusia, în fața căreia se ridica problema unității naționale, conflictul armat a avut o evoluție complexă, nelineară. Marx a relevat cauzele și caracterul acestui război în „Adresele" Consiliului General al Asociației Internaționale a Muncitorilor, aceste două documente constituind o mărturie pregnantă a luptei duse de fondatorii Internaționalei împotriva războaielor de cotropire.

În adresa scrisă de Marx în iulie 1870 sînt înfățișate cauzele inițiale ale războiului franco-prusian. „Complotul războinic din iulie 1870 — scria Marx — nu este decît o ediție îmbunătățită a loviturii de stat din decembrie 1851" (K. Marx și F. Engels, Opere, Editura Politică, vol. 17, pag. 4). Dar aceasta era doar o latură a războiului. Avînd în vedere că realizarea unității statale a poporului german reprezenta o necesitate obiectivă, impusă de progresul istoric, Marx considera că la început războiul dus de Prusia avea justificare. În același timp însă, făcînd deosebire între sarcinile naționale determinate de necesitatea unificării Germaniei și scopurile dinastice pe care le urmăreau în acel război iunkerimea prusacă și burghezia germană, Marx insista asupra primejdiei ca acest război să se transforme într-un război de cotropire, primejdie care avea să și devină realitate, mai ales după instaurarea Comunei din Paris. „Dacă clasa muncitoare germană, scria Marx, va permite ca actualul război să-și piardă caracterul lui strict de apărare și să degenereze într-un război împotriva poporului francez, atunci și victoria și înfrîngerea vor fi deopotrivă de dezastruoase" (Op. cit., p. 6).

Marx sublinia răspunderea ce revine mișcării muncitorești pentru a feri popoarele de un nou război. În Adresa din septembrie 1870, se spune: „Secțiile *Asociației Internaționale a Muncitorilor* trebuie să cheme la acțiune clasa muncitoare din toate țările; dacă muncitorii vor uita care e datoria lor și vor rămîne pasivi, îngrozitorul război actual nu va fi decît preludiul unor războaie internaționale și mai îngrozitoare...". (Op. cit., pag. 291) O idee majoră — accentuarea continuă a caracterului distrugător al războaielor — este cuprinsă în Adresa Consiliului General al Internaționalei. Această tendință a fost verificată sucesiv de istorie în cursul războiului din 1914—1918, al celui din 1939—1945 cînd au fost folosite primele bombe atomice, precum și de actuala evoluție a tehnicii militare. Istoria războaielor și a tehnicii militare din epoca contemporană arată progresele continue ale forței de distrugere, cuprinderea în sfera acțiunilor militare a unor zone tot mai vaste ale globului, a maselor populației. Engels, eminent teoretician al științei militare, a studiat intens această tendință, elaborînd idei de o mare actualitate cu privire la dialectica dezvoltării militarismului, a tehnicii de război etc.

Conștientă de marea răspundere a clasei muncitoare, Internaționala a che-

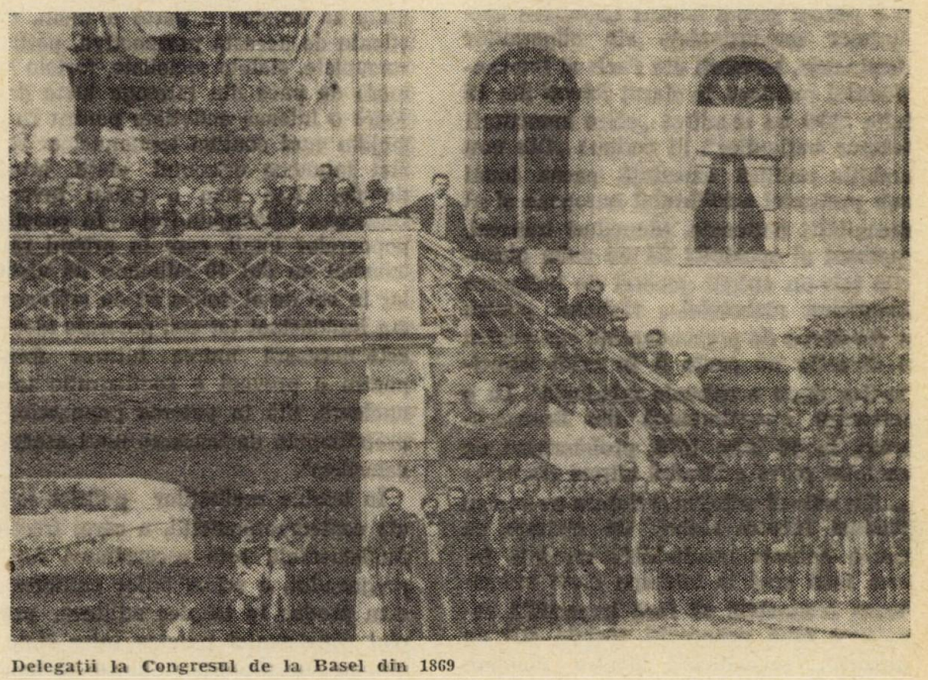

Delegații la Congresul de la Basel din 1869

mat pe membrii ei din toate țările, pe proletari și alți oameni ai muncii, la lupta activă și la solidaritatea internațională pentru a limita consecințele negative ale războiului franco-prusian, a-i pune capăt cît mai grabnic. Într-o scrisoare adresată Comitetului Partidului muncitoresc social-democrat german, Marx și Engels au criticat aspru anexarea Alsaciei și Lorenei de către militariștii prusaci. În pofida afirmațiilor camarilei militare, ale politicienilor de cafenea care pretindeau că anexarea acestor teritorii ar feri pentru totdeauna Germania de pericolul unui război cu Franța, Marx și Engels, cu o capacitate de pătrundere pe drept cuvînt genială, demonstrau că acest act imperialist este „mijlocul cel mai sigur pentru a transforma acest război într-o *instituție europeană*, ... mijlocul cel mai sigur pentru a eterniza în Germania reînnoită despotismul militar ca o condiție necesară a dominației asupra Alsaciei și Lorenei... Acesta este mijlocul infailibil de a transforma viitoarea pace într-un simplu armistițiu pînă cînd Franța se va reface îndeajuns ca să revendice teritoriul pierdut" (Op. cit., pag. 281). Geneza și deznodămîntul războiului mondial de acum jumătate de secol a confirmat cu jertfa a 10 milioane de oameni cîtă dreptate au avut conducătorii Internaționalei I care vedeau în anexarea acestor teritorii sursa unor viitoare conflicte militare, a „autodistrugerii reciproce" și ruinei Germaniei și Franței.

Proletariatul din Franța și Germania și-a ridicat glasul hotărît împotriva tendințelor expansioniste ale oligarhiilor dominante. Membrii din Paris ai Internaționalei publicau în ziarul *Réveil* din 12 iulie 1870 un manifest „către muncitorii tuturor națiunilor". Ei scriau: „Din nou ambiția politică amenință pacea lumii sub pretextul echilibrului european și al demnității naționale. Muncitori francezi, germani și spanioli! Să ne unim glasurile într-un strigăt general de indignare împotriva războiului..., războiul pentru o chestiune de preponderență sau pentru o dinastie nu poate fi în ochii muncitorilor decît o nebunie criminală". La o întrunire muncitorească din Braunschweig, la 16 iulie 1870, proletariatul de cealaltă parte a Rinului afirma răspicat: „...Cu adîncă mîhnire și durere ne vedem împinși într-un război de apărare ca într-o pacoste inevitabilă; totodată facem însă apel la întreaga clasă muncitoare rezonabilă să facă imposibilă repetarea unei nenorociri sociale atît de grozave, revendicînd pentru popoare dreptul de a hotărî ele însele războiul sau pacea și făcîndu-le stăpîne pe propria lor soartă".

Acesta era glasul proletariatului european, puternic și limpede în apărarea unei cauze vitale pentru omenire — pacea. Aceste chemări și declarații prefigurau perspectiva spre care se îndreaptă omenirea sub conducerea clasei muncitoare și sintetic exprimată în prima Adresă a Consiliului General al Internaționalei. „În timp ce Franța oficială și Germania oficială se aruncă într-o luptă fratricidă, muncitorii francezi și cei germani își trimit unii altora mesaje de pace și prietenie. Chiar și numai acest fapt măreț, fără seamăn în istorie, deschide perspectiva unui viitor luminos. El dovedește că, în opoziție cu vechea societate, cu mizeria ei economică și demența ei politică, se naște o societate nouă, al cărei principiu internațional va fi *pacea*, pentru că toate națiunile vor avea unul și același stăpîn — *munca*" (Op. cit., pag. 7).

Această lume nouă a început a fi făurită o dată cu Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, mai întîi pe o șesime, iar, prin victoriile revoluțiilor populare din Europa și Asia, pe o pătrime a globului pămîntesc. Sistemul mondial socialist este principalul bastion al păcii în lume. Clasa muncitoare internațională, partidele marxist-leniniste, popoarele recent eliberate și pături largi pe toate meridianele se pronunță pentru salvgardarea păcii, pentru a feri omenirea de consecințele unui cataclism termonuclear. Dacă în urmă cu un secol și chiar pînă acum douăzeci și cinci de ani, preîntîmpinarea războiului nu putea să depășească stadiul unui deziderat, important ca atare pentru definirea poziției profund antimilitariste și antiagresive a proletariatului, în zilele noastre, cînd ca urmare a marilor transformări sociale și politice din lume, raportul de forțe a devenit favorabil progresului și păcii, există posibilitatea reală ca războiul mondial să fie evitat, chiar în condițiile cînd capitalismul continuă să domine o parte a lumii. Conștiente de această perspectivă, partidele comuniste, statele socialiste, forțele iubitoare de pace din întreaga lume desfășoară o intensă activitate pentru ca primejdia unui conflict termonuclear să nu mai întunece orizontul vieții internaționale. Așa cum a arătat tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej: „În conștiința popoarelor lumii, care în primul război mondial au dat 10 milioane de victime, iar în cel de-al doilea 50 de milioane — s-a înrădăcinat tot mai puternic ideea că este necesară unirea tuturor forțelor pentru a preveni o conflagrație termonucleară. Stă în puterea popoarelor să preîntîmpine declanșarea unui asemenea cataclism".

În lumina realităților politico-sociale ale contemporaneității, a cărei trăsătură fundamentală este ascensiunea forțelor progresului, a schimbărilor calitative ce s-au produs în tehnica militară, principiul coexistenței pașnice între state cu sisteme social-politice diferite se impune ca o necesitate vitală, este considerat de tot mai multe state, cercuri politice influente din diferite țări, organisme internaționale drept singura cale rațională de rezolvare a problemelor internaționale litigioase. Idealul păcii pentru care clasa muncitoare luptă în mod organizat de un secol a devenit o preocupare a sute de milioane de oameni.

Conf. univ. I. BERCU

ILUMINIȘTII ROMÎNI ȘI „AFACERILE EUROPEI"

Pentru iluminismul romînesc — curent de idei în cadrul căruia noțiunea se răspîndește și se impune — „Europa" însemna în primul rînd localizarea izvorului specific de „lumină", noul pol spiritual, laic, al conștiințelor românești, primenite de „vîntul veacului", care ies din sfera ortodoxiei și a centrelor sale teologico-monahale în decrepitudine.

Cuvîntul are mai puțin un conținut geografic, cît unul intelectual, social și tehnic. El exprimă valori, creații și tendințe ideologice originale; noi și înaintate instituții politice; traduce realizarea unui înalt nivel de civilizație. Dar mai presus de toate el este legat de convingerea că „Europa" (respectiv totalitatea țărilor din apus și răsărit cu nivel cultural superior) radiază și dă impuls unui proces cultural nou, calitativ deosebit de tot ceea ce au cunoscut românii pînă atunci. De unde și noua accepție a noțiunii, cea mai vie și mai impunătoare dintre toate.

Ce reprezenta „Europa" pentru noi, înainte de această fază, spun mai ales

cronicarii al căror orizont se deschide către 1730. Prin glose pe marginea unor evenimente politice care ne privesc îndeaproape, Europa intră tot mai mult în orbita cunoașterii românești.

Constantin Căpitanul știa, încă din secolul anterior, de Cristofor Columb și de descoperirea Americii, de reforma lui Luther. Radu Popescu era informat despre politica statului austriac. Aflase cîte ceva și despre Franța, despre Paris. Iar Neculce era mare amator de comentarii de politică externă, în ton limbut și patriarhal, în care „Rusul" se bate cu „Svedul" cam în stilul poveștilor cu Roș Împărat în luptă cu Verde Împărat. Este perioada dominată de studiul și evaluarea raporturilor internaționale de forțe, analizate de boieri așezați turcește pe divan, fumînd din narghilele; a descifrării combinațiilor de culise puse la cale de cancelariile europene în care spiritul fanariot de intrigă se regăsește din plin; a inițierii empirice, dar foarte reale și chiar dure, pe piele proprie, în capcanele diplomației marilor puteri, care dau cronicarilor și boierilor noștri adevărate voluptăți de consilieri la ministerul de externe, cînd nu-și închid cuferele în grabă, punîndu-se cuminte la adăpost în diferite direcții. „A aranja... afacerile Europei" constituia la acea dată subiectul cel mai pasionant, mai actual și mai important de conversație dintre toate.

Stadiul următor este acela al culegerii informațiilor pozitive, istorice și mai ales geografice, prin traduceri și compilații, activitate în care se ilustrează doi clerici: Amfilohie Hotiniul, cu a sa *De Obște Gheografie* (Iași, 1795), după jezuitul P. A. Bouffier, și Naum Rîmniceanu, în prima parte introductivă a cronicii sale, redactată în jurul lui 1800. Aci aflăm de „darurile pămîntului Europei", descriere făcută „dupe Gheografi", de „hotarele ei", de „Împărățiile Evropei", pe sorturi: „trei împărății, zece crăii și unsprezece ducaturi", într-o redactare strînsă, care se vrea precisă și completă. Aceeași funcție de documentare împlinesc și unele traduceri, cum ar fi: *A toată lumea călătorie*, făcută încă din 1785, prin intermediar rusesc, a cărții abatelui Delaporte, *Le voyageur français ou la connaissance de l'ancien et de nouveau monde* (1772), *Călătoria lui Coxe*, tradusă, în 1824, de Alecu Beldiman, și *Istoria Americei*, din 1795, toate rămase în manuscris.

La faza contactelor frecvente și nemijlocite, începute în aceeași perioadă cînd stolnicul Constantin Cantacuzino (după expresia omonimului său Matei) „s-a dus în Evropa... pentru învățătură", are loc o adevărată reconversiune a spiritului public românesc, care face ca Europa să fie „descoperită" pe noi și variate laturi. Momentul se caracterizează prin intensificarea acestor relații intelectuale și internaționale, prin dezvoltarea lor pe plan social și politic. Ele duc la imitarea de moravuri și forme de civilizație străine, de mode și deprinderi originale din punctul nostru de vedere, la trăirea unor emoții inedite și rafinamente care dau senzația unui „exotism" întors și plin de delicii.

Dar toate acestea sînt lăsate în umbră de marele prestigiu cultural al Europei, care domină de departe toate celelalte forme de atracție. Prin atributul suprem care i se recunoaște, acela de a fi „luminată", „Evropa" capătă accepția sa cea mai fecundă. Acesta este adevăratul conținut al „descoperirii" care are loc la începuturile procesului de „experiență" europeană intens întreprins de spiritul românesc în această perioadă.

De ființa „apusului luminat al Europei" (cum se exprima Alecsandri), iluminismul românesc este legat prin multe fibre încă de la origine. „Apusul luminat" este acela care popularizează noțiunea și o argumentează. De la această „lumină", curentul iluminist se revendică de la primii săi pași. „Dascălii Evropei", scria în a sa *Istorie a prea puternicilor împerați Hromani* Ienăchiță Văcărescu, sînt „oameni vrednici și de laudă". Sub semnul acestei admirații vor evolua toți exponenții ideologici ai mișcării, cu noțiuni foarte clare în această privință încă de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea. În 1798, arhimandritul Grigorie, un luptător deschis la minte pentru introducerea limbii române în cîntările bisericești, emitea, în trecere, în prefața unui *Triod*, opinii amănunțite și în genere exacte, ca acestea:

„Oamenii Evropei au minte ascuțită, sînt nepregetători și viteji; și cum într-însa s-au născut atîția înțelepți, atîția puitori de pravile, doftori, ritori și voevozi aleși, carii au dumesticit, au învățat și au biruit pre toate celelalte neamuri ale lumii cu puterea minții lor, a limbii și a mîinii; într-însa au înflorit și înfloresc științele, meșteșugurile, bunele obiceiuri și buna nemurire; și cum că iaste cu cuviință ca aciastă Evropă să se numească podoaba lumii".

Cu conștiința apartenenței geografice și istorice la continentul european, ideologia românească aderase la conceptul universalist al culturii europene din cel mai pur sentiment patriotic. Ce poate fi mai firesc, atunci cînd îți iubești țara, decît s-o vezi luminată? Și dacă această „lumină" are o asemenea valoare, nu e cu atît mai bine a o lua direct de la sursă? De acolo unde izvorăște mai puternic și este mai strălucitoare? Acest mod de argumentare, explicit sau nu, este tipic burgheziei noastre în formație și el se regăsește, în zeci de variante, la poeți și „luminători" profesioniști, la oficialități, în presă și literatură. Toți vor să lumineze natia românească:

„Negura să depărteze
„Ci di mult se-au răspîndit
„P-acest continent slăvit.

Era convingerea naiv exprimată, dar autentică și adîncă, a unui versificator obscur, G. Stihi. Ea este însă a epocii, a curentului iluminist pentru „luminata Evropă" (expresia apare mai întîi la Țichindeal, *Filosofice și politice prin fabule învățături morale*, Buda, 1814, fab. 139, ino.), sub semnul căreia se așază. Europa impunea tuturor, în mod masiv, prin instituții și orînduiri mai bune, prin știință și tehnică, prin învățături și invenții utile. Prestigiul său nu era imaginar, ci al realității fenomenului însuși. El era recunoscut ca o evidență, așa cum făcea și Naum Rîmniceanu, care admira, între multe alte aspecte, „marea cuviință a zidirilor" (unde le văzuse?) ale „Evropei". Acest continent „asemenea covîrșește și cu mulțimea nenumărată a oamenilor întru care totdeauna au strălucit darurile firești și la bunele obiceiuri, și la știința învățăturilor și la iscusința armelor și la tot lucrul cel mai de folos în viața oamenilor; s-au aflat în Evropa mai toate meșteșugurile și mai vîrtos cea de mare laudă, — tabla corăbiilor care cu degetul arată ascuțimea minții Evropenilor, tipariul s-au aflat în anul 1440 de la Hr., praful de pușcă de oarecare Berhold la leat 1380, cum și organele cele de război".

Sînt constatări lucide și admirații pricepute, în prelungirea unor afinități certe, care se stabilesc și sînt intuite repede, de la primele contacte. Adevărul de bază, indiscutabil, strîns legat de Europa, recunoaște existența înaltei sale culturi și numai prin însușirea acestei culturi, cum afirmase și Gh. Lazăr, în *Înștiințarea* sa din 1818, poporul român poate „pretenderisi intrarea în numitul și ocolul cel proslăvit al celorlalte popoare luminate".

Era, pe atunci, o condiție elementară, imperativă. Ceea ce explică și marea pasiune a epocii pentru studii în străinătate, „săvîrșirea cursurilor învățăturilor în Evropa cea luminată", cum spunea și Dinicu Golescu, în *Însemnare a călătoriei mele făcută în anul 1824, 1825, 1826.* (Buda, 1826), pentru metodele cele mai bune de a adopta și răspîndi în mase această cultură. De unde puternicul interes arătat problemelor de învățămînt și pedagogie, preocuparea felurită de întemeiere și organizare de școli, problema capitală a Eforiei școalelor fiind permanent aceea a „mijloacelor de a întemeia o sistemă de învățătură publică, înlesnitoare, *potrivită cu gradul luminatei Europe, și cu trebuința acestei țări*" (s.n.)

Toți pionierii școlii românești au studiat în străinătate și toți nu vor altceva decît să aducă „luminata Evropă" la ei acasă, să devenim o parte a „luminatei Evrope", prin introducerea sistemei sale pedagogice și, în genere, a culturii sale, adaptată necesităților și particularităților poporului român. Așa au făcut Gh. Șincai și Gh. Lazăr, așa mărturisește Simeon Marcovici, în calitate de profesor la Sf. Sava, și mulți alții. Sînt profesii de credință care se repetă în prima jumătate a secolului al XIX-lea cu prilejul mai fiecărei festivități școlare. Noțiunea însăși de „Europă luminată" este un produs al acestei influențe: „Cum că toate neamurile Evropii sînt poleite cu învățăturile, noi vedem — recunoștea Paris Mumuleanu, în prefața la *Rost de poezii* (Buc., 1820) — prin lumina științelor ce dobîndim de la dînșii".

La stimulentul cultural general se adaugă cel național, ceea ce constituie o nouă dovadă că iluminismul românesc (și prin el începuturile culturii române moderne) nu se orientează în sens cosmopolit (uneori apar și astfel de idei, însă sporadic), ci patriotic, pe linie constructivă: „Razele luminilor Europei — afirma Florian Aaron, în 1838 — pătrund mai de mult în pămîntul acesta, *deșteptară simțămîntul național și patriotic* (s.n.) și aceasta începu a aduce frupturile sale cele făcătoare de bine".

Este un adevărat loc comun, pe care pașoptiștii și-l însușesc, ca și acela al influenței fertilizante asupra talentelor literare. C. Negruzzi, de pildă, după opinia lui V. Alecsandri, era spirit luminat de razele soarelui european, și acest lucru se poate spune aproape despre fiecare dintre marii noștri scriitori din secolul al XIX-lea.

M. ADRIAN

Le Monde

PARIS

FEBRĂ GENERALIZATĂ

DESIGUR, epurarea armatei la care procedează în prezent Khanh, după ce marți dimineața a îndrăznit să-l înlăture pe generalul Duc, rivalul său de duminică și interlocutorul său de luni, prezintă importanță pentru propria sa securitate și pentru urmările încercării sale de a-și menține în viață regimul încă vreo cîteva săptămîni. Desigur, este interesant de văzut cum își înlocuiește el rivalii — generali „bătrîni" de 37 de ani — cu o nouă pătură de șefi care îi datorează cu toții tunica înstelată și care pretind să dea armatei un stil popular și să cîștige inima poporului. Dar după simulacrele și schimbările totale de poziție din ultimele zile, remanierile din armata sud-vietnameză și-au pierdut orice credit și aproape orice interes.

Din lovitura de stat de duminică se pot trage totuși cîteva învățăminte: 1. Aviația joacă un rol hotărîtor în controlul de ansamblu asupra Saigonului, chiar atunci cînd clădirile publice și pozițiile-cheie sînt ocupate; 2. Această aviație este controlată ea însăși de forțele aeriene ale S.U.A., deoarece este aproape integrată lor și depinde de ele în privința combustibilului, muniților și chiar instalațiilor ei terestre; 3. Americanii, dispunînd de această armă „absolută", continuă să mizeze pe generalul Khanh, dar în prezent prin intermediul unui al doilea om, comandantul aviației, generalul Ky, care de acum înainte este pentru ei în același timp cureaua de transmisie, elementul de control și, eventual, soluția de înlocuire a unui Khanh care ar încerca să acționeze împotriva lor.

Astfel ziua de 13 septembrie, care a însemnat în primul rînd o înfrîngere psihologică a americanilor, a avut ca rezultat să demonstreze, dacă nu să consolideze, influența lor asupra mașinii politico-militare sud-vietnameze. Dar degeaba este scuturată pălăria unchiului Sam în care se află biletele cu numele celor 52 de generali ai armatei Vietnamului de sud și degeaba generalul Ty este înlocuit cu generalul My; asemenea manevre vor înceta în curînd să mai atragă atenția.

Interesul se concentrează mai degrabă asupra forțelor care vor încerca să exploateze discreditarea armatei, să opună cazărmilor strada și să joace rolul de corpuri intermediare pentru a face în așa fel încît situația să evolueze în modul cel mai favorabil intereselor sau aspirațiilor lor pînă în noiembrie, scadența hotărîtoare.

Budiștii rămîn discreți, chiar și după lovitura a cărei direcție era în mod clar ostilă pacifismului lor mai mult sau mai puțin democratic. În orice caz ei au dovedit duminică că sistemul lor de trecere în ilegalitate este bine pus la punct, apoi și-au consacrat noaptea de luni și de marți rugăciunilor publice în pagode, difuzînd manifeste în care criticau noul amestec american.

Aliații lor tradiționali de 15 luni, studenții, sînt mai activi, dar conducătorii lor ne declarau marți că după manifestațiile din ajun — pe care le considerau grandioase, și pe care, în ce mă privește, le-am găsit foarte modeste — au făcut destul, în mod provizoriu, pentru apărarea democrației și condamnarea militarismului, și că dezavuează orice mișcare de felul aceleia care a încercat să împiedice marți reluarea cursurilor la anumite facultăți și licee.

Catolicii rămîn neliniștiți, încordați în special de la lovitura de stat. Unul din elementele motoare a fost catolicismul, religia a numeroase cadre ale diviziei a 7-a, principala masă de manevră a puciului. Dar de la micul conciliu organizat sub președinția episcopului de Mytho, pare să predomine tendința de temporizare și unul din purtătorii lor de cuvînt ne asigura marți că nu trebuie să se aștepte nici o inițiativă spectaculoasă pentru zilele următoare.

O altă forță atrage acum atenția: sindicatele, care puse pe linie de Diem și ținute sub bîtă de militari, fuseseră aproape date uitării de doi ani, în ciuda importanței centralei principale, Confederația Vietnameză a Muncitorilor (C.V.T.) care și-a pierdut odinioară „C"-ul (de la cuvîntul „catolici" — n.r.). Condusă de un adevărat lider popular, Tran Quang Buu, care a avut numeroase dificultăți cu Ngo Dinh Nhu și cuprinzînd aproape 300 000 de membri, ea reprezintă o forță considerabilă. De aceea anunțarea grevei generale pentru miercuri păruse să pună o problemă de securitate la Saigon în ciuda refuzului a două centrale mai puțin importante de a se alătura mișcării.

Această mișcare avea dacă nu drept cauză cel puțin drept pretext profesional refuzul conducerii unei mari uzine textile de a majora salariile după o grevă îndelungată. Dar este evident că, survenind a doua zi după puci, paralel cu manifestațiile studențești și în special imediat după apelul lansat de „Frontul de eliberare", greva ar fi dobîndit un aspect politic și chiar în mod clar revoluționar. Conducătorii C.V.T., care au fost adesea acuzați de a fi permis infiltrarea elementelor din Vietcong în marea lor centrală, nu puteau să dezlănțuie o mișcare care să paralizeze Saigonul fără riscul de a provoca o reacție a armatei. Marți seara ei au părut să dea înapoi în fața acestei ipoteze dar arma lor rămîne încărcată și totul face să se creadă că conducătorii muncitorilor o vor folosi înainte de luna noiembrie.

Cît despre partide, secte și cluburi politice, ele sînt în stare de efervescență. Se vorbește de nervozitate în rîndul caodaiștilor și de furie în rîndul sectei Hoa Hao după eșecul prietenului ei, generalul Duc. Se vorbește chiar de demersuri întreprinse de un grup pentru a obține înapoierea lui Bao Dai. Aceasta înseamnă că sînt explorate toate posibilitățile, că toate imaginațiile își dau frîu liber. Înseamnă că Vietnamul de sud este un organism prădă unei febre generalizate ale cărei erupții epidermice constatate în prezent nu sînt decît manifestări parțiale.

Jean LACOUTURE

The New York Times.

SE POATE CONSOLIDA HAOSUL PENTRU DOUĂ LUNI?

PENTRU situația din Vietnamul de sud pare imposibil să se găsească vreo soluție pe care am putea s-o considerăm satisfăcătoare. Tot ce se poate spera este ca haosul să fie consolidat pentru încă 8 săptămîni astfel încît, după alegeri, atît S.U.A. cît și sud-vietnamezii obosiți de război să încerce și să accepte, chiar fără plăcere, o reglementare oarecare.

Evenimentele recente au dovedit din nou că în Vietnamul de sud nu există o idee „națională". Cînd ambasadorul adjunct, U. Alexis Johnson, a sosit la Saigon ca pionier al echipei ambasadorului Maxwell D. Taylor, a fost îngrozit să constate că în cadrul convorbirilor cu el toți șefii sud-vietnamezi se criticau unul pe altul. Acum i-am văzut acționînd unul împotriva altuia.

Guvernul generalului-maior Khanh se ține în echilibru ca o minge de ping-pong deasupra unei fîntîni arteziene. Khanh va putea să păstreze controlul numai atîta timp cît brigada aeropurtată, forțele aeriene și corpul III de armată îi vor rămîne credincioase. Aceste unități reprezintă cheia păstrării Saigonului și Saigonul este singurul simbol al autorității într-o țară sfîșiată.

S.U.A. încearcă cu disperare să facă ceea ce nu se poate face: să creeze un regim național și să desființeze pungile de partizani în curs de lărgire. Dacă am trimite cinci divizii americane bine pregătite pentru a curăța jungla, am ridica probabil întreaga populație sud-vietnameză împotriva noastră ca fiind „neocolonialiști albi".

Nici aliații noștri nu sînt dispuși să meargă pînă la capăt. Britanicii presupun că nu vom încheia nici un armistițiu în Vietnam înainte ca ei să ajungă la o înțelegere cu Indonezia în privința Malayeziei. Nu există nici un acord scris cunoscut, ci doar o înțelegere.

În împrejurările actuale nu se mai poate lua în considerare o extindere a actualului război care să fie folositoare. Poporul sud-vietnamez se opune unei asemenea idei.

În mod inevitabil, politica noastră în Indochina a devenit o problemă electorală, dar răspunderea trebuie să fie împărțită între republicani și democrați. Republicanii au născocit S.E.A.T.O. atunci cînd era prea tîrziu pentru a mai asigura altceva decît autoritatea prezidențială de a interveni, și au extins umbrela acestei organizații asupra Laosului, Cambodgiei și Vietnamului de sud. Cambodgia a respins protecția; Laosul a fost neutralizat, și am fost lăsați singuri în Vietnamul de sud. S.E.A.T.O. a fost în mod practic dizolvat de cînd doi membri, Franța și Pakistanul, au adoptat o nouă politică asiatică.

Într-adevăr, spre regretul nostru, Parisul își asumă un rol tot mai important

în orice reglementare potențială. De Gaulle, maestru în exploatarea inevitabilului, s-a pronunțat brusc anul trecut pentru neutralizarea Vietnamului de sud. Dacă nu putem reduce forța partizanilor și nu putem instaura un guvern cu adevărat național, nu pare să existe o altă formulă — exceptînd distrugerea totală. Și forța partizanilor crește ; forța guvernului scade.

În momentul de față nu putem spera nici măcar în tratative secrete — ca cele duse de Franța în Algeria în timp ce lupta împotriva răscoalei naționaliste.

Anarhia nu poate fi instituționalizată. Tot ce putem spera este să luptăm pentru a cîștiga timp. Dacă se poate împiedica o lovitură de stat neutralistă pînă după alegerile din S.U.A., poate că va mai rămîne puțin loc pentru convorbiri cu caracter de explorare.

Dar clicile militare, religioase și de mandarini din Vietnamul de sud, care se ceartă între ele, nu vor aștepta probabil momentul care ne convine nouă. Și întrebarea finală rămîne : chiar dacă sîntem nevoiți să căutăm o reglementare prin tratative, avem oare posibilitatea s-o impunem ?

C. L. SULZBERGER

NEW YORK Herald Tribune

IDILA S-A TERMINAT

CÎND te înapoiezi în S.U.A. după cîțiva ani, îți poți da seama că în rîndul oamenilor politici, oficialităților și gazetarilor s-a format o nouă părere despre Marea Britanie.

Nu este vorba nici de antipatie și nici de dispreț. Nu este încă rezultatul unei aprecieri imparțiale a situației schimbate a Marii Britanii. Este un sentiment vag și general că Regatul Unit a abdicat în mod inutil de la poziția ce-i revine și s-a lăsat cuprins de slăbiciune. Acest sentiment este însoțit de un fel de indiferență politicoasă și dezamăgită în care vechile forme exterioare ale alianței se mențin. Dar rămîne un fapt că o mare parte a spiritului care anima relațiile dintre cele două țări a dispărut.

Anglia era puternică în multe puncte disparate din S.U.A., în Vestul Mijlociu sigur de sine, în rîndul irlandezilor, în sînul marii oligarhii protestante din Boston. Ultimii ei tăciuni au fost stinși de cel de-al doilea război mondial. Antipatia a fost înlocuită, pentru cîtva timp, de o admirație neprecupețită. Bătălia Marii Britanii și Londra în flăcări au devenit o parte a mitului american. Pe vremea lui Roosevelt și Churchill, erau mai mult decît relații speciale, era ceva unic. O idilă atît de pasionată nu putea să dureze între entități care se iubesc atît de mult pe sine. Ea a durat doar 10 ani.

Nu se poate retrasa exact procesul deziluziei americane. Unii generali americani pragmatici au resimțit-o chiar în cursul luptelor. Poate că prima manifestare vădită s-a produs în Grecia în 1947, cînd Marea Britanie, epuizată, a predat răspunderile ei americanilor. Dar se menținea marea admirație care îi determina pe unii americani, ca generalul Marshall, să consulte britanici ca Ernest Bevin, considerîndu-i înalții reprezentanți ai Europei și în același timp aliați de nădejde.

Suezul a fost poate ultima manifestare a idilei. Operația însăși a provocat surprinzător de puțină indignare morală în America. Ceea ce i-a șocat pe sprijinitorii ei, oameni de calibrul lui Dean Acheson, a fost faptul că a fost efectuată atît de prost. După părerea americanilor, operația a fost un lucru de cîrpaci, atît din punct de vedere politic cît și din punct de vedere militar, și ei au început să privească Marea Britanie într-o lumină nouă.

Au existat și alte lucruri pe care Marea Britanie le poate justifica în propriii ei ochi și care au totuși o altă semnificație în America. Faptul că Marea Britanie nu a reușit să intre în Piața comună este rezultatul unei lovituri din partea președintelui Franței. Întrecerea pentru cucerirea sufletului Germaniei occidentale s-a desfășurat între America și Franța, Marea Britanie fiind spectatoare. Cînd reglementarea britanică a problemei Ciprului s-a prăbușit, conducătorii Turciei și Greciei au adresat, în iunie, plîngerile și pledoariile lor Washingtonului, mai degrabă decît Londrei.

Sentimentul general este că britanicii nu se pot afirma, că ei permit să fie dați deoparte. Acest sentiment provine dintr-o concepție mai simplistă asupra lumii, și unele din lucrurile cu care britanicii se mîndresc din punct de vedere moral, ceea ce britanicii ar putea considera drept actele civilizate ale unei țări încercînd să procedeze așa cum trebuie sau drept politica perfect justificabilă a unui stat suveran, nu par în S.U.A. decît o cale ușoară care duce la lipsă de măreție.

Atitudinea S.U.A. nu este jignitoare — exceptînd poate prin implicațiile ei. Ea ar putea fi caracterizată drept inevitabilă și nu este cu adevărat dăunătoare — pentru moment. Strînsa colaborare specială continuă să existe. Se menține o strînsă colaborare în problemele tehnice, în special navale. Și, deși spionajul britanic nu se bucură de mare reputație în S.U.A., colaborarea la acest nivel continuă să fie reală și eficientă. Ambasadorul britanic la Washington continuă să fie străinul cel mai important. Afecțiunea pentru Marea Britanie ca țară și ca popor rămîne neatinsă.

S.U.A. se bucură în mod sincer atunci cînd licărește ceva din vechea autoafirmare britanică.

Autoafirmarea este mai puțin admirată atunci cînd este potrivnică politicii și intereselor americane. Dorința Marii Britanii de a face comerț cu China și Cuba este condamnată.

O schimbare de felul acesta era probabil inevitabilă sub un președinte ca dl Johnson, ale cărui preocupări sînt în special interne. Dar problema este mai veche decît mandatul său. Idila s-a terminat. Marea Britanie aproape că nu mai este decît o oarecare țară străină. Alții au supraviețuit și au înflorit în condițiile unei asemenea indiferențe emoționale și politice. Marea Britanie va trebui să facă același lucru.

Patrick O'DONOVAN

MADRIDUL ATRIBUIE RĂSPUNDEREA STATELOR UNITE

La 16 septembrie Spania a declarat că S.U.A. poartă răspunderea pentru atacul săvîrșit în largul coastelor Cubei asupra unui vas comercial spaniol, în urma căruia căpitanul vasului și alți doi ofițeri au fost uciși.

Un purtător de cuvînt al Ministerului de Externe a declarat că S.U.A. au „controlul militar" asupra zonei în care s-a produs atacul. El a declarat că, după părerea Spaniei, guvernul S.U.A. dispune de suficiente informații „pentru a clarifica situația într-un sector în care răspunderea lui pentru tot ce se petrece ...este evidentă".

Ministerul a declarat că Spania „nu este dispusă să tolereze acte de piraterie împotriva flotei ei comerciale".

Vasul de 1600 de tone „Sierra Aranzazu", în drum spre Havana avînd pe bord o încărcătură de textile, usturoi și jucării, a fost atacat de două mici vase rapide la 60 de mile în largul coastei de est a Cubei. Echipajul vasului a fost mitraliat. Opt din cei 17 supraviețuitori au fost răniți. Ei au declarat că era prea întuneric pentru a putea să-i identifice pe agresori.

La Washington, secretarul de stat, Dean Rusk, a promis „deplină colaborare" la ancheta care va fi întreprinsă în legătură cu acest atac.

Ambasadorul Spaniei, marchizul de Merry del Val, a avut o întrevedere de 45 de minute cu dl Rusk.

Scurt timp după plecarea ambasadorului, purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat, Robert J. McCloskey, a declarat că „orice sugestie că S.U.A. ar avea vreo răspundere pentru acest incident este respinsă pe de-a-ntregul".

Ambasadorul spaniol a spus : „Am adus la cunoștința secretarului de stat grava îngrijorare a guvernului spaniol în legătură cu incidentul și am cerut colaborarea S.U.A. la ancheta guvernului spaniol".

El a declarat că atacanții au mitraliat echipajul atunci cînd acesta se adunase pe punte pentru a părăsi vasul. Mai mult, a spus el, autoritățile britanice au descoperit un glonte într-o barcă de salvare folosită de echipaj, ceea ce dovedește că tirul de mitralieră a continuat și după ce spaniolii au părăsit vasul în flăcări.

Cubanii au remorcat vasul încă fumegînd spre portul cuban Banes.

La Havana, guvernul cuban a acuzat în mod oficial guvernul S.U.A. pentru acest atac.

Postul de radio Havana a declarat că „există motive să se creadă" că atacul a fost săvîrșit de „pirați" finanțați de Agenția Centrală de Investigații a S.U.A.

Doi conducători ai exilaților cubani — Manuel Artime și Manolo Ray — au negat că oamenii lor ar fi implicați.

Alte surse ale exilaților declaraseră anterior că organizația lui Artime a săvîrșit atacul.

La Miami, un telefon anonim a anunțat că atacul este opera unei organizații secrete și a adăugat : „Acesta este începutul atacurilor împotriva oricărui vas care face comerț cu Cuba".

(Din New York Herald Tribune)

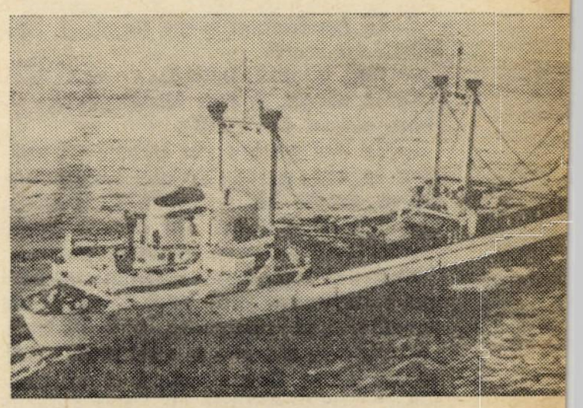

Cargoul spaniol „Sierra Aranzazu" care a fost atacat în drum spre Havana

LE FIGARO

PARIS

ASTĂZI, ÎN CONGO

BAUDOUINVILLE este orașul în care am înțeles că este nevoie de altceva decît de o politică de recucerire armată pentru a salva Congo. Altceva, dar ce anume?...

Baudouinville *era* un oraș frumos, așezat în mijlocul dealurilor și întinzîndu-se de asemenea pe versantul acestor dealuri care domină o adevărată mare interioară: lacul Tanganica. *Era*, repetăm, un orășel fermecător. Astăzi, mulețiștii au trecut pe acolo și armata națională congoleză (A.N.C.) i-a izgonit cu brutalitate. Din Baudouinville nu a rămas nimic, exceptînd străzi pustii, colibe părăsite, zi duri arse și un miros fetid de cadavru. Insistența cu care vulturii și alte păsări care se hrănesc cu cadavre zboară deasupra acestor locuri este de altfel grăitoare. În mod absolut neîndoielnic aici s-a asasinat, și s-a asasinat mult.

Nu cunosc nimic mai trist decît un oraș care a suferit și care nu mai are curajul necesar pentru a renaște din cenușa lui.

I-am regăsit pe cuceritorii orașului Baudouinville la Kampini, sau mai degrabă pe aerodromul din Kampini. Un aerodrom cu înfățișare jalnică, avînd o unică pistă acoperită cu buruieni despre care piloții spun că este mai bună pentru arat decît pentru traficul aerian.

Acolo, jandarmii katanghezi se adunaseră și așteptau mîndroși avioane. Avioane care, de altfel, nu le erau trimise deoarece, în mod vizibil, războiul nu se terminase și acești „bravi" aveau de cucerit alte orașe.

De bună credință, ne-am închipuit că acești soldați nu părăsiseră orașul Baudouinville decît pentru a continua în condiții mai bune înaintarea lor împotriva inamicului. Cîtuși de puțin. De altfel, ei întorceau spatele rebelilor și, după cum ne-au mărturisit fără jenă și fără complexe, doreau pur și simplu „să se înapoieze acasă".

— Și Baudouinville? Și inamicul?...

— La Baudouinville s-a terminat. Mulețiștii au murit.

— Dar în altă parte?...

Omul căruia îi pun întrebarea dă ușoare semne de iritație.

— În altă parte? Nu trebuie să mergem în altă parte. Trebuie să ne înapoiem acasă. Ni s-a spus să cucerim orașul Baudouinville. Am cucerit orașul Baudouinville. Acum, s-a terminat.

Curioasă logică care exprimă în mod exact amploarea problemei. Orașele sînt cucerite, sînt recucerite, sînt distruse, sînt distruse din nou în mod brutal. Vid, tăcere, neant. Orașul este deci gol, „eliberat", dar locuitorii lui împrăștiați în junglă sau în munți își pun întrebări. Să riște oare să se înapoieze, să se reinstaleze, să reconstruiască? Chinuiți de îndoieli, ei așteaptă, apoi, după cîteva zile de acalmie, se îndreaptă încet și cu teamă spre oraș. Un oraș pe care nu-l mai recunosc.

Din păcate, această dramă nu este o dramă izolată. În prezent în Congo există un mare număr de orașe și sate care nici nu mor, nici nu trăiesc. Oficial se afirmă că ele sînt ocupate de rebeli sau de soldații A.N.C. dar, în realitate, nu sînt ocupate de nimeni.

S.U.A. și Belgia au început să acorde în prezent Congoului un ajutor militar „pașnic". Este o formulă ciudată pe care Washingtonul și Bruxelles-ul o explică prin comunicate oficiale foarte prudente și care, pe terenul de operațiuni, se exprimă prin livrări de materiale către A.N.C. și prin misiuni care ar trebui, în mod *teoretic*, să se țină la o parte de lupte.

Teoretic, scriem noi. Într-adevăr, strategia războiului congolez este o strategie ciudată care se străduiește să situeze la întîmplare pozițiile rebelilor și pozițiile A.N.C. Trebuie oare să adăugăm că nimic nu este precis și totul este necontrolat în această uriașă țară în care zvonurile din junglă sînt adesea mai întemeiate decît informațiile oficiale?

Aceste zvonuri nu sînt captate de aparatele de radio de pe bordul elicopterelor grele și avioanelor C-47 pilotate de belgienii „neoperaționali" care, în consecință, pot să aterizeze atît în zonă prietenă cît și în zonă inamică. De altfel, aceste riscuri afectează moralul acelora pe care dl Spaak afirmă că nu-i trimite „la război" și care, în plus, se plîng că sînt considerați de opinia publică belgiană drept „voluntari".

În cursul opririi sale la Leopoldville, dl Mennen Williams, subsecretar de stat al S.U.A. pentru problemele africane, l-a întrebat pe dl Chombe:

— Pe vremea secesiunii katangheze nu aveați oare „prieteni buni"?

Dl Chombe e subtil. Înțelege repede. În consecință, el a dat semnalul de alarmă în rîndul „bunilor prieteni" care — la Johannesburg, Salisbury și Bruxelles — au convocat alți „prieteni buni": mercenarii.

Chombe cerea o mie de mercenari. Specialiștii în materie de recrutare s-au speriat. Legile cererii și ofertei erau date peste cap de pretenția primului ministru congolez deoarece, contrar părerii generale, nu există în întreaga lume o mie de mercenari *disponibili*, și pentru a realiza această cifră este necesar să se organizeze, cu mare publicitate, campanii de angajare.

În plus, mi-a spus un specialist, există „deșeuri". El a adăugat: „Pe vremea secesiunii, în Katanga dintr-o mie de oameni rămîneam 35".

Dacă aceste afirmații nu ar fi exacte, probabil că dl Chombe nu s-ar fi adresat Africii de sud căci se putea prevedea că recrutarea de mercenari din țara politicii de „apartheid" va provoca agitație în Organizația Unității Africane (O.U.A.).

Un amănunt semnificativ: nimic din ceea ce a făcut, sau mai degrabă din ceea ce proiecta să facă Africa de sud, nu era ignorat de S.U.A., informate în mod direct de către autoritățile de la Pretoria. Totuși, plecarea primilor recruți sud-africani a provocat o asemenea agitație în rîndul opiniei publice

Primul număr al noului cotidian britanic „Sun"

mondiale încît guvernul d-lui Verwoerd s-a speriat și a informat Leopoldville-ul de hotărîrea lui de a adopta o politică de prudență.

— Avem aici, la dispoziția dv., materiale în valoare de 125 mii de lire dar trebuie să veniți să le luați deoarece avioanele noastre nu trec neobservate în Congo...

Acesta a fost, în esență, conținutul mesajului primit de dl Chombe și de generalul Mobutu cărora li s-a trimis, în plus, un general sud-african autentic pentru a completa grupul atașaților militari de pe lîngă comandantul-șef al Armatei Naționale Congoleze.

În ce privește mercenarii, recrutarea a fost efectuată în mare viteză la Johannesburg de doi oameni: Patrick O'Maley și Gordon. Acești doi oameni trec astăzi prin dificultăți serioase deoarece, în mod paradoxal, sînt amenințați în același timp de acei care, încă de pe acum, se înapoiază dezamăgiți din Congo și de acei pe care recenta atitudine a lui Chombe în fața O.U.A. i-a împiedicat să plece. De altfel, se pare că posibilitățile sud-africane nu au depășit niciodată cifra de 200 de oameni în timp ce la Salisbury și la Bruxelles se afișează cu o mîndrie discretă un tablou de recrutare identic de 50 de angajați. După cum se vede, sîntem departe de cei o mie de oameni ceruți de Chombe!

La Bruxelles nu se vorbește cu plăcere despre „mercenari", dar se afirmă că ei sînt un *rău mai mic*, și de altfel șeful operațional al recruților a fost pus sub ordinele directe ale unui colonel activ, fost observator oficial al d-lui Spaak pe vremea secesiunii katangheze.

De altfel, Leopoldville-ul consideră că este de mirare să se manifeste mirare. De vreme ce Belgia, se spune, acordă un ajutor militar Congoului și mercenarii nu sînt în realitate mercenari ci „străini angajați în modul obișnuit în rîndurile A.N.C.", Bruxelles-ul ar greși, ar greși foarte mult dacă s-ar jena!

Plecînd de la același principiu, Chombe a putut să promită țărilor membre ale O.U.A. că în curînd nu va mai exista nici un singur mercenar în Congo.

Pierre DAVISTER

MAINITSI

TOKIO

PĂMÎNTUL PE ROȚILE BUSINESSULUI

ȚĂRANII japonezi au fost atrași relativ recent în sistemul economiei bănești. Economia naturală a gospodăriilor fărîmițate a decăzut sub presiunea businessului contemporan. Diferențierea socială a divizat populația rurală a țării în patru grupuri: moșieri, țărani-proprietari („viabili"), țărani cu pămînt puțin și țărani arendași, fără pămînt. Primul grup nu este mare; celelalte trei grupuri sînt aproximativ egale numericește.

Dezvoltarea relațiilor bănești a scos la iveală nenumărate contradicții. Mase uriașe de țărani, inclusiv o parte din cei „viabili", au fost lipsite de posibilitatea de a-și cîștiga existența din munca cîmpului și au fost nevoite să plece la oraș. În prezent, țara este hrănită, de fapt, numai de țăranii-proprietari, care au reușit să-și sporească loturile de pămînt ca urmare a reformei agrare.

Personalitatea țăranului japonez s-a format sub influența instituțiilor tradiționale „ye" (familia) și „mura" (satul). În familie domina dreptul primului născut; fiul cel mai vîrstnic se bucura de privilegiul de a moșteni proprietatea familială. Capul familiei avea o autoritate nelimitată. El era venerat așa cum este venerat un împărat de supușii săi.

„Mura" constituia o comunitate ai cărei membri executau diferite munci agricole în comun. Tradițiile „mura" încătușau libertatea agricultorului, nepermițîndu-i să-și conducă independent gospodăria. Mai mult decît atît, „mura" contribuia la menținerea relațiilor dintre moșieri și arendași într-o formă care de-a lungul multor secole a păstrat neatinsă ierarhia rigidă, de castă, în satul japonez. În aceste condiții s-au dezvoltat trăsăturile specifice, neschimbate, proprii țăranului japonez.

Loturile de pămînt ale țăranilor erau mici. Pămîntul îl lucrau numai membrii familiei. Tatăl-patriarh asigura existența familiei, înhămîndu-se împreună cu ea la carul gospodăriei, pe care trebuie să-l tragă zi de zi, de-a lungul drumului bătătorit al anotimpurilor anului. Cu alte cuvinte, metodele agriculturii nu corespundeau de loc concepției economice moderne, care consideră producția agricolă ca o formă de întreprindere avînd drept scop realizarea de venituri.

Pe ogoarele strămoșilor

Pe măsura dezvoltării industriei moderne, majoritatea țăranilor sărăceau. Metodele primitive de acumulare — munca aprigă și spiritul de economie — s-au dovedit nefolositoare, în condițiile amploarei uriașe a industrializării. Ce-i drept, productivitatea agriculturii a crescut într-o anumită măsură. Ritmurile de creștere erau însă prea lente în comparație cu celelalte ramuri ale economiei țării. Pe acest fundal, înapoierea gospodăriei țărănești se reliefa și mai mult decît în trecut.

Țăranii trebuiau să găsească o ieșire din această situație sau să se mulțumească cu aspectele pozitive ale vieții agricultorului, care există în ciuda tuturor greutăților. Țăranii japonezi, după cum am arătat, au preferat ultima soluție. La drept vorbind, nu aveau altă ieșire. Totodată, propaganda oficială vorbea insistent despre „binefacerile" vieții cotidiene a țăranilor afirmînd că „agricultura este sprijinul țării".

Această „ideologie țărănistă" își trage rădăcinile din epoca feudalismului. Ea a fost larg sprijinită de reprezentanți ai celor mai diferite cercuri, care urmăreau propriile lor interese. Astfel, industriașii propagau aceste idei, considerînd că țăranii alcătuiesc o sursă permanentă de brațe de muncă ieftine. Militariștii au căutat să mențină rolul țărănimii ca furnizor de soldați. Moșierii se temeau de creșterea mișcării țărănești aflată sub influența ideilor socialismului. Cu toții se străduiau să-i convingă pe țărani că munca cîmpului este o muncă naturală și sănătoasă și că țărănimea este principala forță a națiunii.

Schimbarea concepțiilor

Codul civil revizuit a anulat vechile privilegii ale capului familiei și a stabilit drepturi egale la moștenirea proprietății familiale pentru toți copiii. Bineînțeles, că nici nu poate fi vorba ca noul principiu de moștenire să fie aplicat în practică de toate familiile. Proprietatea funciară a multor familii este mult prea mică pentru a fi împărțită.

Primind pămînt, țăranii au început să depună eforturi mai mari pentru a-i spori fertilitatea și productivitatea. În zilele noastre, creșterea volumului producției înseamnă creșterea venitului. De aceea, țăranii se străduiesc să-și însușească tehnica agricolă înaintată. Ei au un respect mai mare față de realizările științei și tehnicii decît față de deprinderile practice și instituțiile părinților lor.

O altă schimbare importantă petrecută în agricultura Japoniei constă în faptul că creșterea productivității are loc pe baza mecanizării. În prezent, țăranii privesc munca membrilor familiei sub prisma economică și o folosesc rațional. Productivitatea muncii a crescut considerabil iar durata zilei de lucru s-a redus. Constatările cele mai recente au arătat că țăranii nu mai consideră pămîntul ca o moștenire din moși-strămoși. El a devenit o sursă de venituri. Agricultura Japoniei a pășit pe calea producției-marfă.

Înseamnă oare aceasta că nu avem motive să ne îngrijorăm pentru viitor? Asemenea motive există.

În jurul anului 1955, numărul gospodăriilor țărănești care realizează venituri auxiliare din munca prestată la oraș a crescut la 65 la sută. Astăzi numai o pătrime din familiile țărănești trăiesc exclusiv din producția agricolă.

Îndeletnicirile secundare ale familiilor țărănești sînt variate. A crescut simțitor, mai cu seamă în perioada postbelică, numărul sătenilor care lucrează în orașele apropiate, în întreprinderi industriale sau birouri, făcînd zilnic naveta pînă la locul de muncă. Familiile din această categorie nu mai pot fi socotite țărănești. S-a calculat că cel mult 40 la sută din familiile care trăiesc în mediul rural al Japoniei sînt familii țărănești, în adevăratul sens al cuvîntului.

De aceea, populația rurală poate fi împărțită în două categorii. Din prima categorie fac parte cei care își duc gospodăria pe baze comerciale și dau producție-marfă. Aceasta este categoria pe care mizează guvernul. A doua categorie include gospodăriile care produc orez și legume numai pentru consum personal. Membrii familiilor din această categorie lucrează în majoritatea cazurilor în întreprinderi la orașe. Prima categorie de țărani caută să se organizeze în cadrul grupului său și să pună bazele unei colaborări pentru realizarea scopurilor comune. Interesele acestor țărani sînt cu totul deosebite de interesele familiilor țărănești care prestează „muncă sezonieră". Prăpastia dintre ei se adîncește.

Industria în rapidă dezvoltare a Japoniei sustrage forța de muncă din agricultură: numărul populației rurale s-a redus considerabil, și în prezent majoritatea gospodăriilor țărănești trec prin greutăți din cauza lipsei de brațe de muncă.

Legea agrară, adoptată în 1961, este menită să asigure modernizarea structurii producției agricole. Dar această lege nu se bazează pe vreo perspectivă clară. Aceasta rezultă chiar și din faptul că ea nu prevede asigurarea de angajamente în industrie pentru țăranii care au îndeletniciri auxiliare.

Tadasi FUKUTAKE

profesor la Universitatea din Tokio

Vitraliul executat de Marc Chagall la sediul O.N.U. din New York. Vitraliul este dedicat memoriei lui Dag Hammarskjoeld, fost secretar general al O.N.U., și tuturor celor căzuți în lupta pentru pace. Chagall (în mijloc) este felicitat de U Thant

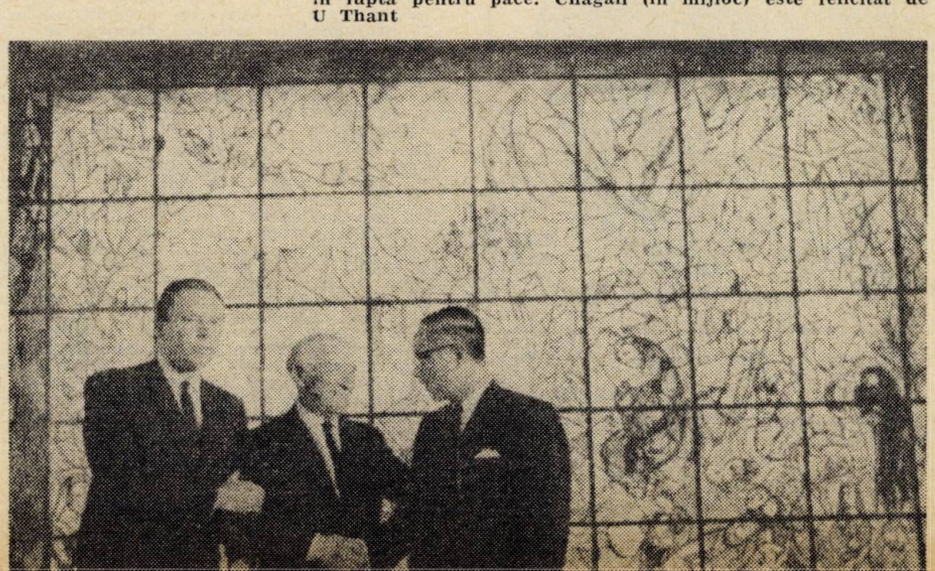

Ziarişti americani despre Goldwater

Walter LIPPMANN

în

New York Herald Tribune

Senatorul Goldwater afirmă în toată ţara că preşedintele este investit cu prea multe puteri şi că acest preşedinte prea puternic s-a dovedit mult prea slab pentru a cîştiga războiul rece şi pentru a pune capăt manifestărilor de violenţă din oraşele noastre. Campania senatorului are la bază ideea că puterile prezidenţiale trebuie să fie diminuate şi că atunci un preşedinte dispunînd de puteri mai reduse va putea şi va trebui să rezolve cele mai dificile probleme interne şi externe.

Această contradicţie fundamentală este caracteristica goldwaterismului. Senatorul consideră verosimil ca un guvern, dispunînd de mai puţină autoritate, şi mult mai puţin costisitor, să poată intimida ţările socialiste, să conducă alianţa occidentală şi să pună ordine în America Latină. Barry Goldwater crede că un guvern mai puţin costisitor ar putea acţiona mai energic, că un guvern mai slab ar putea asigura o mai bună funcţionare a poliţiei în oraşe.

Adevărul, cred eu, este că el e un visător, că atunci cînd Barry Goldwater vorbeşte despre politică, el trăieşte într-o lume imaginară. Visează că totul este posibil, pentru că numai în lumea visurilor preşedinţii slabi pot realiza lucruri imens de dificile, iar marile rezultate pot fi atinse cu cheltuieli reduse. Această lipsă de realism contribuie la farmecul lui personal. În lumea lui totul devine posibil atunci cînd spui că aşa trebuie să fie. Nu există nici o nepotrivire între teorii şi fapte. Realităţile neplăcute încetează să existe. Acest copil care nu a ajuns la maturitate spunea deunăzi că atunci cînd va fi preşedinte, îşi va instala postul propriu de radio-emisie în Casa Albă şi va putea vorbi cu numeroşi şefi de stat. Acest divorţ de realitate nu este întotdeauna fermecător. Multe visuri pot fi extrem de crude, şi atunci cînd senatorul Goldwater vorbeşte despre săraci el poate fi crud. A speculat nemulţumirea generală provocată de creşterea criminalităţii şi a exploatat această nemulţumire în scopuri politice. A afirmat că el, Barry Goldwater, poate pune capăt criminalităţii pe care Lyndon Johnson, spune senatorul de Arizona, o încurajează.

Cum încurajează preşedintele Johnson criminalitatea ? Sprijinind legea drepturilor civile şi finanţînd măsuri de ordinul asigurărilor sociale. Toate acestea, potrivit discursului ţinut de senatorul Goldwater la Minneapolis, provoacă „o diminuare a răspunderii individuale" şi „a respectului pentru lege şi ordine". Senatorul întreabă : „Dacă este corect ca guvernul să ia de la unii pentru a da altora, nu vor ajunge unii să creadă că pot lua bunurile oricui posedă mai mult decît ei ?"

Este probabil pentru prima dată în două sute de ani cînd un om politic afirmă că săracii sînt corupţi prin caritate.

Dar nu numai caritatea îi corupe pe săraci. Şi căutarea dreptăţii are acelaşi efect. Teoria lui Goldwater privitoare la drepturile civile ale negrilor spune că, prin stabilirea unor legi privitoare la aceste drepturi, negrii au fost incitaţi să le ceară.

Potrivit unuia din principalii lui susţinători, poate cel mai remarcabil intelectual din tabăra lui Goldwater, prof. Milton Freidman de la Universitatea din Chicago, legea drepturilor civile „ar fi îndreptat nemulţumirea negrilor asupra albilor".

Aşadar, nu nedreptăţile îi incită pe negri, ci efortul de a le repara.

Au trecut numai două săptămîni din campania electorală şi se pare că adevărata chestiune care urmează să fie lămurită nu priveşte justeţea unei anumite legi sau a unei anumite politici, ci dacă Barry Goldwater este sau nu apt să fie preşedinte în această lume a realităţii.

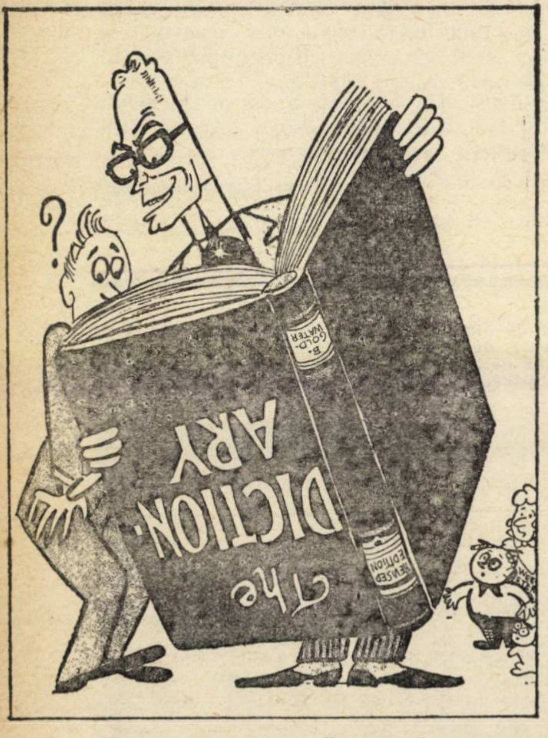

Tocmai asta voiam să spun şi eu ! Chiar aşa spune şi aici.
(Din The Baltimore Sun)

Joseph ALSOP

în

New York Herald Tribune

Campania senatorului Goldwater a devenit din ce în ce mai curioasă. Discursul prin care a deschis în mod oficial campania, ţinut la Prescott (statul Arizona) urmărea evident să-i liniştească pe alegătorii îngrijoraţi şi să strîngă în jurul său pe republicanii dizidenţi. Totuşi, de atunci încoace, el a început să semene tot mai mult cu un predicator vorbind la întruniri organizate de o sectă religioasă mică şi izolată, dar ferventă.

La încercarea de a-i linişti pe alegătorii îngrijoraţi s-a renunţat. Desigur, scriitorii de discursuri nu au revenit la vechiul ton goldwaterist, aproape războinic ; dar candidatul a avut improvizaţii care aminteau de perioada alegerilor preliminare din New Hampshire. De exemplu, la Seattle, Goldwater a spus :

„Chiar aici, la Seattle, pe vremea cînd aveam un minister al apărării care se preocupa cu adevărat de apărare, d-voastră aţi fabricat avioane care au doborît o mulţime de inamici ; şi o să faceţi asta din nou".

Lăsînd deoparte improvizaţiile, acuzaţiile necontrolate şi apelurile prudent-indirecte la prejudecăţile rasiale, discursurile lui Goldwater seamănă şi mai mult cu nişte predici din cele mai pretenţioase ; ele sînt abstracte, rigid-moralizatoare şi lipsite de cea mai vagă aluzie la marile probleme concrete care stau în faţa S.U.A.

Mai există şi o altă asemănare cu şedinţele sectelor. La slujbele sectei „tremurătorilor" nu vin decît tremurători practicanţi : tot astfel, majoritatea celor care îl aclamă pe Goldwater sînt, evident, membri ai sectei pro-Goldwater din partidul republican. În S.U.A., extrema dreaptă este excelent organizată. Aşa se face că, în orice mare oraş, activiştii dreptei reuşesc să adune o mulţime destul de impozantă care să-l salute pe senator la aeroport, şi o altă mulţime care să-i aplaude discursul.

În acelaşi timp, sondajele au arătat că, de la începutul activizării campaniei, candidatul republican a înregistrat pierderi din sprijinul de care se bucura. Chiar şi la început, după convenţia de la San Francisco, acest sprijin nu era prea larg. Dar în tot acest secol nu s-au mai înregistrat date ca acelea ale sondajului Gallup, care a stabilit că 68 la sută din alegători îl preferă pe preşedintele Johnson şi numai 26 la sută l-ar vota pe Goldwater.

Senatorul Goldwater declară că nu crede în sondaje. Poate şi acestea greşesc, dar dacă ele greşesc acum, va fi o greşeală atît de mare încît se va pune problema renunţării la sondaje. În orice caz, echipa lui Goldwater crede destul de mult în sondaje pentru a se arăta neliniştită de ele. Ca un rezultat al acestei nelinişti ne putem aştepta, în continuarea campaniei, la acuzaţii tot mai violente şi la improvizaţii tot mai curioase.

James RESTON

în

New York Times

În Hurt Park din Atlanta, un predicator bărbos îmbrăcat în zdrenţe rătăcea prin marea mulţime de adepţi ai lui Barry Goldwater purtînd printre arborii de magnolia o pancartă pe care se putea citi : „Dacă veţi ajunge în iad nu daţi vina pe Isus".

Predicatorul nu spunea pe cine să dai vina, dar Barry, aflat sus la tribună printre pancartele fluturînde, avea răspunsul. El a dat vina pe democraţi, pe care i-a criticat pentru înjosirea sufletului nostru nemuritor.

Totuşi, ca şi predicatorul rătăcitor, a fost foarte pesimist, deplîngînd tristul declin al compatrioţilor săi, şi arătînd că nu este de loc impresionat de progresele vizibile din jurul său. Ce-i foloseşte unui om întreaga lume dacă îşi pierde sufletul ?

Iată tema pe care a dezbătut-o la Winston-Salem şi de asemenea, în mod vag, la Atlanta. Numai că el a pus vechea întrebare biblică cu alte cuvinte. Ce sînt prosperitatea şi justiţia fără libertate ? — a întrebat el. Dar Goldwater nu l-a menţionat pe negru, care duce lipsă cam de toate trei.

Este clar că în ce priveşte pămîntul făgăduinţei al lui Goldwater, lipseşte ceva, probabil harta drumului pentru a ajunge acolo.

El le spune adepţilor săi că în viaţa noastră există „ceva greşit", că nu poate arăta ce anume, dar că, peste o săptămînă sau două, va încerca eventual să explice.

Între timp, spune poveşti cu fantome despre oameni răi din locuri îndepărtate, în majoritatea lor din Nord.

În cursul primei sale invazii în Sud, senatorul a fost destul de blînd cu Lyndon Baines Johnson. El a vorbit sumbru despre existenţa „unui nor deasupra Casei Albe" şi a promis că „atunci cînd va fi preşedinte al acestor State Unite" se va comporta aşa cum trebuie s-o facă un preşedinte, dar majoritatea săgeţilor sale personale au fost îndreptate împotriva senatorului Humphrey şi a planurilor groaznice ale sinistrei conspiraţii intelectuale, „Americanii pentru acţiune democratică".

Nu se poate spune că mulţimilor din Carolina de nord şi din Georgia nu le-a plăcut acest lucru. La urma urmelor, de multă vreme n-au mai auzit aşa ceva din gura unui candidat republican la preşedinţie. Frumosul unchi Barry din vest spune vechile poveşti obişnuite pe tonul unui strigăt de rebeliune de tărie mijlocie sau slabă. El are cuvintele dar, după părerea urechilor sudiste, nu are încă melodia.

La Winston-Salem, Barry s-a purtat aşa cum trebuie să se poarte un candidat. El a făcut unui auditoriu format din producători de tutun groaznica mărturisire că nu foloseşte aşa ceva, dar a criticat guvernul federal pentru că intenţionează să tipărească pe pachetele de ţigări că fumatul nu este în mod necesar bun pentru sănătate.

În statul Georgia, el a ocolit oraşul Albany atunci cînd i s-a spus că conducerea republicană de acolo nu va proslăvi probabil apelurile lui la grandoare morală, şi că negrii pregătesc cîteva mii de pancarte cu inscripţia „Barry, cară-te acasă". În acest moment a descoperit în mod oportun că pistele de aterizare din Albany sînt prea scurte pentru avionul său cu reacţie.

Chiar şi aşa, va persista în sud deoarece trebuie s-o facă, şi deoarece este clar că se bucură de suficientă simpatie acolo pentru a-şi folosi timpul în mod profitabil. Principala sa problemă strategică este că doreşte să placă şi să învingă în sud fără să displacă şi să piardă în California, Ohio şi Illinois.

Iată poate de ce Goldwater a cîntat „Dixie" (cîntec sudist din războiul de secesiune — n.r.) pianissimo. Căci, deşi are nevoie de sud, sudul nu este suficient pentru a cîştiga. Şi în curînd el va trebui să facă faţă marilor batalioane electorale din nord.

JOHANNES VIROLAINEN

După o îndelungată perioadă de criză parlamentară, răspunzînd inițiativei președintelui Urho Kekkonen, Johannes Virolainen, președintele partidului agrarian, a reușit să formeze noul guvern de coaliție finlandez, pe baza acordului intervenit între Uniunea agrară, partidul conservator, partidul popular suedez și Uniunea poporului finlandez.

Noul guvern de majoritate parlamentară înlocuiește cabinetul de tehnicieni care, sub conducerea lui Reino R. Lehto, a funcționat excesiv de mult, respectiv timp de 250 zile, ținînd seama mai ales de caracterul său inițial provizoriu. În componența cabinetului condus de Johannes Virolainen, ca și în cadrul fostului guvern de anul trecut condus de A. Karjalainen (actualmente ministru de externe), agrarienii dispun de 7 portofolii, conservatorii de 3, celelalte două partide, popular suedez și Uniunea poporului finlandez, de cîte două fiecare, coaliția acestor partide asigurînd în Parlament noului guvern 113 voturi față de 87 ale opoziției.

Pregătit inițial pentru o carieră universitară, Johannes Virolainen a deținut cîțiva ani funcția de asistent la Facultatea de agronomie a Universității din Helsinki.

După război a fost numit director în Ministerul de Interne, post pe care l-a ocupat pînă în anul 1948. De la această dată, Johannes Virolainen a deținut o serie de funcții guvernamentale ; astfel, în 1950—1951 a fost adjunct al ministrului de interne, în 1952 ministru al agriculturii, apoi ministru al educației și mai tîrziu ministru al afacerilor externe. Din 1945 este membru al Parlamentului.

Johannes Virolainen a urmat lui Suksselainen la conducerea partidului agrarian după o îndelungată luptă politică. El deținea funcția de vicepreședinte al partidului din 1956.

Noul prim-ministru, care este în vîrstă de 50 de ani, a avut o susținută activitate jurnalistică, fiind multă vreme redactor-șef al ziarului Kyntáj, publicație pentru tineret. Problemele tineretului l-au preocupat deosebit. Din 1957 este și președinte al organizației „Tineretul partidului agrarian". În prezent face parte din colegiul redacțional al oficiosului partidului agrarian Maakansa. Johannes Virolainen este de asemenea autorul unor lucrări de specialitate privitoare la agricultură, precum și al unor studii cu caracter politic în care sînt expuse principiile partidului agrarian.

În domeniul politicii externe — după cum se subliniază și în programul noului guvern, dat recent publicității la Helsinki — Johannes Virolainen își propune să continue linia politică tradițională Paasikivi-Kekkonen, în vederea consolidării neutralității Finlandei, acordînd o deosebită atenție dezvoltării relațiilor de bună vecinătate și strînsă colaborare cu țările din nordul Europei și cu Uniunea Sovietică. În problemele de politică internă el a declarat că va anula unele hotăriri luate de fostul cabinet condus de Reino Lehto ; în acest sens, el a inclus în programul guvernului revizuirea unor anumite capitole ale proiectului de buget pe anul 1965 în vederea reducerii cheltuielilor și creării unor rezerve suficiente în trezoreria statului. El a anunțat de asemenea că va lua o serie de măsuri în vederea stabilizării financiare a țării, în domeniul folosirii brațelor de muncă, al prevenirii creșterii impozitelor și a prețurilor.

R.P.

Presa acum 50 de ani

Ambasadorii tuturor puterilor la Constantinopol au protestat împotriva abrogării regimului capitulațiilor de către guvernul turc. Reprezentanții diplomatici ai țărilor din Tripla Înțelegere, precum și al Italiei, au prezentat o notă de protest identică. Ambasadorii Germaniei și Austriei au prezentat o notă diferită în conținut, dar susținînd același punct de vedere.

■

Filozoful danez Anton Aaled propune ca Premiul Nobel pe anul 1914 să nu fie acordat nimănui, fondul destinat premiului urmînd să fie folosit în scopul propagandei pentru pace și al creării unei organizații internaționale care, prin plebiscite populare, să facă imposibile războaiele viitoare.

■

Încercarea trupelor austriece de a ocupa Semlinul a eșuat. Trupele sîrbești au capturat o mare cantitate de material de război.

■

Unități de artilerie germane bombardează Verdunul.

■

La clubul socialist din București are loc un mare miting împotriva războiului.

■

Într-un articol intitulat „Crima împotriva civilizației", scriitorul Bernard Shaw cere puterilor beligerante „să încheie pacea pentru întotdeauna".

■

Patru vagoane germane în tranzit spre Ramadan au fost reținute la Ploiești. Printr-o întîmplare s-a constatat că vagoanele care, conform documentelor, conțineau accesorii agricole, transportau, în realitate, arme.

Olanda, Norvegia și Suedia își reafirmă neutralitatea. Convingîndu-se că nu se află în primejdie de a fi invadată, Elveția demobilizează.

■

Ziarul Frankfurter Zeitung relatează că numeroși muncitori fără lucru din Belgia, ca să nu moară de foame, intră în armata engleză care îi plătește.

■

Vase engleze și franceze transportă trupe indiene în Egipt și în Franța.

■

Conducerea partidului socialist unificat italian se pronunță în favoarea menținerii absolute a neutralității Italiei, publicînd în acest sens un manifest adresat muncitorilor. Manifestul arată că Italia, fiind neutră poate interveni ca mediatoare între statele aflate în război.

■

Churchill, ministrul englez al marinei, declară într-o convorbire cu un ziarist italian, că deși între flotele britanică și germană nu a avut încă loc nici o bătălie hotărîtoare, marina Angliei stăpînește mările.

■

Skoda, directorul general al fabricilor cu același nume, remite împăratului Austro-Ungariei modelul unui mortier construit la uzinele Skoda.

R.P.R. în organizațiile internaționale guvernamentale

R. P. Romînă este membră în 33 din organizațiile internaționale guvernamentale existente azi pe glob.

Prezentăm pe scurt date despre aceste organizații :

Biroul internațional pentru educație, fondat în 1925 ca o organizație neguvernamentală, a devenit, patru ani mai tîrziu, organizație guvernamentală prin statutele semnate la Geneva la 25 iulie 1929.

Biroul acționează ca un centru internațional de informații și cercetări în domeniul educației și furnizează largi date experimentale celorlalți membri. În acest sens el face, în colaborare cu ministerele educației ale statelor membre, cercetări în domeniile psihologiei, educației, legislației școlare, literaturii pentru copii etc., iar împreună cu U.N.E.S.C.O., pe baza unui acord intrat în funcțiune în 1947, organizează conferințe internaționale despre educație și cercetări care sînt publicate de ambele organizații.

Uniunea internațională pentru protecția operelor literare și artistice, înființată la 9 septembrie 1886, numără 44 de state membre.

Curtea permanentă de arbitraj. A fost înființată prin Convențiile de la Haga din 29 iulie 1898 cu scopul de a facilita recurgerea imediată la arbitraj pentru litigiile internaționale care nu au putut fi aplanate pe cale nejudiciară (tratative, bune oficii, mediațiune și conciliațiune) și de a înlesni astfel soluționarea disputelor. Grupul național romîn este reprezentat în C.P.A. prin doi membri.

Comisia internațională pentru exploatarea științifică a Mării Mediterane a fost creată în 1914 la Roma, cu scopul de a efectua studii oceanografice și biologice asupra acestei mări, de a cerceta natura ei fizică și chimică, geologia subacvatică, planctonul, animalele bentice, microbiologia, flora și apa de mare. Cele 11 state membre ale acestei organizații sînt : Algeria, Franța, Grecia, Italia, Iugoslavia, Maroc, Monaco, R. P. Romînă, Spania, Tunisia și Turcia.

Biroul internațional al expozițiilor a fost înființat la Paris în 1931. El reglementează frecvența expozițiilor internaționale și stabilește condițiile ce trebuie să le îndeplinească țara organizatoare.

Uniunea internațională pentru protecția proprietății industriale a fost înființată la Paris la 20 martie 1883 cu scopul de a asigura și dezvolta protecția internațională a proprietății industriale. În cadrul acestei organizații au fost create cîteva uniuni speciale : pentru împiedicare falsurilor în desemnarea originii mărfurilor, pentru înregistrarea internațională a mărcii de comerț, pentru îmbunătățirea internațională a desenelor și modelelor comerciale și pentru clasificarea internațională a bunurilor și serviciilor la care se aplică marca de comerț.

R. P. Romînă este afiliată la prima uniune (aceea a împiedicării falsurilor în desemnarea originii mărfurilor) și la cea de-a treia.

Uniunea internațională pentru publicarea tarifelor vamale a fost fondată la Bruxelles în iulie 1890 și a început să funcționeze la 1 aprilie 1891. În 1949, statutul său a fost modificat. Scopul uniunii este de a traduce și publica „tarifele vamale ale diferitelor state de pe glob și a modificărilor survenite" pentru a fi împărțite guvernelor membre. În această organizație sînt membre 66 de state.

Organizația internațională de metrologie legală, fondată la Paris la 12 octombrie 1955 pentru a servi ca centru de documentare și informare a statelor în ce privește metodele de verificare și alegere a instrumentelor de măsurat, construcția și modul lor de folosire. Din O.I.M.L. fac parte 26 de state.

Biroul internațional de măsuri și greutăți a fost fondat la Paris în 1875 cu scopul de a păstra prototipurile internaționale ale unităților de măsură ale sistemului metric — metru, kilogram — de a verifica periodic prototipurile naționale, de a coordona activitatea diferitelor laboratoare naționale în sensul unificării unităților electrice și fotometrice și a întreprinde cercetări pentru îmbunătățirea sistemului metric.

I. CLOȘCĂ

În ziua de 21 septembrie a încetat din viață, la Berlin, tovarășul Otto Grotewohl, membru al Biroului Politic al Comitetului Central al P.S.U.G., președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Democrate Germane, vicepreședinte al Consiliului de Stat al R. D. Germane, fiu devotat al poporului german.

Tovarășii Gheorghe Gheorghiu-Dej, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Romîne, și Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Romîne, au trimis o telegramă de condoleanțe Comitetului Central al Partidului Socialist Unit din Germania, Consiliului de Stat al Republicii Democrate Germane și Consiliului de Miniștri al Republicii Democrate Germane.

Tovarășii Ion Gheorghe Maurer, Alexandru Drăghici, Alexandru Bîrlădeanu, Dumitru Coliu, Leonte Răutu, Mihai Dalea, Gogu Rădulescu, Constantin Tuzu și Mircea Malița, adjunct al ministrului afacerilor externe, au prezentat condoleanțe însărcinatului cu afaceri ad-interim, dr. Siegfried Bock, și celorlalți membri ai ambasadei R. D. Germane la București, cu prilejul încetării din viață a tovarășului Otto Grotewohl. După ce au păstrat un moment de reculegere, conducătorii de partid și de stat au semnat în cartea de condoleanțe.

BREVIAR

16 septembrie

Președintele Marii Adunări Naționale, Ștefan Voitec, a primit la Palatul Marii Adunări Naționale a R.P. Romîne delegația Comisiei de producție și schimburi din Adunarea Națională franceză, condusă de Jean Risbourg, care ne-a vizitat țara la invitația Comisiei economico-financiare a Marii Adunări Naționale.

În baza Acordului de colaborare economică și tehnică, au fost semnate primele contracte pentru livrarea unor obiective industriale complete din R.P. Romînă în R.A.U.

Pavilionul R.P. Romîne de la Tîrgul Internațional de la Viena a fost vizitat de cancelarul Austriei, dr. Joseph Klaus.

17 septembrie

Tovarășul Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri al R.P. Romîne, a transmis Forumului Mondial de solidaritate a tineretului și studenților în lupta pentru independență și eliberare națională, pentru pace, care se desfășoară la Moscova, un mesaj de salut.

La Salzburg s-au desfășurat lucrările Congresului Hegel, în cadrul căruia acad. prof. C. I. Gulian a prezentat comunicarea „Hegel și evoluția artei". Ședința finală a lucrărilor congresului a fost prezidată de reprezentantul romîn.

La Lausanne (Elveția), a luat sfîrșit sesiunea parțială 1964 a Conferinței mondiale a energiei. Din partea R.P. Romîne a participat o delegație condusă de N. Gheorghiu, adjunct al ministrului minelor și energiei electrice și președinte al Comitetului național romîn pentru Conferința mondială a energiei, acad. Remus Rădulet, acad. Martin Bercovici, George Bărănescu, membru corespondent al Academiei R.P.R.

18 septembrie

Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn, a primit delegația Partidului Comunist din Norvegia, compusă din tovarășii Just Lippe, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.C. din Norvegia, și Kristoffer Tangen, vicepreședinte al Comitetului regional de partid Ostfold.

A început conferința internațională a directorilor organizațiilor dunărene de navigație. La lucrări participă delegații organizațiilor de navigație din R.P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacă, R.P. Romînă, R.P. Ungară și U.R.S.S. Ca observatori participă reprezentanți din Austria, R.F.G., Polonia și Iugoslavia.

19 septembrie

Și-a încheiat lucrările cea de-a opta conferință generală a Agenției Internaționale pentru Energia Atomică (A.I.E.A.).

Șeful delegației R.P. Romîne, acad. prof. Horia Hulubei, a fost ales președinte al comisiei „Program, buget și probleme tehnice". Prof. Ion Ursu a prezentat în cadrul comisiei o propunere a R.P. Romîne și a altor opt state cu privire la sarcinile A.I.E.A. în cadrul „Anului cooperării internaționale" care se va desfășura în 1965, conform hotărîrii O.N.U.

20 septembrie

În conformitate cu planul pregătirii de luptă a Forțelor armate unite ale statelor participante la Tratatul de la Varșovia, în perioada 15—20 septembrie 1964, pe teritoriul Republicii Populare Bulgaria s-a desfășurat o aplicație cu trupe ale armatelor sovietică, romînă și bulgară. Aplicația a fost condusă de ministrul apărării populare al R.P. Bulgaria, general de armată D. Djurov.

21 septembrie

Tovarășul Alexandru Bîrlădeanu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, a primit delegația guvernamentală a U.R.S.S., condusă de V. Novikov, ministru, președintele Comisiei pentru problemele economice externe de pe lîngă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S., care face o scurtă vizită prietenească în R.P. Romînă.

La Atena a fost semnată o Convenție sanitar-veterinară între R.P. Romînă și Grecia. Din partea romînă, convenția a fost semnată de Mircea Bălănescu, ambasadorul Republicii Populare Romîne în Grecia, iar din partea greacă de Stavros Kostopoulos, ministrul afacerilor externe al Greciei.

22 septembrie

A părăsit Capitala, îndreptîndu-se spre Paris, o delegație a Marii Adunări Naționale a R. P. Romîne, condusă de Ștefan Voitec, președintele Marii Adunări Naționale, care, la invitația Adunării Naționale franceze, va face o vizită în această țară.

A sosit în Capitală o delegație economică din Iran condusă de dr. Manoutchehr Eghbal, președintele Societății naționale iraniene de petrol, fost prim-ministru al Iranului.

A sosit în Capitală o delegație de specialiști din Departamentul agriculturii al S.U.A. pentru a studia procesul de prelucrare și distribuire a uleiurilor vegetale și de producere a semințelor de plante oleaginoase din țara noastră.

A luat sfîrșit cel de al III-lea Concurs și Festival Internațional „George Enescu".

POȘTA REDACȚIEI

PLANUL FOUCHET

Citind articolul „În căutarea unui numitor comun", reprodus din **Le Figaro** într-unul din ultimele numere ale revistei, am văzut că se vorbește despre „O revenire la vechiul plan Fouchet". M-ar interesa să aflu ce este sau ce a fost acest plan, **ne scrie** Iancu Stoleriu din Constanța.

Despre planul Fouchet am mai scris cu prilejul dezbaterii lui în organismele vest-europene. Revenim în numărul de față în articolul „Discuții despre U.E.O." publicat în cadrul rubricii Lumea **într-o săptămînă.**

FOLCLOR DE ACTUALITATE

Este titlul sub care Dan Prodan din București **a culeș pentru noi, în călătoria sa imaginară în jurul Pămîntului, unele zicători și proverbe pe care le reproducem aici :**

Nu este cu putință să ai simțul umorului și în același timp să iubești bomba atomică (proverb scoțian).

Mai bine să fim astăzi activi, decît mîine radioactivi ! (din Japonia).

Numai cine a fost în Federația Malayezâ știe că ea nu există (proverb din Singapore).

Șeful poliției a plîns fiindcă bomba cu gaze lacrimogene n-a explodat (din Coreea de Sud).

Patriot e cel ce nu-și lasă țara amenințată de inflație și, deci, își deschide un cont la o bancă din Zürich (glumă elvețiană).

Businessmenii sînt patrioții care privesc interesul național în oglinda lor de bărbierit (definiție americană).

Pe aceste meleaguri realitatea nu-i un lucru pe care să-l poți privi în față (auzită în insulele Capului Verde).

Singura persoană civilă cu care ofițerii de stat major acceptă să aibă de-a face este Dumnezeu ; poate pentru că nu există (din Haiti).

Astăzi, în Africa de Sud, nu se întîmplă decît lucrurile care nu se pot citi în ziare (auzită la Pretoria).

Independența proclamată de rasiști este o operație cu un bisturiu sterilizat în vitriol (din folclorul negrilor din Rhodesia de sud).

Discursurile senatorului Goldwater sînt o gumă imposibil de mestecat (circulă la Washington).

Colonialismul se află în postura unui șurub pătrat care ține să se simtă bine într-o piuliță rotundă (culeasă în Guyana).

Pace ! — cu riscul ca toți generalii să-și rateze cariera (notată la Saigon).

Vă rugăm să treceți pe la redacție, sau să ne telefonați.

DATE DESPRE SHARJAH

Numeroși cititori au răspuns întrebării formulate de Vladimir Moucha **în numărul precedent al revistei.** „Este unul din cele șapte șeicate care constituie Omanul sub regim de tratat. Capitala cu același nume are circa 15 000 de locuitori și este situată pe coasta de vest a golfului Persic, în apropierea strîmtorii Ormuz", **ne scrie** Gh. Filipescu din București. „Coordonatele orașului sînt 25 grade latitudine nordică și 55 grade longitudine estică", **precizează** Șerban Enculescu, student din București. Mircea Adrian Lupan din București **ne trimite numele celorlalte șase șeicate : Abu Dhabi, Dubai, Ajman, Umm al Qaiwain, Ras al Khaimah, Fujairah, precum și o hartă. Tot însoțite de hărți sînt și scrisorile primite de la** prof. Bar Nicolae din Turda, și Mihail Ciocîlteu din Brăila. **Din scrisoarea** prof. Andreas Karsisiotis din Constanța, **spicuim :** „Teritoriul actual al Omanului sub tratat a fost ocupat de Marea Britanie la începutul secolului XIX. Suprafața protectoratului este de circa 84 000 km pătrați. Aproape întreg teritoriul este pustiu, cu un climat tropical uscat. În oaze se cultivă diferite fructe și legume tropicale. Majoritatea locuitorilor, dintre care circa 20 la sută sînt nomazi, se ocupă cu creșterea vitelor. Protectoratul exportă în special piei, perle și pește uscat. **Am primit răspunsuri de la** A. Bîrsan, geograf din București, Viorel Prini, elev din Călărași, ing. Mircea Comănici din București, **și** C. Bițoaică din com. Verbița, raionul Calafat. Elena Omăt din București, Gh. Nicolae din Craiova, Silvestru Pînzariu, student din București **(care folosește prilejul pentru a ne cere să publicăm reportaje despre regiunile mai puțin cunoscute de pe glob, cum sînt Antilele Mici, Polinezia franceză etc.),** C. Horn din Vatra Dornei, prof. Gheorghe Coandă din Tîrgoviște.

Andrei Hoisii din Iași **adaugă unele amănunte istorice care merită să fie reținute :** „În afară de tratatul dintre Anglia și întregul așa-zis „Oman sub tratat" există o înțelegere separată între șeicul Sharjahului și guvernul Marii Britanii, acesta din urmă avînd dreptul de a reglementa relațiile externe și de a conduce economia șeicatului. Teoretic, problemele interne sînt de resortul suveranului.

Pe teritoriul șeicatului Sharjah se găsesc importante zăcăminte petrolifere. Acum cîțiva ani, Salem ben Sultan, fratele șeicului, a fost în S.U.A., unde a tratat problema concesiunilor petrolifere cu „regii petrolului" din Texas. În august 1962, șeicul Saar al-Kassimi a concesionat petrolul micului stat societății texane „John Mecon et Comp.". Contractul de concesie a stîrnit indignare în Marea Britanie, întrucît în baza tratatului, problemele economice ale șeicatului sînt de resortul ei. De menționat că, la numai cîțiva km depărtare de Sharjah, se află șeicatul lui Shaikhbut ben Said, „confrate întru petrol" cu Saar al-Kassimi, cu deosebirea că în timp ce unul conlucrează cu americanii, celălalt se îmbogățește colaborînd cu societățile petroliere anglo-franceze".

În legătură cu studiul pe care propuneți să-l scrieți pentru noi, vă rugăm ca înainte de a începe să ne comunicați mai multe detalii despre conținutul lui concret.

RAPORTUL WARREN

Cristian Ionescu din București **își exprimă dorința să prezentăm raportul comisiei Warren atunci cînd va fi dat publicității. În același timp, ne întreabă în ce măsură acest raport, referitor la rezultatele anchetei întreprinse în legătură cu asasinarea președintelui Kennedy, va fi folosit ca o armă în campania electorală a partidului democrat.**

Este prematur să încercăm a răspunde la această întrebare înainte de dezvăluirea conținutului raportului.

Lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Romînă

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

LUMEA — PUBLICITATE

ghepardul

Film distins cu PALME D'OR la Cannes (1963)

nariul : Suso Cecchi d' Amico, Pasquale
ta Campanile, Massimo Franciosa, En-
Medioli, Luchino Visconti ; după ro-
nul lui GIUSEPPE TOMASI DI LAM-
USA

ia : Luchino Visconti
ginea : Giuseppe Rotunno
zica : Nino Rota

: Burt Lancaster, Alain Delon, Claudia
Cardinale, Rina Morelli, Paolo Stoppa,
Serge Reggiani, Romolo Valli, Lucilla
Morlacchi, Ida Galli, Mario Girotti

Lichioruri

- VANILIE , INDIAN
  CIOCOLATĂ CU VIȘINE
  CREMA MOCA
  SPECIALĂ, SELECT
  AU CONCENTRAȚIE
  MAI MARE ÎN ZAHĂR
  SE CONSUMĂ LA DESERT

- VIȘINATA EXTRA,
  TOMIS, CARPAȚI
  COSTEL, UNIC
  AU CONCENTRAȚIE
  MAI MARE DE ALCOOL
  CU AROMA DE
  PLANTE
  SE
  RECOMANDĂ
  LA
  APERITIV

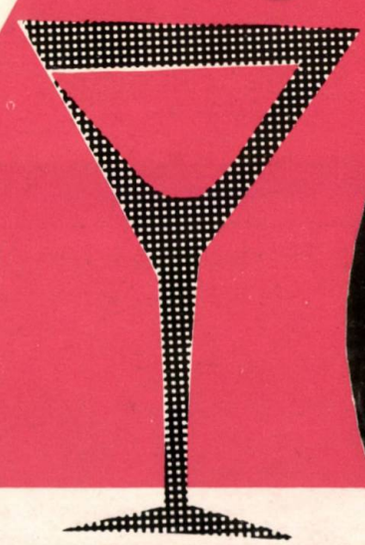

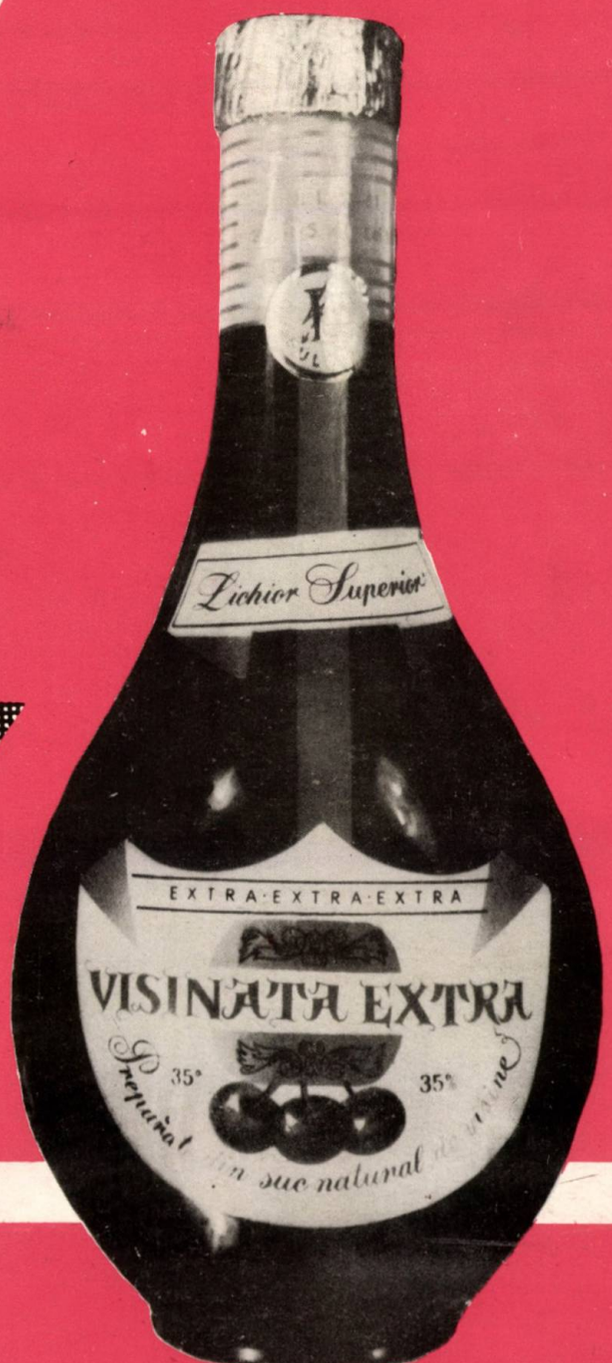

LUMEA — PUBLICITATE

2 Lei

Raportul Comisiei Warren

Alegeri engleze

R.P. CHINEZĂ:
nonumente
echi și noi

40
joi, 1 octombrie 1964

lumea

Săptămîna pe glob:

PARIS
WASHINGTON
ATENA
LEOPOLDVILLE

Convorbirile romîno-etiopiene

VIZITA MAJESTAȚII SALE HAILE SELLASSIE I ÎMPĂRAT AL ETIOPIEI

La rafinăria Brazi

Anul II
nr. 40 (49)

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

lumea

joi
1 octombrie
1964

sumar

săptămîna pe glob

p. 2 Comunicatul comun romîno-etiopian
3 Declarațiile făcute revistei LUMEA, de Majestatea Sa Imperială Haile Sellassie I
4 PARIS — Parlamentarii romîni vizitează Franța, de **C. Răducanu**
5 LONDRA — Preelectorale, de **John Gritten**
6 ATENA — Încă trei luni, de **Eugen Phoebus**
7 BONN — Acord intergerman, de **Florica Șelmaru**
SOFIA — Vizita ministrului de externe al Greciei, de **N. Pătrașcu**
8 LEOPOLDVILLE — Cu cine a rămas Chombe, de **Mihai Matei**
9 COPENHAGA — După alegeri, de **Mogens Kofoed-Hansen**
10 PARIS — Itinerar latino-american, de **Paul Charrier**
11 WASHINGTON — Raportul Comisiei Warren

articole, reportaje

p. 13 R. P. Chineză : monumente vechi și noi, de **I. Sandu**
18 Alegeri engleze, de **Silviu Brucan**
20 Cairo : Conferința statelor neangajate, de **E. Obrea**
Noua constituție a Afganistanului, de **Victor Ursu**

convorbiri cu:

p. 16 **Philip Noel-Baker**
conf. ing. **N. Gheorghiu**
17 ing. **M. Gherghișan**

lumea în cărți și reviste

p. 22 Psihologia industrială și „partenerismul", de **Traian Herseni**

puncte de vedere din presa mondială

p. 24—30 The Economist, Paris Jour, Izvestia, New Statesman, Newsweek, The Times, New York Times, Remarques Congolaises et Africaines, The Scotsman

profil, fișier

p. 31 Willi Stoph
R.P.R. în organizațiile internaționale neguvernamentale, de **I. Cloșcă**

poșta redacției

La încheierea

vizitei făcute în Republica Populară Romînă de împăratul Etiopiei Haile Sellassie I, a fost publicat un comunicat comun (pag. 2). Înaltul oaspete a acordat revistei *LUMEA* un interviu în legătură cu perspectivele colaborării internaționale, relațiile dintre Etiopia și Romînia și amintirile sale despre Nicolae Titulescu (pag. 3).

Comisia Warren

a prezentat președintelui Johnson un raport de aproximativ 230 000 de cuvinte în legătură cu împrejurările asasinării președintelui Kennedy. Publicăm un rezumat al acestui raport (pag. 11) și unele comentarii pe marginea lui apărute în ziarele *The Times* și *New York Times* (pag. 28).

Conferința de la Cairo

a statelor neangajate se va bucura de participarea unor țări cuprinzînd mai mult de jumătate din populația globului. Faptul că ordinea ei de zi va cuprinde în special probleme ale coexistenței pașnice explică interesul cu care este așteptată de opinia publică internațională (pag. 20).

Numai două săptămîni

îi mai despart pe cetățenii englezi de ziua în care vor alege noul parlament al țării. Articolul semnat de Silviu Brucan (pag. 18) este consacrat problematicii campaniei electorale britanice. În corespondența noastră din Londra (pag. 5) — cîteva cifre și fapte consemnate în preajma alegerilor.

Călătoria în America Latină

a președintelui de Gaulle prilejuiește contacte politice și confruntări de opinii. Despre rezultatele vizitei în Venezuela, Columbia, Peru și Bolivia la pag. 10.

Analiza

lucrării „La psychologie et les sciences humaines dans l'entreprise" de Louis Marie Le Maitour demonstrează inconsistența doctrinei „partenerismului social" care pretinde că, în condițiile societății capitaliste contemporane, ar putea fi „lichidat" antagonismul dintre burghezie și proletariat (pag. 22).

COMUNICATUL COMUN ROMÎNO—ETIOPIAN

La invitația președintelui Consiliului de Stat al Republicii Populare Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, Majestatea Sa Imperială Haile Sellassie I, împărat al Etiopiei, însoțit de înalte personalități etiopiene, a vizitat Republica Populară Romînă între 26 și 29 septembrie 1964.

În timpul ședерii în Republica Populară Romînă, Majestatea Sa Imperială Haile Sellassie I și persoanele care l-au însoțit au vizitat orașul București, Expoziția realizărilor economiei naționale a Republicii Populare Romîne, instituții de cercetări științifice și învățămînt, rafinăria Brazi din regiunea Ploiești, luînd cunoștință de unele aspecte din realizările poporului romîn în domeniile economic, social, cultural și în construcții.

Majestatea Sa Imperială s-a bucurat de o primire călduroasă din partea poporului romîn, expresie a simțămintelor sale cordiale și prietenești față de oaspete și poporul etiopian.

Apreciind multiplele și rodnicele Sale activități duse pentru apărarea și consolidarea independenței Etiopiei, devotamentul și eforturile Sale neobosite pentru cauza păcii și înțelegerii internaționale, contribuția Sa remarcabilă la promovarea culturii și științei, Universitatea din București a acordat Majestății Sale Imperiale Haile Sellassie I titlul de doctor honoris causa.

Președintele Consiliului de Stat, Gheorghe Gheorghiu-Dej, și Majestatea Sa Imperială Haile Sellassie I au purtat convorbiri cu privire la relațiile romîno-etiopiene și au avut un schimb de păreri asupra unor probleme internaționale importante actuale.

La convorbiri, care s-au desfășurat într-o atmosferă de înțelegere reciprocă și cordialitate, au participat din partea romînă : Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri, Gheorghe Apostol, prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Alexandru Bîrlădeanu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Grigore Geamănu, secretarul Consiliului de Stat, Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe, și Mircea Nicolaescu, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Republicii Populare Romîne în Etiopia ; iar din partea etiopiană : Alteța Sa Ras Imru Haile Sellassie, Excelența Sa general locotenent Abie Abebe, președintele Senatului, Excelența Sa Ketema Yifru, ministru de stat pentru afacerile externe, Excelența Sa Petros Sahlou, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Etiopiei la București, Dr. Menassie Haile, șef al secției politice din cabinetul particular al Majestății Sale Imperiale, și Yohannes Kidane-Mariam, șef al Secretariatului Particular al Maiestății Sale Imperiale si asistent al ministrului în Ministerul Treburilor.

Cele două părți au subliniat cu satisfacție prietenia tradițională, înțelegerea și respectul reciproc care caracterizează relațiile dintre Republica Populară Romînă și Etiopia. Ambele părți au arătat interes față de lărgirea colaborării multilaterale romîno-etiopiene, în vederea întăririi continue a vechilor relații dintre cele două țări. În acest scop, s-a ajuns la un acord conform căruia partea romînă va trimite în Etiopia o misiune care va studia și determina cu partea etiopiană sectoarele de colaborare în domeniile economic și tehnico-științific.

Discuțiile au scos în evidență poziția comună a celor două țări în principalele probleme internaționale.

Ambele părți sînt de părere că în condițiile situației actuale cea mai importantă problemă este menținerea și consolidarea păcii în lume.

Exprimîndu-și convingerea că fiecare stat, mare sau mic, poate și trebuie să-și aducă propria sa contribuție la realizarea acestui nobil obiectiv — dorința arzătoare a întregii omeniri — cei doi șefi de stat și-au reafirmat hotărîrea de a sprijini orice acțiune îndreptată spre lichidarea încordării internaționale, care pune în primejdie pacea și securitatea tuturor popoarelor.

Cele două părți au fost de acord că promovarea politicii de coexistență pașnică între statele cu sisteme social-politice diferite și reglementarea problemelor internaționale litigioase prin tratative pașnice constituie singura alternativă a războiului nuclear. Ele au subliniat, de asemenea, necesitatea ca, în relațiile dintre state, principiile călăuzitoare să fie respectarea suveranității și integrității teritoriale și neamestecul în treburile lor interne.

Cele două părți se pronunță cu tărie pentru încetarea cursei înarmărilor și, în calitate de membre ale Comitetului celor 18 state pentru dezarmare, sînt hotărîte să-și continue eforturile în vederea obținerii de rezultate eficiente în domeniul dezarmării generale și totale, ceea ce este esențial pentru consolidarea păcii și securității mondiale. Realizarea unui asemenea obiectiv va permite fără îndoială eliberarea de resurse umane și materiale a căror folosire poate reprezenta o contribuție de seamă la îmbunătățirea nivelului de trai al popoarelor lumii, în special în țările în curs de dezvoltare.

Ambele părți acordă importanță deosebită înfăptuirii unor măsuri parțiale și regionale menite să stabilească un climat de destindere în relațiile internaționale, să înlesnească și să apropie rezolvarea problemei dezarmării. O contribuție de seamă în această privință o poate avea crearea unor zone lipsite de arma nucleară în diferite regiuni ale lumii.

Cele două părți apreciază eforturile depuse de țările în curs de dezvoltare și recent eliberate din Africa, Asia și alte părți ale lumii în vederea slăbirii încordării în relațiile internaționale, a apărării și consolidării păcii. Ele salută apropiata Conferință a țărilor neangajate, precum și viitoarea Conferință a țărilor afro-asiatice, exprimîndu-și convingerea că hotărîrile ambelor Conferințe vor reprezenta o nouă contribuție la promovarea colaborării și înțelegerii între popoarele lumii și a principiilor coexistenței pașnice.

Partea romînă și-a exprimat deplina solidaritate cu aspirațiile popoarelor din Africa spre unitate și este convinsă că hotărîrile Organizației Unității Africane vor contribui în mare măsură la realizarea acestor aspirații, la promovarea colaborării dintre statele africane, la apărarea și consolidarea independenței lor politice și economice.

Părțile și-au exprimat hotărîrea de a sprijini în continuare lupta pentru înlăturarea ultimelor rămășițe ale colonialismului și au condamnat politica de apartheid și discriminare rasială ca incompatibile cu drepturile fundamentale ale omului și principiile Chartei O.N.U.

Părțile au subliniat necesitatea universalității Organizației Națiunilor Unite în scopul de a o face mai eficientă pentru îndeplinirea rolului ce-i revine în asigurarea păcii și dezvoltarea colaborării internaționale.

Republica Populară Romînă și Etiopia sprijină întrutotul cererile legitime ale noilor state independente din Africa și Asia de a fi reprezentate echitabil în principalele organe ale Organizației Națiunilor Unite.

Cele două părți constată cu satisfacție că vizita în Republica Populară Romînă a Majestății Sale împăratul Haile Sellassie I, convorbirile și schimbul de vederi care au avut loc cu această ocazie constituie o importantă contribuție la dezvoltarea legăturilor tradiționale de prietenie existente între Republica Populară Romînă și Etiopia, servind astfel cauza păcii și înțelegerii între popoare.

Majestatea Sa Imperială și-a exprimat profunda apreciere față de primirea călduroasă acordată Lui și suitei Sale în cursul scurtei dar utilei vizite în Republica Populară Romînă.

Majestatea Sa Haile Sellassie I a adresat președintelui Consiliului de Stat, Gheorghe Gheorghiu-Dej, invitația de a vizita Etiopia. Invitația a fost acceptată cu plăcere.

București, 28 septembrie 1964

GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ
Președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Romîne

HAILE SELLASSIE I
Împărat al Etiopiei

Declarațiile făcute revistei Lumea de Majestatea Sa Imperială HAILE SELLASSIE I

- Colaborarea internațională – necesitate vitală
- Titulescu, un om mare, cinstit și curajos
- Dezvoltarea relațiilor romîno-etiopiene.

Rugat să expună punctul de vedere al Etiopiei față de perspectivele colaborării internaționale, Majestatea Sa a declarat :

— Consider că din punctul de vedere al intereselor păcii, epoca contemporană este cea mai dificilă, întrucît este în joc însăși soarta supraviețuirii umanității. Aceasta este cauza fundamentală pentru care în epoca noastră însemnătatea colaborării pașnice internaționale a devenit primordială. Tocmai din această cauză toate popoarele iubitoare de pace trebuie să-și unească eforturile pentru menținerea și întărirea păcii generale, să contribuie cu abnegație la realizarea unei cît mai strînse cooperări internaționale. Dacă nu se va înfăptui o colaborare internațională fecundă, cauza păcii va fi deservită. Păsind cu succes pe calea colaborării, toate popoarele pot determina totodată un progres mai rapid al țărilor lor, ceea ce va întări de asemenea pacea. Consider deci că în vremile noastre valoarea colaborării internaționale este cu adevărat esențială pentru pacea și frăția între oameni și popoare. Despre însemnătatea pe care o reprezintă colaborarea pentru popoarele Africii și pentru convietuirea pașnică a tuturor popoarelor am vorbit în fața onoratului corp profesoral al Universității București, care mi-a decernat titlul de *doctor honoris causa*.

Am solicitat apoi Majestății Sale să povestească cititorilor noștri întîlnirea sa cu fostul ministru de externe al Romîniei, Nicolae Titulescu.

— Deși au trecut de atunci aproape trei decenii, păstrez vie amintirea întîlnirii cu Nicolae Titulescu. El ne-a dat ajutor în cea mai grea perioadă din istoria Etiopiei, agresiunea fascistă împotriva țării mele. În acele zile triste am expus la Liga Națiunilor de la Geneva poziția poporului etiopian. Provocatorii fasciști s-au dedat la tulburări în sala Adunării Ligii Națiunilor, m-au huiduit în timp ce vorbeam și chiar m-au întrerupt. Atunci Nicolae Titulescu s-a ridicat în sprijinul meu și mi-a acordat un ajutor neprețuit care, în condițiile respective, poate fi apreciat drept o faptă de eroism. Titulescu a luat atitudine împotriva celor care provocaseră dezordinile și a obținut ca huliganii fasciști să fie scoși din incinta Adunării Ligii Națiunilor. Pentru solidaritatea manifestată atunci, pentru sprijinul moral acordat, nici eu, nici poporul țării mele nu-l uităm pe acest om mare, curajos și cinstit.

Cunoscîndu-vă acum țara, poporul și pe conducătorii săi, pot să vă spun că încă de la sosirea pe pămîntul romînesc am simțit cordialitatea, prietenia și ospitalitatea dv. Conducătorii Romîniei mi-au făcut o primire minunată, ceea ce a făcut ca această vizită să fie una dintre cele mai plăcute călătorii din viața mea.

În vizită la Patriarhia Bisericii Ortodoxe Romîne

În încheierea interviului pe care a binevoit să ni-l acorde, Majestatea Sa Haile Sellassie I, împărat al Etiopiei, ne-a spus :

— Vreau să exprim încă o dată poporului romîn și conducătorilor Republicii Populare Romîne, mulțumirile mele sincere pentru primirea cordială și frățească de care m-am bucurat, pentru atîtea dovezi de cinstire ce mi-au fost arătate în timpul ședерii mele în țara dv.

Sînt pe deplin satisfăcut de rezultatele convorbirilor avute cu conducătorii Romîniei. Dorința mea sinceră este ca în urma vizitei mele în Republica Populară Romînă, relațiile prietenești și colaborarea care există între cele două popoare să se întărească și să se dezvolte și mai mult. Îmi exprim convingerea că această colaborare slujește cauzei păcii, după cum vizita mea aci va contribui sper la închegarea unor relații mai strînse între Etiopia și Romînia în interesul nostru comun.

Cristian POPIȘTEANU

PARIS

Parlamentarii romîni vizitează Franța

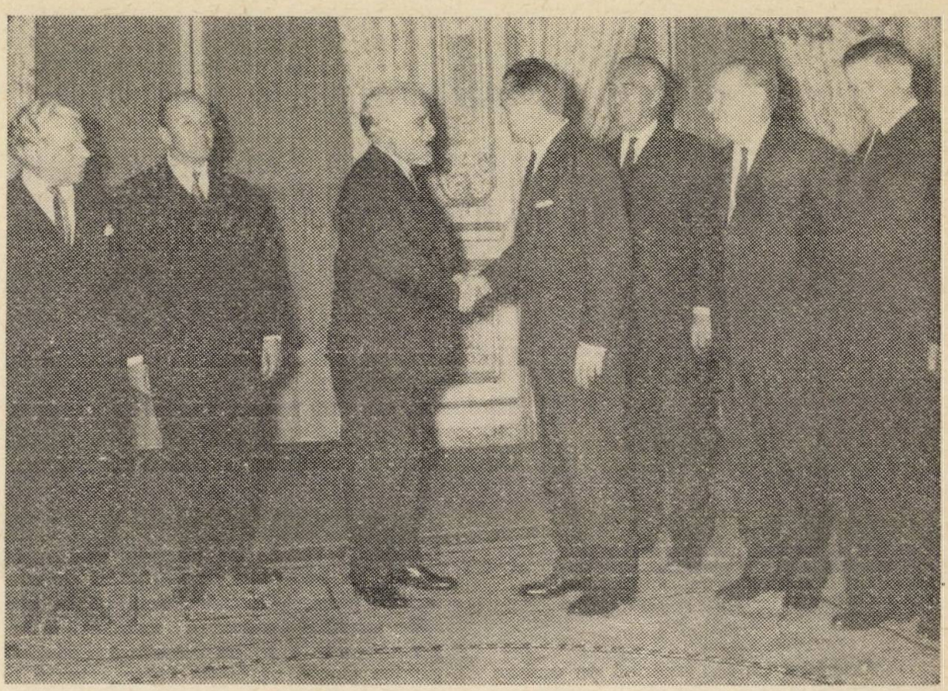

Delegația parlamentară romînă, condusă de președintele Marii Adunări Naționale, Ștefan Voitec, a fost primită de Chaban-Delmas, președintele camerei deputaților.

Începută la 22 septembrie, vizita în Franța a delegației Marii Adunări Naționale, condusă de tovarășul Ștefan Voitec, s-a încheiat. La invitația președintelui Adunării Naționale Franceze, Jacques Chaban-Delmas, parlamentarii romîni au avut posibilitatea de-a lungul celor zece zile ale călătoriei, să ia cunoștință de cîteva dintre nenumăratele valori de străveche și modernă civilizație a Franței, să aibă convorbiri și întîlniri amicale cu parlamentari francezi, cu diferite personalități și oameni de cultură din Paris și alte orașe vizitate. Tradiționala ospitalitate a gazdelor a acordat oaspeților romîni o atenție particulară, creînd în tot timpul programului, interesant și variat alcătuit, o atmosferă de cordialitate și prietenie.

Înconjurați cu multă simpatie, parlamentarii romîni, pe care deputatul de Haute Garonne, Pierre Baudis, membru în Biroul Adunării Naționale Franceze, într-o declarație făcută ziarului *Depêche du Midi* îi caracteriza ca pe „niște oameni încîntători, care produc o mare plăcere celor ce-i întovărășesc", s-au bucurat de atenția presei franceze, pariziene și locale, care a publicat relatări și fotografii din locurile vizitate. Semnalăm numai faptul că ziarul *La Nouvelle République* din Tours a consacrat patru coloane vizitei delegației, sub titlul „O vizită căreia îi dorim urmări fericite".

„Franța a avut totdeauna deosebită simpatie și prietenie pentru Romînia. Francezii apreciază calitățile particulare, cultura și simțul artistic al romînilor. Vă primim cu inima și brațele deschise" — spunea președintele Chaban-Delmas în prima sa întîlnire cu delegația. Și, aceste sentimente, delegația romînă le-a simțit pretutindeni. Ele s-au concretizat în interesul crescînd cu care sînt urmărite în Franța realizările Romîniei, în repetatele referiri ale interlocutorilor delegației la posibilitățile de dezvoltare a relațiilor dintre cele două țări, convingere împărtășită de ambele părți și exprimată elocvent în comunicatul romîno-francez din 31 iulie asupra vizitei în Franța a tovarășului Ion Gheorghe Maurer.

Într-adevăr, cum a declarat Maurice Berlemont, vicepreședintele Consiliului municipal al Parisului, „sînt numeroase legăturile care unesc cele două popoare. Sistemul socialist instaurat în țara dv. a dus la frumoase și mari realizări în toate domeniile. Dezvoltarea schimburilor și relațiilor noastre va fi deosebit de profitabilă dorinței comune de pace a celor două țări".

În același sens, încă de la începutul vizitei, tovarășul Ștefan Voitec, conducătorul delegației parlamentare romîne, a exprimat „considerația pe care poporul nostru o acordă prieteniei tradiționale franco-romîne, dorința sa de a dezvolta și întări această prietenie". Această vizită va contribui la dezvoltarea colaborării între parlamentele celor două țări și va aduce un nou aport cooperării romîno-franceze, în interesul securității generale și păcii.

Primele zile ale vizitei au fost acordate strălucitoarei capitale a Franței, care își completează mereu tezaurul de monumentalitate al trecutului cu caracteristicile vieții trepidante a orașului modern, cu largi autostrăzi și bulevarde, cu linii arhitectonice îndrăznețe. Palais Bourbon, sediul Adunării Naționale Franceze, sau Hotel de Ville, care găzduiește Consiliul municipal al Parisului, Galeria lui Apollo din Muzeul Luvru, unde pot fi admirate relicvele bogățiilor fabuloase ale regilor Franței și, în sfîrșit, nu mai puțin celebrul palat al Versailles-ului, pentru a nu cita decît o mică parte din mărturiile istoriei pariziene — au fost arătate oaspeților cu legitimă mîndrie pentru geniul creator al arhitecților și artiștilor Franței secolelor trecute.

Dar delegația a avut prilejul să cunoască și efortul actual al poporului francez pentru progresul științei și tehnicii, al talentului său exemplar de îmbinare a utilului cu esteticul. Un asemenea prilej l-a oferit vizitarea clădirii recent construite a Radiotelevisiunii franceze. Concepută de arhitectul Henri Bernard într-o perfectă unitate a funcționalității ideale, cu decorații adecvate, bucurîndu-se de contribuția celor mai capabili specialiști de acustică, ca și de cea a unor artiști plastici contemporani de renume, clădirea radioului parizian, prezentată delegației de președintele Consiliului de administrație, Vladimir d'Ormesson, care se declară „constant și vechi prieten al Romîniei", și de directorul general Jacques Dupont, face cea mai puternică impresie. Cele 58 de studiouri, adăpostite de orice zgomot în centrul inelului gigant al clădirii, și cele trei săli de concert și teatru, a căror condiții optime de înregistrare și audiție au fost remarcate și de delegația romînă cu ocazia unei repetiții a orchestrei simfonice, holurile spațioase, decorate de artiști ca Mathieu, Soulages sau Bazaine, fac din palatul de aluminiu și sticlă de pe malul drept al Senei o expresie concretă a competenței și bunului gust francez.

De altfel, aceleași impresii, în domenii deloc mai puțin importante ale tehnicii moderne, se impun și după ce faci cunoștință cu cele trei uzine aviatice de la Toulouse, sau cu centrala atomo-electrică de la Chinon, lîngă Tours, întreprinderi cărora gazdele s-au străduit să le dea cea mai completă prezentare.

În seara vizitei la Toulouse, adresîndu-se membrilor delegației, Roger Morris, prefectul regiunii Midi-Pyrénées, subliniind că „apropierea dintre cele două popoare are vechi tradiții, și prietenia Franței pentru Romînia are rezonanțe adînci", semnala totodată că „Franța ocupă un loc pe care-l dorește tot mai important, între furnizorii și clienții Romîniei".

Răspunzînd, tovarășul Ștefan Voitec a exprimat aprecierile delegației romîne pentru frumoasele realizări ale tehnicii franceze, interesul ambelor țări într-o dezvoltare a relațiilor multilaterale, pe bază de egalitate și interes reciproc.

Adaptîndu-se noilor perspective deschise industriei aeronautice și spațiale, uzina Sud-Aviation din Toulouse, al cărei produs principal este celebra „Caravelă" și diferite tipuri de elicoptere, desăvîrșește acum modelele anterioare, lucru demonstrat delegației prin proiecția unor filme documentare, ca și, mai ales, printr-un plăcut zbor deasupra regiunii Pirineilor, pînă spre Biarritz, la coasta Oceanului Atlantic.

După cum ne-a informat dl André Puget, președintele-director general al lui Sud-Aviation, uzina a trecut acum la proiectarea unui avion de transport supersonic „Concorde", care ar trebui să fie pus în probă în 1967.

Aceeași interesantă imagine a caracterului înaintat al tehnicii franceze o produce și vizitarea centralei atomo-

electrice de la Chinon, care folosește drept combustibil uraniul natural. Aci, deși se produce deocamdată curent electric cu un preț de cost superior celui obținut în centralele termo și hidroelectrice, se apropie momentul, după cum ne-a informat dl. Jean Cabanius, director la Societatea electrică franceză, trecerii la un preț de cost competitiv, cînd cele trei unități productive vor atinge o putere electrică de 760 000 kW. (În ce privește electrificarea, Franța, care consuma, în 1955, 50 miliarde kWh, a ajuns în 1963 la 90 miliarde kWh).

Complexul de la Chinon, cu structurile sale moderne, de o simplă și elegantă geometrie, se integrează astăzi, fără a da vreun moment senzația unui corp străin, în peisajul natural și istoric, de o varietate neobișnuită, al celebrei văi a Loarei, descrisă și cîntată de poeți, acolo unde, cum spunea Balzac, „cerul este atît de pur, stejarii atît de frumoși și liniștea atît de vastă". La Tourraine, grădină a Franței, se înfățișează, în acest început de toamnă, în miile de tonuri ale unei vegetații luxuriante. Cu fiecare kilometru parcurs și fiecare popas, rememorăm istoria așezărilor medievale și ale Renașterii, de la Devinière și Amboise, unde au trăit cîndva Rabelais și Leonardo da Vinci, a camerei de la etajul castelului din Saché unde au căpătat viață personajele Comediei Umane, a epocilor agitate la care au fost martore zidurile castelelor de la Chenonceaux și Chambord.

Revenind la Paris, delegația parlamentară română a vizitat marți ultimul obiectiv al programului său, instalația Centrului de cercetări agronomice de la Jouy-en-Josas, din apropierea capitalei, interesîndu-se de metodele folosite și apreciind rezultatele obținute.

Desfășurată sub semnul întăririi cooperării romîno-franceze, idee subliniată în permanență de ambele părți, vizita parlamentarilor romîni în Franța se înscrie pe linia acelor acțiuni de cunoaștere mutuală, de folosire a contactului direct cu oamenii și roadele muncii lor, care sînt proprii politicii externe a statului nostru, politică de promovare a păcii și înțelegerii internaționale.

C. RĂDUCANU

Paris, 30 septembrie

LONDRA

Preelectorale

În prima săptămînă a campaniei electorale oficiale s-au înregistrat puține focuri de artificii; conducătorii celor două partide principale s-au ocupat în primul rînd de problemele interne; sondajele opiniei publice continuă să arate o creștere a șanselor conservatorilor, astfel încît, pentru moment, pare probabil că se va da o luptă strînsă. Într-adevăr ultimul sondaj Gallup acordă conservatorilor, pentru prima oară în peste trei luni, un avans de 0,50 la sută față de laburiști. Dacă alegerile ar confirma această apreciere, conservatorii ar dispune în Camera Comunelor de o majoritate mică, suficientă poate pentru a le permite să continue guvernarea. Dar coeficientul de incertitudine al rezultatelor sondajelor de opinie este atît de important, încît nimeni nu poate încă prezice cine va ieși victorios.

Iată, acum, în cîteva cifre, situația probabilă de lunea viitoare (5 octombrie), ultima zi în care candidații își vor mai putea prezenta spre înregistrare acreditările.

Vor fi, se crede, 1 700 de candidați. Partidele conservator și laburist își dispută fiecare loc, liberalii luptă pentru 350 de locuri (cu circa o sută mai puține decît în 1959), partidul comunist a prezentat candidați pentru 36 de locuri; mai există apoi cîțiva candidați naționaliști scoțieni și din Țara Galilor, precum și independenții care candidează în numele unor cauze ca dezarmarea nucleară, înăsprirea legilor de imigrație etc.

Numărul persoanelor care pot vota în aceste alegeri se ridică la circa 36 de milioane, dar se apreciază că, în realitate, doar 26 pînă la 29 milioane de alegători se vor îndrepta spre localurile de vot. În alegerile generale de după ultimul război procentul celor care au votat a variat între 76 și 84 la sută din numărul total al alegătorilor potențiali.

Printre alegători sînt mai multe femei decît bărbați. În trecut alegătoarele au manifestat în general preferință pentru conservatori. La ultimele alegeri 79 de femei au fost desemnate candidate și 25 au devenit membre ale parlamentului.

Vineri 2 octombrie, circa 330 000 de tineri, care au împlinit recent 21 de ani, vor fi înscriși pentru prima oară în registrele electorale. Aceștia, precum și alți circa 3 000 000 de alegători, care nu au avut drept de vot în 1959, constituie unul din marile semne de întrebare în aceste alegeri.

Una din chestiunile căreia i se acordă o publicitate crescîndă este lupta partidului comunist pentru dreptul de a-și desfășura campania electorală și prin intermediul televiziunii, la fel ca și celelalte partide. Nu numai fruntașii partidului comunist, dar și un număr de comentatori politici, precum și reprezentanții partidului liberal, au subliniat

REFLECTOR

La Pekin a sosit delegația de partid și de stat a R.P. Romîne care, la invitația C.C. al P.C. Chinez și a Consiliului de Stat al R.P. Chineze, participă la sărbătorirea celei de a XV-a aniversări a proclamării Republicii Populare Chineze. Din delegație fac parte tovarășii Ion Gheorghe Maurer, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.R., președintele Consiliului de Miniștri, conducătorul delegației, Emil Bodnăraș, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.R., vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Paul Niculescu-Mizil, membru al C.C. al P.M.R., șeful secției de propagandă al C.C. al P.M.R., și Dumitru Gheorghiu, membru supleant al C.C. al P.M.R., ambasadorul R. P. Romîne la Pekin.

La sosire delegația romînă a fost întîmpinată de Ciu En-lai, vicepreședinte al C.C. al P.C. Chinez, premierul Consiliului de Stat al R. P. Chineze, Pîn Cijen, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. Chinez, vicepreședinte al Comitetului permanent al Adunării reprezentanților populari pe întreaga Chină, Cen I și Li Sien-nien, membri ai Biroului Politic al C.C. al P.C. Chinez, vicepremieri ai Consiliului de Stat al R. P. Chineze, membri ai C.C. al P.C. Chinez și ai guvernului, activiști cu munci de răspundere pe linie de partid și de stat.

Președintele Indoneziei, dr. Sukarno, a sosit marți la Moscova într-o vizită oficială.

Statele Unite vor începe „tratative serioase" pentru construirea celui de al doilea Canal Panama, a declarat Thomas Mann, secretar de stat adjunct pentru problemele interamericane. Președintele Johnson a cerut Congresului votarea unui credit suplimentar pentru începerea neîntîrziată a studierii construirii noului Canal.

Prioritate acordată problemei autodeterminării pentru somalienii aflați în afara actualelor granițe ale Somaliei, o politică de nealiniere în cadrul solidarității africane, menținerea sistemului democratic în vigoare și respectarea principiilor Islamului sînt marile linii ale programului noului guvern somalian condus de Hadgi Hussein, care a primit învestitura Adunării Naționale după șase luni de criză guvernamentală.

La Tihangelez-Huy (Belgia) a fost inaugurată o Universitate a Păcii. Fondatorul ei este Dominique Pire, cel mai tînăr titular al Premiului Nobel pentru Pace. Pacea nu înseamnă simpla absență a războiului, ci crearea unui climat de înțelegere și respect mutual — a declarat el.

La sfîrșitul convorbirilor care au avut loc la Pola între împăratul Etiopiei, Haile Sellassie și președintele Tito a fost dat publicității un comunicat comun.

La întoarcerea dintr-o călătorie la Londra, unde a avut întrevederi cu Duncan Sandys, ministrul Commonwealthului, Richard Luyt, guvernatorul Guyanei britanice, a anunțat dizolvarea parlamentului și organizarea la 7 decembrie a alegerilor generale care vor avea loc pentru prima oară pe baza sistemului reprezentării proporționale. Adunarea legislativă (35 membri) și senatul (13 membri) vor fi înlocuite de către o cameră unică (53 membri), denumită Camera Adunării.

Între 5 și 13 octombrie, Elisabeta a II-a, regina Angliei, va întreprinde o vizită oficială în Canada.

că restricțiile în această privință nu sînt compatibile cu legile britanice.

Cel mai mare poet în viață al Scoției, Hugh Macdiarmid, care este contracandidatul lui Alec Douglas-Home, în circumscripția Kinross și West Perthshire, a declarat că îl va da în judecată pe premier, după alegeri, dacă nu i se vor acorda posibilități egale de apariție la televiziune.

În cuvîntarea sa radiodifuzată de săptămîna trecută, premierul a afirmat că este posibil ca în decursul viitoarei legislaturi Marea Britanie să facă o nouă încercare de a intra în Piața comună, în timp ce Edward Heath, ministrul comerțului, a atacat partidul laburist ca fiind „anti-european". Ziarul *Sunday Times* comenta într-un editorial: „Dacă la 15 octombrie conservatorii vor ieși victorioși, una din primele lor sarcini trebuie să fie aceea de a prevedea și planifica condițiile pentru intrarea Marii Britanii în Europa".

Dacă publicarea cifrelor deficitului balanței comerciale simultan cu publicarea manifestului electoral conservator a constituit o coincidență neplăcută pentru partidul de guvernămînt, săptămîna trecută el a beneficiat cel puțin de publicarea de către Ministerul Muncii a ultimelor cifre privind folosirea brațelor de muncă. Aceste cifre arătau că sînt mai puțini oameni fără lucru decît oricînd în ultimii trei ani — ceva peste 370 000 — deși în anumite regiuni continuă să persiste pungile de șomaj care se ridică peste media națională.

Vineri vor fi publicate cifrele privind rezervele de aur ale Marii Britanii; acestea vor indica desigur o nouă scădere, probabil între 10 și 15 milioane lire sterline pentru luna septembrie, după o scădere de 19 milioane în luna august. Nici cifrele din săptămîna aceasta ale Ministerului Comerțului cu privire la balanța de plăți nu vor arăta o ameliorare față de îngrijorătorul deficit de 158 milioane lire sterline pe primul trimestru. Cu toate acestea, Alec Douglas-Home, vorbind în circumscripția sa electorală, a continuat să susțină că pot fi găsiți banii pentru aplicarea programului social anunțat în manifestul partidului său, cu condiția ca ritmul de 4 la sută de creștere a producției să nu scadă iar prețurile și costul producției să se mențină la nivelul actual. În același timp, Harold Wilson a avertizat că ritmul de dezvoltare a Marii Britanii în cei peste 13 ani de guvernare a conservatorilor a fost de sub 2,5 la sută anual și că deficitul balanței comerciale se ridică la 50 de milioane lunar.

Pînă în prezent, Wilson a căutat să nu stîrnească alarmă în legătură cu problemele conjuncturii economice, dar unii din consilierii săi consideră că situația este mult mai critică decît aceea care a urmat boom-ului electoral din 1959, cînd conservatorii au ajuns din nou la putere. Acești consilieri îl sfătuiesc pe Wilson să atace cu mai multă vigoare atitudinea de delăsare a guvernului față de amenințătorul deficit al balanței comerciale.

John GRITTEN

Londra, 29 septembrie

ATENA

Încă trei luni

Forțele O.N.U. vor mai staționa în Cipru încă trei luni. Dacă nu vor exista însă fonduri suficiente, s-ar putea, după cum a anunțat U Thant, ca ele să fie retrase mai înainte de terminarea noului lor mandat, care va expira la 26 decembrie. Prezența lor nu este însă legată numai de factori financiari; aceștia, de altfel, nu sînt nici cei mai importanți. S-ar putea foarte bine ca în următoarele trei luni să se ajungă la o soluție negociată a problemei. Aceasta cu atît mai mult cu cît guvernul cipriot a cerut înscrierea problemei cipriote pe ordinea de zi a viitoarei sesiuni a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite. Cererea, comunicată chiar în timpul recentelor lucrări ale Consiliului de Securitate, a fost aprobată ulterior și de șeful guvernului grec.

Relatările privind acest fapt nu sînt lipsite de interes. După cum anunță unele agenții de presă, premierul grec Papandreu a avut o convorbire telefonică cu președintele Makarios în cursul căreia și-a exprimat asentimentul și a mulțumit șefului statului cipriot pentru că l-a încunoștințat despre hotărîrea guvernului cipriot. Unele surse diplomatice, marcînd acordul guvernului grec, i-au atribuit acestuia hotărîrea de a nu duce deocamdată convorbiri în vederea unei soluții negociate; aceasta s-ar putea traduce prin abținerea de a participa la tratative cu alte părți interesate în problema cipriotă, în afara O.N.U., mai înainte de începerea viitoarei sesiuni.

În absența oricărei declarații oficiale cu privire la o asemenea intenție, presa occidentală comentează un nou plan privind problema cipriotă, atribuit Greciei. Planul s-ar referi la organizarea unui plebiscit în Cipru în problema Enosisului, adică a unirii Ciprului cu Grecia. Se mai propune amnistierea cipriotilor turci și elaborarea unei Carte în care să fie înscrise drepturile minorității turcești. Asemenea prevederi nu au surprins pe nimeni; despre ele, într-o formă sau alta, s-a mai vorbit și în trecut. Atenția observatorilor a fost însă atrasă de un număr de alte propuneri ale planului amintit, care, realizate, ar schimba într-o oarecare măsură conținutul soluțiilor întrevăzute pînă acum. Se preconizează, printre altele, o prezență permanentă a O.N.U. și a N.A.T.O. pe insulă. Despre prezența O.N.U. nu au fost furnizate prea multe amănunte; în schimb, în privința bazei N.A.T.O. se afirmă că ea ar putea fi sediul unor reprezentanți ai Angliei, Greciei și Turciei. În sfîrșit, ar mai fi vorba despre încă o reprezentare în Cipru — o reprezentanță permanentă a S.U.A. pentru garantarea drepturilor minorității cipriotilor turci.

După cum se vede, ideea de bază a planului o constituie permanentizarea

Secretarul general al O.N.U., U Thant, a primit vizita noului mediator al O.N.U. pentru Cipru, Gala Plaza Lasso, care i-a expus un raport preliminar

existenței bazelor militare cu corectivul că N.A.T.O. va prelua pozițiile deținute pînă în prezent de Marea Britanie.

Deși planurile publicate din cînd în cînd nu sînt de obicei confirmate sau dezmințite din surse oficiale, recente luări de atitudine ale unor reprezentanți ai populației cipriote permit unele concluzii cu privire la felul în care ar fi primite unele din ideile preconizate în legătură cu prezența unor forțe străine pe insulă. O rezoluție adoptată de curînd de către conducerea partidului AKEL, care se bucură de sprijinul unei părți importante a populației cipriote, afirma că amestecul S.U.A. și Angliei în problema Ciprului „nu urmărește decît divizarea insulei și transformarea ei într-un bastion al N.A.T.O.". Totodată rezoluția mai declara că propunerile americane și britanice de compromis urmăresc „desființarea statului Cipru și a guvernului cipriot, împiedicînd ca glasurile noastre să fie auzite la Națiunile Unite, izolîndu-ne de prietenii noștri și impunîndu-ne soluția dorită de ei".

Faptul că în planurile ventilate în timpul din urmă se vorbește și despre o eventuală prezență a O.N.U. pe insulă, în viitor, — în forme încă neprecizate —, nu este de natură să facă mai acceptabilă pentru populația cipriotă ideea înființării unei baze a N.A.T.O. Evenimentele au arătat că prezența prelungită a forțelor O.N.U. pe insulă nu a permis pînă acum găsirea unor soluții pentru îmbunătățirea relațiilor dintre cele două comunități. Mai mult decît atît, în zilele din urmă, o serie de fapte au demonstrat că elemente din cadrul forțelor O.N.U. au acționat în detrimentul uneia dintre comunități. Descoperirea unui trafic de arme, prin intermediul unor militari suedezi din cadrul „căștilor albastre" în favoarea cipriotilor turci, nu este de natură să faciliteze acceptarea de către cipriotii greci a unei extinderi oarecare a puterilor de care dispun aceste forțe.

Observatorii acordă o deosebită atenție și activității diplomatice desfă-

șurate în timpul din urmă de guvernul cipriot precum și viitoarelor acțiuni întrevăzute de acesta. A fost reținută hotărîrea președintelui Makarios de a asista la conferința de la Cairo a statelor neangajate. Cu interes va fi urmărită și vizita pe care o delegație cipriotă condusă de ambasadorul din Atena al Ciprului o va face timp de trei luni prin statele Americii Latine. Delegația va vizita 14 state și va prezenta respectivelor guverne punctul de vedere al guvernului cipriot asupra actualei crize. Unii observatori apreciază aceste eforturi ca fiind îndreptate spre întărirea independenței și a statutului de neutralitate al Ciprului și pentru sporirea sprijinului internațional în perspectiva viitoarei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.

Tot pe linia preocupărilor legate de întărirea independenței și suveranității statului cipriot se situează și vizitele unor personalități cipriote în Uniunea Sovietică. Ministrul de externe al Ciprului, Spiros Kyprianu, a sosit la Moscova, venind direct de la New York unde a participat la lucrările Consiliului de Securitate, după ce Andrea Araouzos, ministru de externe ad-interim, a purtat timp de mai multe zile tratative în legătură cu ajutorul solicitat Uniunii Sovietice.

Eugen PHOEBUS

BONN

Acord intergerman

Acordul semnat săptămîna trecută cu privire la autorizarea cetățenilor vest-berlinezi de a-și vizita rudele apropiate în capitala Republicii Democrate îl continuă, după nouă luni, pe cel de la sfîrșitul anului trecut. Într-adevăr, în decembrie 1963, în urma unei propuneri adresate de vicepremierul R.D.G., Alexander Abusch, primarului Berlinului occidental, Willy Brandt, negocieri între cele două părți au dus la încheierea unui asemenea acord, datorită căruia un mare număr de familii s-au putut reuni pentru sărbători. Acordul a expirat la 4 ianuarie. Autoritățile R.D.G. au propus însă reluarea contactelor în vederea unui nou acord. Este cel pe care și-au pus acum semnătura secretarul de stat Wendt „pe baza instrucțiunilor președintelui-adjunct al Consiliului de Miniștri al Republicii Democrate Germane" și senatorul Korber „pe baza instrucțiunilor șefului cancelariei Senatului, date în numele primarului, șef al guvernului Berlinului de vest".

Acordul stabilește modalitățile potrivit cărora cetățenii vest-berlinezi își vor putea vizita rudele apropiate din Berlinul de est între 30 octombrie și 30 noiembrie, între 19 decembrie și 3 ianuarie, apoi încă de două ori cu prilejul paștilor și al rusaliilor, între date ce se vor preciza ulterior. În acest scop, își încep azi, 1 octombrie, activitatea în Berlinul occidental 16 birouri în care funcționari poștali ai Republicii Democrate vor primi cererile persoanelor interesate și vor elibera acestora, după 15 zile, autorizațiile solicitate. Un al 17-lea birou, care se deschide tot azi, are sarcina de a rezolva cererile izvorîte din probleme familiale urgente: nașteri, căsătorii, boli grave, decese. Acordul are o valabilitate de douăsprezece luni. Va putea însă fi prelungit la propunerea unuia dintre semnatari: în acest caz, „cel mai tîrziu cu trei luni înainte de expirarea termenului de validitate, părțile vor începe convorbiri în vederea prelungirii".

Negocierile Wendt-Korber au durat opt luni și jumătate. Durată cu atît mai surprinzătoare cu cît exista experiența acordului anterior; numai perfecționarea lui nu putea cere atît de mult timp. Dar în jurul acestei probleme s-au desfășurat adevărate bătălii între realitățile vieții și o serie de ficțiuni juridico-politice. Este vorba de „nerecunoașterea" R.D.G., în numele căreia anumite cercuri din Republica Federală preconizează refuzul oricăror tratative cu Republica Democrată și de „răspunderea politică" a R.F.G. pentru Berlinul occidental care, nici din punct de vedere geografic, nici din punct de vedere juridic, nu face parte din Republica Federală.

Negocierile în problema permiselor interberlineze au fost mult îngreunate și uneori întrerupte datorită acestor construcții arbitrare și controverselor pe care le-au generat — controverse cu atît mai ascuțite cu cît s-au desfășurat pe fundalul preocupărilor preelectorale ale diferitelor partide din R.F.G. „În îndelungatele tratative — scria zilele trecute, recapitulînd, *Neue Zürcher Zeitung* — poziția vest-germană a fost împovărată de astă-primăvară prin certuri politice de partid la Bonn și prin divergențe între guvernul federal și senatul berlinez".

Chiar în ultima etapă a negocierilor au mai intervenit dificultăți și amînări. La 9 septembrie, cabinetul vest-german, reunindu-se pentru prima dată după vacanță, lua în discuție proiectul pus la punct în întrevederile Wendt-Korber, dar își amîna concluziile. „În interiorul cabinetului, relata atunci corespondentul la Bonn al ziarului parizian *Le Monde*, grupul miniștrilor favorabili (acordului) pare din ce în ce mai mult condus de dl Mende, vicecancelar și președinte al partidului liberal, în timp ce acela al opozanților este condus de d-nii Krone, ministru de stat, prieten intim al d-rului Adenauer, și Lemmer, ministru al refugiaților". În ceea ce privește poziția liderilor opoziției social-democrate, ea nu a fost omogenă: unii dintre ei s-au arătat reticenți, în timp ce Willy Brandt de pildă, prin însăși funcția sa de primar al Berlinului occidental, mai aproape de datele vii ale problemei, a susținut semnarea acordului. Încă de la începutul acestei luni, el dăduse a înțelege vest-berlinezilor că se poate aștepta o încheiere pozitivă a tratativelor Wendt-Korber și îngăduise reprezentanților săi să declare că Senatul se va conforma, firește, hotărîrii ce va fi fost luată la Bonn, dar că „dacă negocierile vor eșua din pricina obiecțiilor guvernului federal, acesta va trebui să poarte răspunderea".

Cele 14 zile care s-au scurs de la reuniunea din 9 septembrie a cabinetului vest-german pînă la cea de săptămîna trecută, cînd s-a aprobat semnarea acordului, au adus acestuia modificări? Mai mult pe planul subtilităților formale. Astfel, alături de formularele pe care autoritățile R.D.G. le pun la dispoziția solicitanților din Berlinul apusean și pe care scrie „Cerere de vizită în capitala R.D.G.", aceștia vor primi, din partea funcționarilor poștali vest-berlinezi care vor asista de data aceasta pe cei din Republica Democrată, o filă cu „informații", reproducînd în principal prevederile protocolului prin care negociatorii consemnează dezacordul lor cu privire la denumirea „locurilor, autorităților și funcțiilor". Aceasta pentru a salvgarda „principiul nerecunoașterii" Republicii Democrate. Tot astfel cum scrisoarea semnată de cancelarul Erhard, prin care se comunica lui Willy Brandt consimțămîntul cabinetului de la Bonn, avea menirea de a dovedi că senatul vest-berlinez a acționat în strînsă legătură cu guvernul federal, menirea deci de a reafirma „răspunderea politică" a R.F.G. pentru Berlinul occidental. Observatorii apreciază însă că aceste precauții de formă sînt mai puțin semnificative decît faptul concret că prin negocieri bilaterale, între autoritățile R.D.G. și senatul vest-berlinez, s-a ajuns la rezolvarea unei probleme de larg interes uman. Și văd în acordul realizat cu privire la autorizațiile interberlineze un început, care ar putea fi rodnic, pe drumul îmbunătățirii relațiilor intergermane.

Florica ȘELMARU

SOFIA

Vizita ministrului de externe al Greciei

De cîteva zile în Bulgaria se află într-o vizită oficială ministrul afacerilor externe al Greciei, S. Kostopoulos. Călătoria ministrului grec constituie răspunsul la vizita făcută cu trei luni în urmă la Atena de către ministrul afacerilor externe al R. P. Bulgaria, Ivan Bașev.

În ultimul an, relațiile dintre cele două țări s-au ameliorat. La 9 iulie, la Atena au fost semnate, după cum se știe, 11 acorduri și un plan de colaborare științifică și culturală. Au fost soluționate astfel probleme, care în decursul ultimelor două decenii, au împiedicat desfășurarea unor relații de bună vecinătate între Bulgaria și Grecia. Problemele financiare, de pildă, au constituit obiect de litigiu timp de mai mulți ani. Acum ele au fost rezolvate. Acordurile semnate la Atena prevăd restabilirea comunicațiilor directe — feroviare, aeriene, rutiere — între cele două țări. S-a realizat un acord prevăzînd avantaje reciproce de ordin vamal și folosirea de către Bulgaria a zonei libere din portul grec Salonic; a fost semnat primul acord comercial pe termen de cinci ani; se va colabora în domeniul folosirii resurselor de apă care trec pe teritoriile celor două țări. Bulgaria va da anual — în decurs de 60 de ani — 186 milioane mc de apă din riul Arda pentru irigarea cîmpiilor de pe teritoriul grec limitrof. Se proiectează

cercetarea posibilităților tehnice și economice pentru construirea unor instalații asemănătoare pe Struma.

În cursul declarațiilor pe care le-a făcut la Sofia, ministrul afacerilor externe al Greciei a relevat importanța acestor acorduri pentru viitorul relațiilor dintre cele două țări. „Acordurile pe care le-am semnat acum aproape două luni și jumătate — a declarat dl Kostopoulos — pun și chiar au și pus temelia unui viitor mai bun. Trecutul a rămas în urmă. Noi sîntem gata să colaborăm cu dv. pentru făurirea acestui viitor mai bun, ca o necesitate impusă de vecinătatea celor două țări și de concepțiile democrate contemporane".

Ministrul de externe al Greciei a subliniat din nou într-un interviu acordat reprezentanților presei bulgare că normalizarea relațiilor dintre cele două țări corespunde unui proces obiectiv. „Felul în care am fost primit în Bulgaria denotă o excepțională bunăvoință și este în acord cu cerințele generale ale întăririi păcii". După cum a declarat ministrul grec, el a transmis șefului guvernului bulgar, Todor Jivkov, un mesaj din partea șefului guvernului grec, Papandreu. Miniștrii de externe ai Bulgariei și Greciei au examinat împreună felul în care se traduc în viață acordurile semnate și au făcut un schimb de păreri asupra măsurilor suplimentare pentru îndeplinirea integrală a acordurilor. Oficialitățile bulgare apreciază favorabil rezultatele întrevederilor. „Semnarea acordurilor — a declarat ministrul de externe al R. P. Bulgaria, Ivan Bașev — reprezintă un prim pas spre îmbunătățirea relațiilor dintre Bulgaria și Grecia. Sînt convins că vizita d-lui Kostopoulos în Bulgaria este al doilea pas în această direcție. Sîntem convinși că schimbul de păreri va contribui la căutarea și găsirea unor noi posibilități pentru dezvoltarea continuă a relațiilor noastre".

În egală măsură, în Grecia vizita ministrului de externe la Sofia este urmărită cu interes. „Convorbirile de la Sofia — scrie *Athinaiki* — au o mare însemnătate. Există impresia că ele vor permite să se găsească mijloace pentru dezvoltarea relațiilor între țările noastre". Ziarele *Elephteria* și *Kathimerini* au păreri asemănătoare.

N. PĂTRAȘCU

LEOPOLDVILLE

Cu cine a rămas Chombe

Comisia ad-hoc care a primit din partea O.U.A. mandatul de a sprijini normalizarea situației din Congo și a relațiilor acestei țări cu țările învecinate și-a încheiat lucrările. Primele inițiative ale acestei comisii au stîrnit proteste violente la Leopoldville, mai întîi atunci cînd s-a anunțat că, la Nairobi, comisia a acceptat să asculte expunerea lui Thomas Kanza, ministrul de externe al guvernului constituit de răsculați. Au mai expus poziția răsculaților Louis Pakassa, Laurent Kabila, Gabriel Yumbu și alți lideri ai Comitetului național de eliberare. O altă inițiativă a comisiei ad-hoc care a nemulțumit guvernul congolez a fost trimiterea unei delegații care să trateze la Washington încetarea ajutorului militar acordat de S.U.A. guvernului Chombe. La Washington, însă, a fost reafirmat sprijinul oficialităților americane pentru guvernul de la Leopoldville și s-a anunțat că discuțiile cu delegația O.U.A. nu pot începe decît în prezența unui reprezentant al acestui guvern. Cu cîteva ore mai tîrziu, Chombe a declarat că nu va trimite nici un reprezentant la Washington, și că inițiativa comisiei contravine spiritului Cartei O.N.U. și literei rezoluției adoptate la ultima sesiune a acestei organizații, rezoluția recomandînd „sprijinirea acțiunilor guvernului congolez". Vehemența protestelor premierului Chombe face improbabilă colaborarea, în viitor, între guvernul congolez și O.U.A. (va putea veni comisia la Leopoldville la 1 octombrie, așa cum se anunțase?).

Adevărul e că această colaborare nu s-a concretizat pînă acum, iar „acțiuni ale guvernului congolez" urmărind încetarea amestecului dinafară nu se cunosc. Acest guvern dorește o reconciliere fără răsculați și o încetare a focului care să fie aplicată numai de aceștia.

Cel puțin, toată lumea este lămurită. Primul ministru Chombe știe că nu poate conta pe O.U.A. pentru a pune capăt răscoalei. Țările africane au constatat că guvernul congolez nu dorește să aplice rezoluția de la Addis Abeba decît în termenii care îi convin. Cei care au sprijinit revenirea lui Chombe în viața politică din Congo își dau seama că toată abilitatea acestui personaj este insuficientă pentru a realiza, în problema congoleză, o soluționare care să fie, în același timp, acceptată de africani și acceptabilă pentru unii neafricani.

Guvernul de la Leopoldville a rămas cu ajutorul militar al S.U.A. și al Belgiei. Și, desigur, cu asociații săi firești, mercenarii: sub comanda căpitanului Muller, care poartă cu mîndrie Crucea de fier pe veston, patruzeci din aceștia au pătruns în orașul Boende (în apropiere de Coquilhatville) — fără să-l ocupe în întregime, așa cum se anunțase, prematur, la Leopoldville. În schimb, el înfruntă riscul ca marea majoritate a guvernelor africane să subscrie la afirmația lui Gaston Soumialot: „De multă vreme Chombe nu mai este nici congolez, nici african" (într-un interviu acordat revistei *Jeune Afrique*).

Este drept că nici răsculații nu doresc reconcilierea cu acela pe care continuă să-l considere răspunzător pentru moartea lui Lumumba: „Reconciliere națională? Dar cu cine? cu Chombe, niciodată" — afirma Soumialot în interviul citat, afirmînd categoric că actualul prim-ministru congolez nu urmărește decît „distrugerea unității africane, creînd în sînul ei forțe contradictorii și distructive". Soumialot arată că O.U.A. face un mare serviciu actualului premier „recunoscîndu-i o legitimitate oarecare" (impetuozitatea recentă a lui Chombe ar putea îndepărta această primejdie) și afirmă categoric că el a fost și este un instrument al trusturilor străine.

„Instrumentul" insistă totuși să precizeze că este de fapt prin vocație un neangajat și, în consecință, dorește să participe la apropiata conferință de la Cairo. Comunicatul care anunță această nouă încercare de a obține „recunoașterea unei legitimități", argumentează că Republica Democrată Congo este membră a Conferinței din 1961 și a participat la reuniunea pregătitoare din martie, de la Colombo; este drept că atunci Chombe nu era prim-ministru. În concluzie, comunicatul reafirmă „fidelitatea guvernului de la Leopoldville față de politica de nealiniere" și proclamă că acest guvern „se declară convins de contribuția reală a țărilor nealiniate la pacea mondială". În orice caz, un lucru este cert: pacea mondială nu va avea nimic de cîștigat dacă soluționarea problemei congoleze se va face — așa cum se pare că ar vrea acest guvern — prin forță. Și, la urma urmelor, va rezista guvernul de la Leopoldville încercării forțelor? Se afirmă că unele cercuri financiare occidentale, cu interese în Congo, caută deja să ia contact cu Soumialot...

Mihai MATEI

Aspect de la lucrările Comisiei speciale a O.U.A.

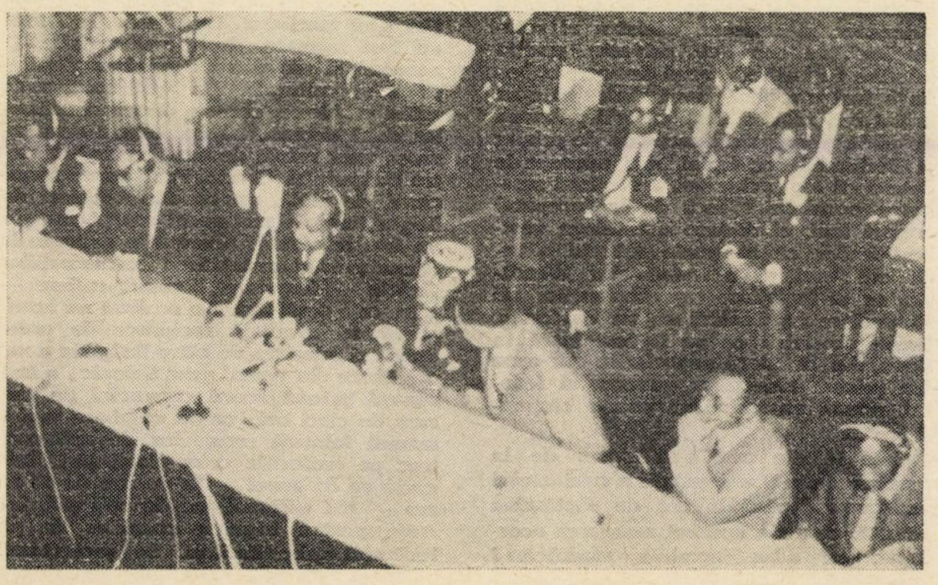

COPENHAGA

După alegeri

La prima vedere, rezultatul alegerilor generale care au avut loc săptămîna trecută în Danemarca ar părea să indice în esență slăbirea eficienței sistemului parlamentar danez, precum și a forței și stabilității guvernului. Voturile, împărțite aproape în mod egal între dreapta și stînga, au făcut ca Danemarca să schimbe coaliția majorității de stînga, formată din social-democrați și radicali, cu un guvern minoritar social-democrat, care va trebui să adopte o atitudine foarte precaută pentru a putea supraviețui multă vreme. Jens Otto Krag, liderul social-democrat, rămîne șeful guvernului.

Rezultatele alegerilor vor impune anumite limitări activității noului guvern.

Rezultatul „de cursă strînsă" al alegerilor ilustrează cadrele foarte înguste în care evoluează prin tradiție sistemul parlamentar danez. El este determinat nu numai de diviziunea aproape egală a alegătorilor între partidele socialist și cele nesocialiste (diviziune care în unele țări străine s-ar putea să nu însemne o împărțire la fel de egală a mandatelor parlamentare), ci de asemenea și din sistemul electoral deosebit al Danemarcei, bazat pe o reprezentare proporțională calculată cu o exactitate aproape matematică. Nu este folosit sistemul circumscripțiilor electorale reprezentate de un singur membru. Toți candidații care obțin un număr suficient de voturi în propria lor circumscripție sînt declarați aleși. În Folketing mai există un număr de „mandate suplimentare" care se împart între partide potrivit numărului total al acelor voturi care au fost obținute dar care nu au dus la alegerea unui deputat.

Acest sistem face ca pierderile sau cîștigurile de mandate să reprezinte o expresie cît mai exactă a rezultatelor votului. La alegerile de săptămîna trecută, aceste pierderi și cîștiguri pot fi rezumate astfel: partidul popular conservator (singurul partid care a cîștigat cu adevărat) și-a sporit reprezentarea în parlament de la 32 la 36 de mandate. Partidul social-democrat, cu 76 de locuri, și partidul liberal de stînga, cu 38 de locuri, nu au înregistrat nici o schimbare. Partidele radical de stînga și social-popular au înregistrat fiecare o pierdere de un deputat — de la 11 la 10 mandate. Partidul independent de dreapta a pierdut de asemenea un loc, deținînd acum cinci mandate față de șase, anterior. Partidul Schleswig, reprezentînd minoritatea germană, și-a pierdut singurul său mandat, deoarece nu a obținut un procentaj suficient din totalul voturilor exprimate în regiunea respectivă.

În contextul acestor modificări relativ neimportante în distribuirea voturilor și a mandatelor parlamentare, alegerile de săptămîna trecută au anumite consecințe însemnate.

După alegerile de săptămîna trecută raportul de forțe s-a modificat puțin: 87 socialiști și 89 nesocialiști. Diferența este foarte mică, în special comparată cu situația din 1957, dată de la care partidul social-democrat a cîștigat 11 mandate iar nesocialiștii au pierdut 11, fiind totuși destul de mare pentru a-l împiedica pe Krag să aplice o legislație cu adevărat de stînga. Aceasta nu în mică măsură din cauză că el manifestă prudență — de teama de a nu pierde voturile dreptei social-democrate, și evită cu grijă orice asociere cu partidul popular-socialist.

Micul partid radical de stînga și-a pierdut situația centrală de factor decisiv în viața politică daneză, situație pe care o deținuse aproape fără întrerupere de 59 de ani. Stînga radicală, la origine un partid al reformelor sociale, nu a fost niciodată de ajuns de puternică pentru a acționa singură dar s-a opus întotdeauna colaborării cu conservatorii. În cursul actualei generații ea s-a aliat de obicei, în coaliții guvernamentale, cu social-democrații care, deși au fost partidul cel mai important, nu au dispus niciodată de o majoritate definită pentru a exercita singuri conducerea. Acuzați că se cramponează de putere, radicalii au hotărît înainte de alegerile de săptămîna trecută că vor părăsi coaliția dacă nu vor înregistra cîștiguri de voturi. În consecință, ei se văd acum obligați din punct de vedere moral să se retragă.

Micile partide așa-numite de sciziune au jucat o partidă pierdută. Ținînd seama de tendința afirmată la toate ultimele alegeri, majoritatea corpului electoral se pronunță împotriva fragmentărilor politice și în favoarea concentrării în jurul a două mari grupuri. La stînga, social-democrații dețin acum 41,95 la sută din voturi (față de 42,10 la sută în 1960) iar la dreapta, cele două mari partide de opoziție strîns legate între ele — stînga liberală și conservatorii dețin efectiv 20,79 și 20,07 (față de respectiv 21,1 și 17,9 în 1960), iar împreună 40,86 la sută față de 39 la sută la trecutele alegeri. Principala cauză a succesului conservatorilor pare să constea în nemulțumirea față de faptul că, la 19 ani după sfîrșitul războiului și în ciuda îmbunătățirii rapide a nivelului de trai în alte domenii, în orașele importante există încă o criză de locuințe. Răspunderea pentru această stare de lucruri este atribuită social-democraților și a fost acceptată în mod indirect de primul ministru, care a numit un nou ministru al locuințelor în noul său cabinet.

În actuala situație nu a existat o alternativă reală la crearea unui guvern minoritar condus de Krag. Va fi însă necesar, probabil, ca acest guvern să pună accentul mai mult pe administrație și mai puțin pe guvernarea în sens politic. Aceasta, pentru că el ar putea fi răsturnat dacă ar încerca să introducă legi dezagreabile cel puțin unora din partidele nesocialiste. De aici necesitatea compromisurilor și a echilibrului. Krag s-a dovedit și pînă acum versat în aceasta.

Singurele probleme în care noul guvern poate conta pe o majoritate covîrșitoare în Folketing sînt problemele de politică externă și cele militare. Aici nu este probabilă nici o schimbare în viitorul previzibil nici chiar dacă dl Krag face un pas greșit în echilibristica care-l așteaptă și, ca urmare, vor fi necesare noi alegeri.

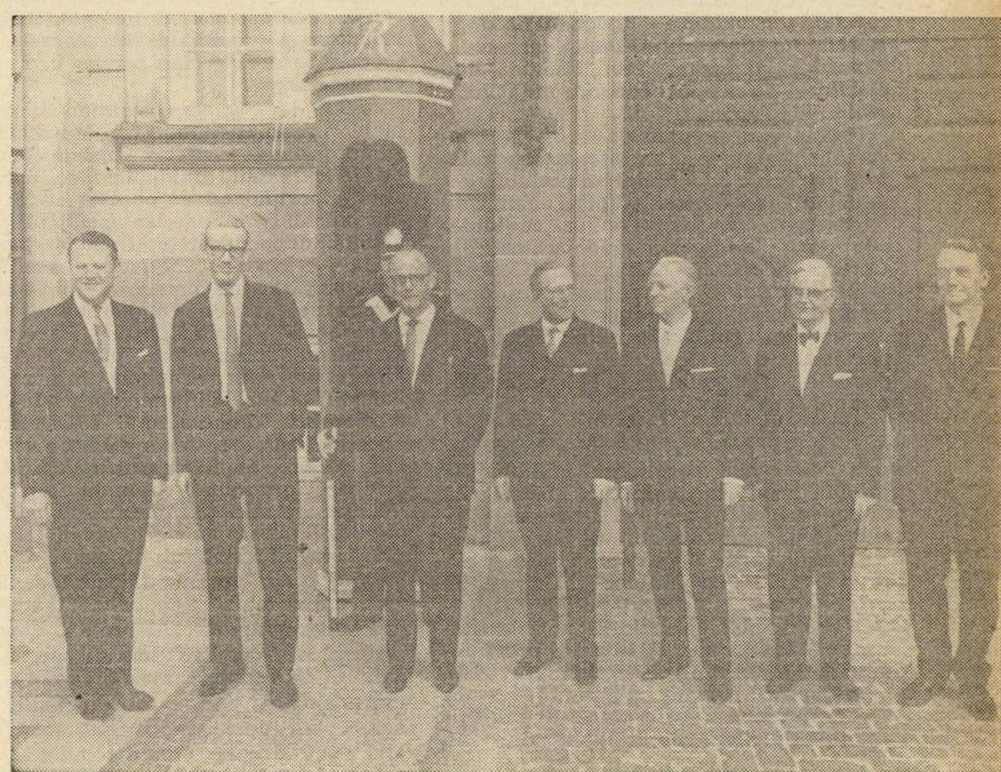

Noul guvern danez, în curtea palatului regal de la Amalienburg. De la stînga la dreapta: primul ministru, Jens Otto Krag, ministrul educației, K. B. Andersen, ministrul gospodăriilor, Kaj Andersen, ministrul justiției, K. Axel Nielsen, ministrul agriculturii, C. Thomsen, ministrul pescăriilor, Hans Larsen Bjerre și ministrul pentru treburile culturale, Han Soelvhej.

Mogens KOFOED-HANSEN

redactor la ziarul **Berlingske Tidende**
Copenhaga, 28 septembrie

PARIS

Itinerar latino – american

Sînt zece zile de cînd președintele de Gaulle a decolat de pe aerodromul parizian Orly, pornind la un drum de aproape patru săptămîni pe continentul sud-american. La capătul acestor zece zile, călătoria prezidențială a intrat — din punct de vedere al numărului de țări vizitate — în cea de a doua jumătate a itinerarului. După Venezuela, Columbia, Ecuador, Peru, Bolivia, de Gaulle și-a început călătoria în Chile, sosind la Arica.

Firește, este prematur să se tragă concluzii pe marginea unei asemenea călătorii, atunci cînd o parte importantă rămîne încă de efectuat. Totuși, analizînd desfășurarea etapelor parcurse, cuvîntările rostite de gazde și de oaspete la Caracas, Bogota, Quito, Lima, Cochabamba, comunicatele comune date publicității după fiecare din aceste vizite, observatorii caută să desprindă unele aspecte mai generale ale călătoriei prezidențiale, să formuleze unele aprecieri asupra rezultatelor ei.

Aprecierile pornesc de la obiectivul principal al politicii externe franceze, acela de a spori prestigiul și influența țării în lumea contemporană. În această ordine de idei s-au făcut remarcate în cuvîntările președintelui de Gaulle patru mari „teme constante", după expresia unui comentator al agenției *France Presse:* dorința de a intensifica și moderniza relațiile Franței cu țările sud-americane, destinate prin potențialul lor unui rol crescînd în viața internațională; urarea adresată acestor țări de a progresa și de a se dezvolta în condițiile independenței naționale, în afara „oricărei hegemonii"; referirea la patrimoniul comun de civilizație latină care ar putea favoriza o colaborare deosebit de strînsă între aceste țări și Franța; Franța e dispusă deci să încheie cu ele acorduri privind schimburile și cooperarea în cele mai variate domenii.

La Bogota, președintele de Gaulle a fost primit de Guillermo Leon Valencia, președintele Republicii Columbia, în biblioteca palatului prezidențial. În primul plan, statuia ecvestră a lui Simon Bolivar

Încă înainte de plecarea generalului de Gaulle, agenția *France Presse* era în măsură să definească, poate nu atît de sistematizat dar îndeajuns de clar, aceste linii directoare ale viitoarelor expuneri prezidențiale. „Generalul de Gaulle, sublinia agenția, se va adresa unor urechi cu atît mai atente cu cît America Latină este în întregime străbătută de un val de naționalism a cărui tendință e de a întoarce aceste țări spre Europa, unde Franța și-a reluat locul de mare națiune, pentru a găsi o contrapondere la influența S.U.A...". Este tocmai ceea ce a făcut ca, în fiecare dintre țările vizitate, corespondenții francezi care îl însoțesc pe președinte să noteze o „oarecare rezervă" din partea cercurilor conducătoare.

Astfel, la Caracas, salutîndu-și oaspetele, președintele Raul Leoni a amintit că „din primele ceasuri, spiritul Franței s-a făcut simțit în luptele de eliberare ale poporului nostru" pe vremea lui Bolivar și lui Miranda, dar apelului la mai multă independență și la solidaritate latină i-a răspuns că guvernul său înțelege să „rămînă credincios obligațiilor (asumate) față de Organizația Statelor Americane". Totuși, experți francezi în probleme nucleare vor ajuta pe colegii lor venezuelezi să repună în funcțiune unicul reactor din țară, oprit în 1961; Corporația Venezueleză de Dezvoltare duce tratative cu o mare bancă pariziană în vederea unui împrumut, iar negocierile Corporației Venezueleze a Petrolului cu o societate franceză specializată privitor la un plan de asistență tehnică și financiară sînt într-un stadiu înaintat.

La Bogota, primirea făcută de populație președintelui Republicii Franceze a fost deosebit de călduroasă. „Poporul columbian, explica trimisul special al ziarului *Le Monde*, vrea să vadă în primul rînd în generalul de Gaulle, pe omul care poate spune *nu* americanilor". Cît despre primirea oficială, același corespondent scria că toastul ridicat de președintele Valencia „amintea un discurs de primire la Academia Franceză", că „elogiile aduse persoanei generalului de Gaulle și rolului istoric al Franței au fost cu adevărat ditirambice", că, în același timp, președintele columbian „avea grijă să se refere mereu la «marea democrație din nord»". La rîndul său, mulțumind pentru primire, președintele Republicii Franceze, continuă relatarea, „împotriva obiceiului său, s-a întors de mai multe ori la textul pe care îl avea dinainte". Ceea ce n-a împiedicat pe președintele Valencia să solicite participarea Franței la construirea unui canal Atlantic-Pacific (care să concureze canalul Panama) pe teritoriul columbian. Într-o conferință de presă, ministrul de externe Couve de Murville avea să arate că în momentul de față Franța se interesează mai mult de construirea canalului sub Marea Minecii decît de aceea a unui canal de-a curmezișul Columbiei. Comunicatul comun vorbește despre studierea unor proiecte privind dezvoltarea industriei petrolului, a petrochimiei și despre intensificarea schimburilor în domeniul învățămîntului.

La Quito, unde n-a stat decît douăzeci și cinci de ore, șeful statului francez a dezvoltat în mod deosebit în discursurile sale tema solidarității latine. Cei patru membri ai juntei militare veniți la putere în urma puciului din iulie 1963, prin care a fost răsturnat președintele Arosemena, nu au reacționat, intimidați poate de prestigiul oaspetelui. Numai contra-amiralul Castro Jijon, președintele juntei, avea să-și împace conștiința, rostind în cursul banchetului o lungă frază în care erau cuprinse și „legăturile tradiționale" cu Franța, și „asocierea indisolubilă" cu Statele Unite și cu „republicile surori" în cadrul O.S.A., și „idealurile supreme: pacea, libertatea și dreptatea".

Rezerva s-a manifestat însă în mod explicit la Lima, etapa următoare a călătoriei. Ziariștilor francezi care îl însoțesc pe generalul de Gaulle, președintele peruvian Belaunde Terry le-a declarat, în conferința de presă pe care le-a acordat-o, că „Uniunea popoarelor latine din Europa și din America este mai degrabă sentimentală decît politică", adăugînd că formarea în lume a unui bloc latin nu-i pare a fi o formulă constructivă. Dealtminteri, ministrul de externe Couve de Murville avea să precizeze, adresîndu-se la rîndu-i presei, că nu este în intențiile politicii franceze să inițieze constituirea unui „bloc latin" sau unei „axe latine". Iar președintele de Gaulle, în cuvîntarea pe care a rostit-o la tribuna parlamentului peruvian, a insistat mai mult decît în etapele anterioare ale călătoriei asupra problemelor economice, vorbind despre colaborarea tehnică pe care Franța o acordă unui număr de țări africane și pe care, în măsura mijloacelor de care dispune, ar putea-o acorda țărilor Americii Latine. Dealtminteri și comunicatul comun publicat la sfîrșitul vizitei, spre deosebire de cel franco-ecuadorian, este destul de amănunțit în ceea ce privește modalitățile de cooperare dintre cele două țări în acest domeniu.

Etapa boliviană a călătoriei, întîlnirea la Cochabamba a președintelui Republicii Franceze cu președintele Paz Estensoro, a fost scurtă. În întrevederea de o oră a celor doi șefi de stat, apoi în discursurile pe care le-au rostit la dejunul oferit în cinstea generalului de Gaulle, „au fost puse, relatează agenția *France Presse*, bazele viitoarei colaborări economice și tehnice" dintre cele două țări, asupra căreia nici comunicatul nu dă indicații mult mai precise.

La capătul primelor cinci etape ale itinerarului prezidențial, observatorii notează că generalul de Gaulle a luat pînă acum cuvîntul în fața mai multor parlamente și comisii municipale, o dată în fața unor oameni de afaceri (la Camerele de Comerț din Caracas), o dată în fața unei școli militare (la Lima), de două ori (la Quito și la Lima) a rostit în fața mulțimii scurte alocuțiuni în limba spaniolă — dar încă nu a luat contact cu studențimea sud-americană. Aceste întîlniri cu tineretul fac parte din programul etapelor următoare, cînd președintele va vizita universitățile de la Santiago, Buenos Aires și Brasilia.

Paul CHARRIER

Paris, 29 septembrie

WASHINGTON

RAPORTUL COMISIEI WARREN

Comisia constituită la 29 noiembrie 1963 din dispoziţia preşedintelui Johnson pentru a ancheta împrejurările în care s-a săvîrşit asasinarea fostului preşedinte Kennedy a dat publicităţii rezultatul cercetărilor sale. Cei şapte membri ai comisiei, în frunte cu Earl Warren, preşedintele Curţii supreme a S.U.A., au alcătuit, după zece luni de cercetări, un raport cuprinzînd aproape 900 de pagini. El conţine o relatare amănunţită a împrejurărilor în care s-a comis asasinatul, precum şi concluziile comisiei cu privire la atentat, la funcţionarea serviciilor de securitate personală a preşedintelui şi la coordonarea acţiunilor dintre serviciile federale secrete şi cele ale statelor. Săptămîna aceasta raportul a început să fie publicat de către ziarul **New York Times** care a anunţat că textul complet, apărînd în decursul mai multor zile, va totaliza aproximativ 50 de pagini de ziar. Înainte de aceasta, Buletinul de ştiri al Casei Albe a dat publicităţii un rezumat în care reia unele din datele şi concluziile raportului.

În prima parte a raportului se descrie drumul urmat de convoiul de automobile care îl însoţeau pe preşedintele Kennedy pe străzile oraşului Dallas. „Încă de la 8 noiembrie, se spune în raport, agenţii secreţi care îl însoţeau pe preşedinte au fost anunţaţi că automobilul deschis al preşedintelui avea să străbată străzile oraşului timp de aproape 45 de minute, înainte de a ajunge la imobilul unde urma ca un grup de oameni de afaceri şi lideri locali să ofere un dejun în cinstea şefului statului. După ce au fost studiate problemele de convenienţă şi de securitate, a fost ales sediul Camerei de comerţ locale. Drumul spre acest local a fost aprobat de Comitetul constituit la Dallas pentru primirea preşedintelui, precum şi de reprezentantul Casei Albe, iar parcursul a fost anunţat în ziarele locale care au apărut la Dallas la 19 noiembrie".

În dimineaţa zilei de 22 noiembrie, ziua asasinatului — se spune în raport — convoiul de automobile, urmînd parcursul anunţat, a ajuns în jurul orei 12,30 în apropierea localului unde urma să aibă loc dejunul oficial. „Unul din agenţii secreţi care se afla într-unul din automobilele constituite în coloana oficială a anunţat prin radio că oaspeţii vor ajunge în aproximativ cinci minute la sediul Camerei de comerţ. Aproape în acelaşi moment au fost auzite o serie de împuşcături. Preşedintele Kennedy şi-a ridicat mîinile într-un gest instinctiv spre gît. El a fost proiectat înainte, spre scaunul din faţă al automobilului în care se afla. Primul glonte a pătruns prin ceafă, puţin în dreapta coloanei vertebrale. Proiectilul i-a parcurs gîtul şi a ieşit prin partea din faţă, puţin sub nodul cravatei. Înainte de a începe împuşcăturile, guvernatorul Connally, care se afla în acelaşi automobil, era aplecat peste portieră, înspre dreapta. El a început să se întoarcă spre stînga, şi în momentul acela a fost el însuşi lovit de un glonte. Acest proiectil l-a lovit în spate, puţin mai jos de subsuoara dreaptă. Glontele i-a parcurs toracele ieşind prin piept, a străbătut apoi mîna dreaptă pe care o avea în acel moment ridicată, rănindu-l la încheietură, şi a provocat o nouă rană în coapsa stîngă. Şocul loviturii l-a proiectat pe guvernator spre dreapta iar soţia sa, care se afla pe aceeaşi banchetă, l-a atras înspre ea. Un alt glonte l-a lovit apoi pe preşedintele Kennedy în partea din spate a cutiei craniene provocîndu-i o rană de mari dimensiuni care s-a dovedit mortală. Preşedintele s-a prăbuşit spre stînga, peste soţia sa."

Reamintindu-se în continuare detaliile publicate de ziare cu privire la transportarea preşedintelui la spitalul local şi la decesul său, în raport se citează declaraţiile unor martori cu privire la focurile de armă trase împotriva preşedintelui. „La scena atentatului domnea o confuzie evidentă în ce priveşte locul de unde proveniseră împuşcăturile. Numeroşi martori îşi exprimau păreri deosebite în ce priveşte direcţia de unde ar fi putut porni gloanţele. După un timp, atenţia s-a concentrat asupra unei clădiri cu mai multe etaje, folosită pentru depozitarea manualelor şcolare pentru şcolile statului Texas (...) Mai multe persoane care se aflau în faţa acestei clădiri au relatat că văzuseră ţeava unei puşti la una din ferestrele de la etajul al şaselea. Unul dintre aceşti martori, Howard Brennan, urmărise trecerea convoiului prezidenţial dintr-un punct situat exact în faţa acestei clădiri. El a declarat poliţiştilor că observase un bărbat zvelt, de înălţime mijlocie, părînd puţin mai în vîrstă de 30 de ani, ochind de la acea fereastră a etajului şase şi descărcînd nişte focuri de armă în direcţia automobilului prezidenţial". În următoarele cîteva minute unul din poliţiştii care însoţeau convoiul a pătruns în clădire şi l-a interpelat pe Lee Harvey Oswald pe care l-a întîlnit pe coridoarele imobilului. Oswald a fost lăsat totuşi în libertate şi, după cum se relatează în raportul comisiei, a părăsit nestînjenit clădirea îndreptîndu-se cu autobuzul şi mai tîrziu cu ajutorul unui taxi spre locuinţa sa într-un alt cartier al oraşului. De aici, potrivit declaraţiei proprietăresei sale, el a plecat aproape imediat.

„Aproximativ 45 de minute după asasinarea preşedintelui, se spune în continuare în raport, au fost semnalate din nou violente schimburi de focuri de armă în oraşul Dallas. De data aceasta victima a fost poliţistul J. D. Tippit, din forţele de poliţie locale, care a fost împuşcat la intersecţia unor străzi la circa o milă de locuinţa lui Oswald". Un martor ocular a descris astfel incidentul : „Tippit, care se afla într-un automobil al poliţiei din Dallas, a oprit la un moment dat în apropierea unui pieton. Acesta s-a apropiat de automobilul poliţistului, sprijinîndu-se de portiera din dreapta şi a intrat, după toate aparenţele, într-o discuţie cu poliţistul. Tippit a deschis la un moment dat uşa din stînga a automobilului său şi a ocolit vehiculul pentru a se apropia de interlocutor. Cînd a ajuns în dreptul roţilor din faţă, în partea stîngă a maşinii, pietonul a scos un pistol şi a tras cîteva focuri lovindu-l pe agent de patru ori şi după toate aparenţele ucigîndu-l pe loc".

Preşedintele Johnson primeşte de la Earl Warren, preşedintele Curţii Supreme a S.U.A. şi preşedintele Comisiei speciale de anchetă, raportul privitor la asasinarea lui J. F. Kennedy

Sînt citate în continuare declaraţiile diferiţilor martori care au întîlnit, pe diferite străzi din apropierea locului unde fusese împuşcat agentul, un bărbat ale cărei semnalmente corespundeau cu cele ale lui Oswald. Puţin mai tîrziu, unul din ei a anunţat poliţia că l-a remarcat pe suspect intrînd într-un cinematograf. Aici Oswald a fost arestat de un grup de agenţi de poliţie după ce a încercat să opună rezistenţă.

Iniţial, Oswald a fost acuzat de asasinarea agentului de poliţie Tippit şi, în cursul nopţii de 22 spre 23 noiembrie, a fost acuzat oficial de asasinarea preşedintelui Kennedy. Între timp poliţia locală din Dallas întreprinsese cercetări în imobilul de unde martorii semnalaseră că s-ar fi tras focuri asupra automobilului prezidenţial. Aici a fost găsită o carabină — de model italienesc — care fusese expediată de o firmă din Chicago la Dallas cu cîteva luni înainte pe un nume fictiv.

„În timpul zilelor de vineri şi sîmbătă (22 şi 23 noiembrie) poliţia din Dallas a dat publicităţii numeroase detalii cu privire la probele pe care afirma că le deţine împotriva lui Oswald. Oficialităţile poliţiei au discutat aspecte importante ale cazului de cele mai multe ori în cursul unor conferinţe de presă improvizate, şi cuprinzînd numeroase confuzii, care au avut loc pe unul din coridoarele sediului poliţiei. Anumite informaţii dezvăluite cu aceste prilejuri, erau eronate".

Aceasta a făcut — se specifică în raport — „ca multe întrebări să ia naştere în jurul faptelor", întrebări generate de „sentimentele reale de îndoială sau de informaţiile eronate care au însoţit unele din primele relatări" ale evenimentelor de la Dallas. Comisia Warren a considerat necesar să adauge un apendice special acestei părţi a raportului său reluînd unele din aserţiunile care au circulat în legătură cu asasinarea preşedintelui Kennedy şi opunîndu-le concluziile sale.

Iată cîteva din aceste aserţiuni şi concluziile Comisiei, aşa cum au fost retransmise, după textul raportului de Buletinul de ştiri al Casei Albe :

„Speculaţiile care au circulat : Gloanţele care l-au ucis pe preşedinte proveneau de pe podul de cale ferată care trecea deasupra şoselei unde se aflau automobilele convoiului oficial în momentul atentatului.

Ce a stabilit Comisia în legătură cu această speculaţie : Gloanţele care l-au atins pe preşedinte în gît şi în cap şi dintre care unul l-a rănit pe guvernatorul Connally au provenit din spatele automobilului prezidenţial şi de sus. Nu există dovezi că aceste gloanţe ar fi provenit din altă direcţie decît cea a imobilului depozitului de manuale şcolare".

(Agenţia **France Presse**, în relatarea sa despre publicarea raportului Comisiei Warren, aminteşte că „există un mare număr de ipoteze avansate de diferite surse cu privire la împrejurările în care s-a săvîrşit asasinarea preşedintelui". Printre acestea, agenţia citează „ipotezele potrivit cărora împuşcăturile au provenit de pe podul de cale ferată deasupra parcursului străbătut de cortegiul prezidenţial, şi ipoteza că poliţia ar fi urmărit două persoane care încercau să fugă de pe acest pod").

„Speculaţie : Împotriva preşedintelui şi a guvernatorului Connally au fost trase mai mult de trei focuri de armă, poate chiar cinci sau şase.

Ce a descoperit Comisia în legătură cu această speculaţie : Cele mai multe dintre mărturii arată că au fost trase trei focuri de armă, dintre care două l-au atins pe preşedintele Kennedy. Există mărturii convingătoare formulate de experţi că unul

din aceste două gloanțe l-a rănit și pe guvernatorul Connally. Unii martori afirmă că au auzit mai mult de trei împușcături, însă, așa cum se descrie în capitolul trei (al raportului Comisiei), marea majoritate a martorilor au auzit numai trei focuri de armă".

„Speculație : Au fost găsite cel puțin patru sau cinci gloanțe la locul atentatului.

Ce a descoperit Comisia : După asasinare au fost culese mai multe fragmente metalice de proiectile de armă. Trei dintre aceste fragmente au fost cîntărite, iar altele erau prea mici pentru a putea fi identificate. Aceste fragmente metalice ar putea îndreptăți concluzia că au fost trase cel puțin două gloanțe. Comisia afirmă totuși că au fost trase trei focuri de armă".

„Speculație : Automobilul prezidențial a prezentat o mică gaură de glonte pe parbrizul din față. Aceasta constituie o dovadă că unul sau mai multe focuri de armă au fost trase din fața vehiculului.

Ce a descoperit Comisia în legătură cu aceasta : Parbrizul nu a fost străbătut de vreun glonte. Un reziduu metalic a fost cules de pe partea interioară a parbrizului. Pe partea exterioară, imediat în fața acestor reziduuri, parbrizul prezenta o serie de crăpături... Experții au stabilit că aceste crăpături proveneau de la șocul provocat de un glonte venind din spate..."

„Speculație : Rana din gîtul președintelui a fost, potrivit părerii medicilor de la spitalul Parkland (unde fostul președinte fusese transportat îndată după atentat —n.n.), provocată de un glonte venind din față.

Ce a descoperit Comisia : Inițial, medicii de la spitalul Parkland au considerat că această rană putea fi provocată fie de intrarea, fie de ieșirea unui glonte. Ei nu au examinat-o însă pentru a stabili acest lucru. Mai tîrziu, medicii s-au declarat de acord că era vorba de rana provocată de ieșirea unui glonte..."

Mai tîrziu s-a hotărît ca în cursul zilei de duminică (24 noiembrie) Oswald să fie transferat de la închisoarea municipală la închisoarea regională din Dallas. „La aproximativ orele 11,20, Oswald a fost scos din biroul închisorii, situat în subsolul sediului poliției, și încadrat de detectivi a fost condus către automobilul unde trebuia să ia loc pentru a fi transportat la cealaltă închisoare. El a făcut cîțiva pași către acest vehicul întrînd în lumina orbitoare a proiectoarelor de televiziune și atunci, un om s-a desprins din grupul de ziariști plasați în dreapta aparatelor de televiziune Acest om ținea în mîna dreaptă un revolver Colt, de calibru 38, și în timp ce milioane de oameni urmăreau această scenă la televiziune, s-a îndreptat cu repeziciune înspre Oswald pînă la aproximativ un metru de acesta trăgînd asupra sa. Glonțul l-a lovit pe Oswald în abdomen. Oswald a scos un strigăt de durere prăbușindu se la pămînt, și pierzîndu-și cunoștința. El a fost transportat la spitalul Parkland unde a ajuns la mai puțin de 7 minute după atentat și unde, fără a-și fi mai recăpătat cunoștința, a încetat din viață la orele 13,07."

„Omul care l-a ucis pe Oswald se numea Jack Ruby. În timpul interogatoriului el a negat că gestul său ar fi fost legat într-un fel sau altul de vreo conspirație urmărind asasinarea președintelui Kennedy. El a susținut că l-a ucis pe Oswald într-un moment de deprimare temporară și de furie provocată de moartea violentă a președintelui. Ruby a fost transferat a doua zi în închisoarea regională, fără ca de data aceasta presa sau agenții de poliție care nu aveau să fie folosiți în această operație de transfer să fi fost anunțați. Acuzat de către autoritățile statului Texas de asasinarea lui Oswald, Ruby a fost declarat vinovat la 14 martie 1964 și condamnat la moarte. În luna septembrie 1964 (cînd a fost întocmit raportul — n.n.) cazul său făcea în continuare obiectul unui apel".

Raportul cuprinde în continuare o serie de date biografice despre Lee Harvey Oswald. În legătură cu aceasta, în concluziile expuse de Comisia Warren se specifică : „Nu s-a descoperit nici o probă a participării lui Oswald împreună cu oricare altă persoană sau grup la vreo conspirație în vederea asasinării președintelui, deși Comisia a anchetat toate pistele posibile și s-a referit la toate aspectele relațiilor și legăturilor lui Oswald, ale situației sale financiare și la modul său de viață personală".

Comisia — se spune în continuare — nu a descoperit nici o dovadă care să fi stabilit că Oswald ar fi fost folosit, convins sau încurajat de vreun guvern străin, oricare ar fi fost acest guvern, în vederea asasinării președintelui Kennedy, nici că Oswald ar fi fost agentul vreunui guvern străin oarecare.

„Concluziile Comisiei în această privință — scrie în rezumatul pe care l-a dat publicității agenția oficială Buletinul Casei Albe — au contribuit la respingerea marelui număr de zvonuri și de ipoteze potrivit cărora ar fi putut exista o conspirație în legătură cu acest asasinat. Personalitățile americane de prim-ordin membre ale Comisiei Warren au consacrat 31 de pagini constituind un apendice al raportului respingerii, punct cu punct, a ipotezelor care au circulat în această privință. Fiecare dintre aceste ipoteze a dat naștere unei anchete amănunțite".

Concluziile stabilite de Comisie — și care constituie concluziile „singurei anchete oficiale și complete a evenimentelor legate de asasinarea președintelui Kennedy" (cum se spune în raport) — sînt următoarele, potrivit rezumatului transmis de Buletinul Casei Albe :

„1. Gloanțele care l-au ucis pe președintele Kennedy și l-au rănit pe guvernatorul statului Texas, John Connally, au fost trase de la o fereastră a etajului șase în colțul de sud-est al imobilului care slujea de depozit al manualelor școlare pentru școlile statului Texas.

2. Probele arată că au fost trase trei focuri de armă. Unul din proiectile nu și-a atins ținta, însă Comisia nu a putut stabili cu precizie care anume.

3. Analiza de către experți a unor „dovezi foarte convingătoare" arată că glonțul care a trecut prin gîtul președintelui este același care l-a rănit pe guvernatorul Connally. Este vorba de primul dintre cele două gloanțe care l-au atins pe președinte.

4. Gloanțele care l-au ucis pe președintele Kennedy și l-au rănit pe guvernator au fost trase de Lee Harvey Oswald.

5. Oswald l-a ucis pe agentul de poliție J. D. Tippit la aproximativ 45 de minute după asasinarea președintelui.

6. La aproximativ 80 de minute după asasinarea președintelui și 35 de minute după uciderea lui Tippit, Oswald a încercat să opună rezistență la arestarea sa într-un cinematograf din Dallas, căutînd cu acest prilej să împuște pe un alt agent de poliție.

7. Oswald nu a fost supus unor tratamente brutale din partea poliției, deși pentru arestarea sa a fost nevoie să se recurgă la forță. El a fost însă „hărțuit" ca urmare a faptului că ziariștii au fost autorizați fără nici o restricție să ajungă în locul pe unde trebuia să treacă acesta la transferarea sa din celulă spre sălile de interogatoriu. Numeroasele declarații, „uneori eronate", făcute de poliție după arestarea sa ar fi fost de natură să constituie „obstacole serioase" la obținerea unui verdict echitabil față de Oswald.

(În măsura în care informațiile date de poliție erau eronate sau induceau în eroare, se adaugă în raport, ele au contribuit la a trezi în rîndurile opiniei publice sentimente de îndoială, speculații și temeri care ar fi putut să nu existe dacă s-ar fi procedat altfel).

8. Jack Ruby l-a ucis pe Lee Harvey Oswald. Nu există nici o probă că el ar fi fost ajutat de vreun membru al forțelor de ordine. Poliția din Dallas a săvîrșit o greșeală încercînd să-l transfere pe Oswald la închisoarea regională „în văzul publicului".

(Această hotărîre, se precizează în raport, a fost nerațională. Dispozițiile adoptate de autoritățile de poliție duminică dimineață, cu numai cîteva ore înainte de acest transfer, erau insuficiente. Faptul că reprezentanții presei și alte persoane nu au fost îndepărtate de la fața locului, atunci cînd poliția fusese încunoștințată de amenințările formulate la adresa lui Oswald este de o importanță capitală. Aceste condiții nefavorabile au contribuit la moartea lui Oswald).

9. Comisia nu a descoperit nici o dovadă care să confirme că Lee Harvey Oswald sau Jack Ruby ar fi făcut parte din vreo conspirație de vreun fel, din țară sau din străinătate, urmărind asasinarea președintelui Kennedy. În plus, Comisia nu a descoperit nici o probă în sensul că Oswald ar fi fost folosit, convins sau încurajat, de vreun guvern străin, oricare ar fi fost acest guvern.

10. În tot cursul anchetei sale Comisia nu a descoperit nici o dovadă de conspirație, acțiune subversivă sau lipsită de loialitate față de Statele Unite din partea vreunui funcționar al guvernului federal, al autorităților statului sau locale.

11. Oswald a acționat singur. În ce privește mobilele acțiunii sale, raportul Comisiei nu cuprinde nici o precizare. Se notează însă diferiți factori, cum ar fi ostilitatea manifestată de Oswald față de orice formă de autoritate, dorința de a-și asigura cu orice preț un loc în istorie, înclinațiile sale spre violență.

12. Este necesar să se aducă îmbunătățiri măsurilor pentru protejarea președintelui Statelor Unite."

În acest din urmă punct, raportul cuprinde o serie de concluzii : „Complexitățile funcției prezidențiale au crescut atît de repede în ultimii ani, se spune în raport, încît serviciul secret nu mai este în măsură să pună la punct sau să dispună de resurse suficiente, atît în ce privește personalul cît și activitatea sa propriu-zisă pentru a-și îndeplini pe de-a-ntregul importanta misiune care este apărarea vieții președintelui. Această situație trebuie remediată neîntîrziat".

„Comisia a ajuns la concluzia că au existat legături și coordonări insuficiente în ce privește schimburile de informații între serviciul secret și celelalte agenții guvernamentale federale implicate în apărarea președintelui. Deși în îndeplinirea misiunilor sale Biroul federal de investigații obținuse un număr important de informații asupra lui Oswald, el nu avea răspunderea oficială, în virtutea criteriilor existente în perioada călătoriei președintelui la Dallas, să comunice serviciului secret informațiile deținute. Comisia Warren a ajuns la convingerea că F.B.I.-ul a avut o concepție exagerat de restrictivă despre rolul său în ce privește folosirea informațiilor care ar fi putut juca o acțiune preventivă înainte de asasinat".

În raport se mai constată că, în perioada în care a survenit asasinarea președintelui Kennedy, instrucțiunile privind activitatea serviciului secret de pază a președintelui „nu erau bine definite în ce privește împărțirea răspunderilor", că „locurile ocupate de agenții serviciului secret în mașina președintelui nu le dădeau posibilitatea, cum ar fi trebuit, să vină deîndată în ajutorul președintelui la primul semn de primejdie", că „instrucțiunile de acțiune ale serviciului secret pentru a descoperi prezența unui asasin într-un imobil situat pe parcursul convoiului de automobile erau insuficiente".

În legătură cu aceasta, în raport se subliniază că, chiar în dimineața în care a avut loc atentatul împotriva președintelui Kennedy, acesta își exprimase părerile în legătură cu riscurile unui asemenea atentat. „Potrivit declarațiilor unui asistent al președintelui care a fost de față cînd acesta și-a exprimat punctul de vedere — se spune în raport — președintele a remarcat că dacă cineva și-ar fi pus în gînd cu adevărat să-l suprime pe președintele Statelor Unite nu ar avea de întîmpinat nici o dificultate — tot ce ar fi trebuit să facă ar fi fost să aleagă un imobil înalt, să-și procure o pușcă prevăzută cu lunetă și nimeni n-ar fi putut face nimic pentru a se putea apăra în fața unui asemenea atentat".

Raportul formulează, în încheiere, cîteva recomandări cu privire la îmbunătățirea serviciului secret de pază a președintelui. În raport sînt conținute critici severe față de lipsurile constatate în activitatea F.B.I., serviciului secret și poliției din Dallas cu prilejul asasinării președintelui Kennedy. O mare parte a raportului — aproximativ jumătate din volumul său — o constituie documente-anexă privind crearea și alcătuirea Comisiei Warren, procedura activității sale, rapoartele medicale, rapoartele autopsiei președintelui, informații cu privire la interogatoriile lui Oswald de către poliția din Dallas, analiza situației financiare a lui Oswald între anul 1962 și ziua asasinatului.

R. P. CHINEZĂ:

monumente vechi și noi

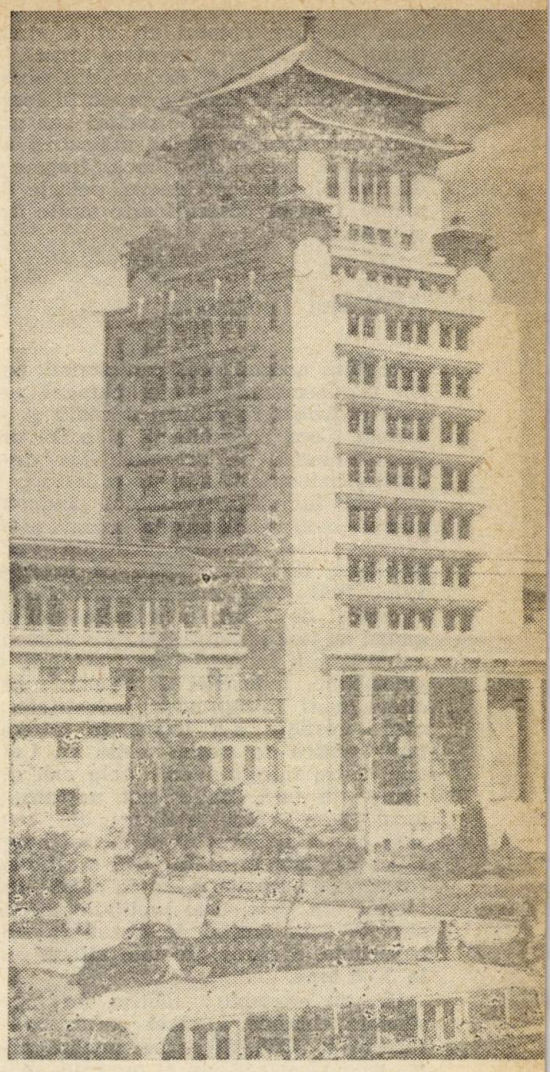

Palatul Cultural al Naționalităților din Pekin

Capitala Republicii Populare Chineze, situată la extremitatea de nord a marii cîmpii, este unul dintre cele mai vechi orașe ale Chinei — și a purtat în decursul istoriei mai multe denumiri. Cu aproximativ 4 000 de ani în urmă, pe locul actualului oraș se afla o mică așezare de agricultori și crescători de vite, cu numele de Iugion.

Cel mai vechi oraș construit aici a fost Ci, capitala statului Ien, unul dintre „cele 7 state combatante" (425—221 î.e.n.). Din anul 221 î.e.n., cînd împăratul Cin Să-huang a unificat cele 7 state combatante, și pînă la dinastia Tang (618—907 e.n.), orașul a fost un punct strategic important pentru apărarea țării.

În secolul al X-lea, statul Liao din partea de nord-est a țării, a ocupat orașul și și-a stabilit aici capitala. Sub dinastia Cin (1115—1234) a devenit capitală centrală. În urma extinderii, zidurile exterioare ale orașului au atins o lungime totală de 15 km. Împărații dinastiei Iuan (1279—1368) au ridicat palate impunătoare, au amenajat parcuri și lacuri minunate. În acea perioadă întregul oraș avea o circumferință de 30 km, cu clădiri dispuse simetric, reprezentînd cea mai veche fundație a actualei capitale. De atunci și pînă astăzi, localitatea a mai purtat denumirea de Nancing, Iencing, Ciungtu, Tatu și Peiping.

Denumirea de Pekin, care înseamnă „capitala de nord", a fost folosită pentru întîia oară în 1403, de către cel de-al treilea împărat al dinastiei Ming (1368—1644). În timpul acestei dinastii, orașul a luat o mare extindere, prin construirea a peste 700 de palate imperiale, turnuri, pavilioane și porți, a unui șanț împrejurul orașului imperial etc. Dinastia Tin (1644—1911), care a menținut capitala la Pekin, s-a mulțumit să înalțe noi clădiri, în limitele vechiului oraș și să amenajeze parcuri în suburbiile din vest.

După Eliberare, în anul 1949, Pekinul a devenit centrul politico-administrativ al Republicii Populare Chineze, un oraș în plină dezvoltare economică și culturală. În prezent, împreună cu suburbiile, el are o populație de aproape 6 milioane de locuitori.

Caracteristic pentru acest oraș bătrîn ca vîrstă este acum un intens proces de întinerire și modernizare. Alături de casele vechi, în stil tradițional, se înalță clădiri noi, elegante, care îmbină în mod ingenios linia modernă cu elementele stilului național chinez: gara Pekin, Expoziția agricolă, Palatul culturii, Palatul naționalităților și multe altele. Chiar în piața centrală, în fața porții Tien An Min (una dintre cele mai înalte construcții din vechiul oraș, care sintetizează elementele cele mai specifice ale stilului tradițional chinez) stau față în față, despărțite de impunătorul Monument al eroilor revoluției, două clădiri noi, monumentale prin mărimea și grandoarea lor: sala Adunării reprezentanților populari din întreaga Chină și clădirea Muzeului de istorie a Chinei și a Muzeului revoluției chineze. Alături de mici ateliere manufacturiere se înalță și se dezvoltă mari obiective industriale: fabrici de mașini și utilaje grele, combinatul siderurgic „Sițingșan", fabrici de lămpi electronice, fabrici textile, fabrici de produse de consum etc. Largi șosele moderne, asfaltate, străpung mereu în mai multe locuri zidul care de sute de ani înconjoară centrul orașului, luînd locul vechilor „hutunguri" — trecători înguste și întortocheate.

Ca orice străin venit pentru prima dată în China, am început vizitarea Pekinului cu palatul imperial, denumit „palatul de iarnă". Situat în centrul orașului, înconjurat de un zid înalt și un șanț adînc cu apă, palatul de iarnă este format dintr-un complex de clădiri, situate în spatele porții Tien An Min, legate între ele prin trotuare pavate. Fiecare clădire are o formă interioară și un decor adecvat scopului pentru care era destinată: în prima clădire, denumită Tai Ho Tien, se organizau ceremoniile primirii de felicitări de către împărat, și recepțiile imperiale cu ocazia anului nou, a zilei de naștere a împăratului și a sărbătorilor de stat; clădirea Giun Ho Tien servea ca loc de popas cînd împăratul trecea spre prima clădire, sau cînd se deplasa la „Templul Cerului"; în clădirea Pao Ho Tien, împărații dinastiei Tin primeau în audiență pe prinții mongoli (o dată pe an) și pe ambasadori.

Palatul de iarnă a fost construit în anii 1417—1420, de către împărații dinastiei Ming, și se întinde pe o suprafață de 168 000 mp.

Dacă în timpul domniei împăraților, pentru a pătrunde în palat chiar misiunile oficiale ale altor țări trebuiau să se supună unor complicate reguli de ceremonial, pentru oamenii simpli această problemă nici măcar nu se punea: ei n-aveau voie să intre în incinta palatului, denumit de altfel „orașul interzis". În prezent, palatul este un loc de recreare și culturalizare, destinat maselor celor mai largi, atît din capitală cît și din cele mai îndepărtate colțuri ale țării, care trec cu miile în fiecare zi prin sălile „orașului interzis" altădată și admiră valorile artistice, istorice și culturale expuse în sălile palatului. În balconul porții Tien An Min, cea mai înaltă clădire a palatului, de unde împărații admirau uneori priveliștea orașului așternut ca un covor în fața lor, la 1 octombrie 1949 președintele Mao Tze-dun a ridicat steagul victoriei revoluției populare în China, vestind în întreaga lume proclamarea Republicii Populare Chineze. De la acea dată, din acest balcon conducătorii de partid și de stat ai R. P. Chineze primesc manifestația oamenilor muncii cu ocazia zilei de 1 octombrie, sărbătoarea națională a poporului chinez.

Ghidul ne-a prezentat și unele obiecte din muzeu, printre care vase de lut, vechi de 4 000 de ani, vase din bronz de acum 3 500 de ani, cupe de bronz făurite cu 2 400 de ani în urmă, vase din porțelan, picturi din diferite perioade, dîndu-ne explicații detaliate despre epoca în care au fost executate și despre autorii lor.

În parcul de alături, care depinde tot de palat, am admirat imitațiile unor stînci, create de mîna meșterilor anonimi.

O plimbare prin oraș, îndeosebi pe strada Vanfuțin, principala arteră comercială, relevă abundența produselor decorative și de artizanat, precum și varietatea lor. Glazoneurile, obiectele din lac și fildeș, porțelanurile, produsele din bambus și vestitele tablouri din mătase se bucură de înalta apreciere atît a

cumpărătorilor chinezi cît și a vizitatorilor străini. La o cercetare atentă, se observă că aproape fiecare din aceste obiecte, chiar și cele de proporții foarte mici, au pe ele diferite picturi sau gravuri, executate cu multă măiestrie, reprezentînd scene de muncă, fragmente din operele clasice chineze, peisaje din natură, flori și păsări, foarte multe flori și păsări.

„Peisajul industrial"

Peisajul acestui oraș caracteristic pentru multiseculara istorie chineză este mult schimbat în ultimul deceniu și jumătate. Ceea ce arhitecții și edilii orașelor notează pe schemele lor drept „peisaj industrial", a ajuns o parte componentă în viața Pekinului. Industria acestui oraș s-a dezvoltat considerabil. Biroul oficial de statistică din Pekin menționa, de pildă, faptul că în intervalul 1952—1963 numărul muncitorilor a crescut de 3 ori. În primele luni ale anului au fost produse 300 de sortimente noi necesare industriei de tractoare, de automobile, industriei de măsurat. Sînt cîteva mari întreprinderi industriale al căror prestigiu s-a impus în întreaga țară. Fabrica de mașini-unelte nr. 1 este una dintre întreprinderile cele mai moderne din țară. Ea a luat naștere pe locul unor mici ateliere de reparații cu utilaj învechit și cu un număr redus de muncitori. În 1956 s-a hotărît construcția fabricii, iar în 1958—1959 fabrica era gata. Este profilată pe construcția unor mașini de frezat de mare capacitate, a căror greutate atinge pînă la 3—4 tone.

Un alt exemplu: fabrica de îngrășăminte chimice a cărei construcție a început în 1958. Și ea se numără printre giganții industriali ai orașului, avînd importanța ei bine definită în cadrul economiei naționale. Sau fabrica de textile nr. 3. Ea are în prezent 5 600 de salariați.

Nu de mult presa chineză a anunțat că uzina de instrumente științifice din Pekin, în colaborare cu alte întreprinderi, a construit un spectrograf cu utilizări multiple. Aparatul se compune din 29 000 de piese. Înalta pregătire a specialiștilor care lucrează în acest domeniu se reflectă și în crearea unui aparat de extremă specialitate și anume primul aparat de cromatografie capilară, fabricat în China de către cercetătorii Institutului de chimie fizică. Acest aparat poate efectua analiza unui gaz în numai 40 de secunde, față de cîteva ore cît era necesar cu aparatul existent.

Construcția de locuințe s-a dezvoltat de asemenea foarte mult. Potrivit datelor puse la dispoziție de administrația municipală reiese că suprafața totală construită în ultimii 15 ani depășește suprafața locativă construită în cei 800 de ani precedenți. Într-adevăr, o statistică elocventă!

Marele zid chinezesc

Pentru a vizita marele zid chinezesc, trebuie să străbați o distanță de circa 100 de kilometri. După aproape o oră de drum, însoțitorul nostru ne-a arătat prin geamul mașinii un baraj: în partea superioară a lacului de acumulare ce se întinde pe o lungime de cîțiva kilometri, la poalele munților Tian Sou-San („muntele anilor mulți"), se află mormintele celor 13 împărați din dinastia Ming. Mormintele — adevărate construcții arhitectonice, atît în interior cît și la suprafață — sînt așezate, nu grupate ca într-un cimitir, ci la distanțe de kilometri unul de altul. Deși datează de sute de ani (construcția lor a început în prima decadă a secolului al IV-lea, din cauza sistemului complicat de închidere a încăperilor subterane, pînă în prezent a fost deschis unul singur: mormîntul lui Ciang Ling, aparținînd lui Ciu I-ciun, cel de al XIII-lea împărat al dinastiei Ming (lucrările de deschidere s-au efectuat între anii 1956—1958). Adevărat palat subteran, el este compus din cinci încăperi, cu ziduri de piatră, cu uși mari din marmură albă. În ultima încăpere au fost găsite sicriile împăratului și ale celor două împărătese ale sale: Hsiao Tuan și Hsiao Cing. În sicrie, ca și în cele 23 de lăzi alăturate, se aflau obiecte de mare valoare: coroanele de aur și pietre scumpe ale împăratului și împărăteselor, podoabe de preț, lingouri și vase de aur și argint, diferite obiecte împodobite cu pietre scumpe etc. În prezent mormîntul este transformat în muzeu, fiind vizitat zilnic de mii de oameni; obiectele de valoare, dovezi ale luxului exorbitant al familiilor imperiale și, în același timp, strălucite piese de artă au îmbogățit tezaurul cultural și arheologic al Chinei populare.

Lăsînd în urmă drumul ce duce spre mormintele Ming-ilor, străbatem trecătoarea Nankou. În depărtare, de o parte și de alta a șoselei, pe culmile munților și dealurilor, străjuiește, ca un uriaș cu dinți de piatră, marele zid chinezesc. Așteptam cu emoții și plin de nerăbdare să văd cu proprii mei ochi și să pipăi cu mîna acest monument milenar, unic în lume prin proporțiile și trăinicia lui, care a necesitat efortul unor generații întregi, asuprite și exploatate, și care simbolizează, totodată, talentul, perseverența, măiestria și arta poporului chinez. Construcția zidului a început cu 2 500 de ani în urmă, în timpul dinastiei Giou-li; și a continuat sub dinastiile Cin, Han, Tang și Ming. Zidul începe la țărmul Mării Galbene, cu fortăreața Sanhaiguan („Cetatea muntelui și a mării"), pe malul golfului Liaodun, și se continuă spre vest, apoi sud-vest, pe o lungime de 12 000 li (un li = ½ km), pînă în provincia Gansu, străbătînd un relief foarte variat, format în majoritate din dealuri, munți și văi. El e format din pămînt argilos, turnat între două ziduri de piatră și cărămidă. Are o înălțime de 6,6 m (în afară de fundație), o lățime de 6,5 m la suprafața pămîntului și 5,5 m la partea superioară; aceasta este pavată cu piatră și cărămidă. Crenelurile, înalte de un metru, îi dau aspectul unor roți dințate, implîntate pe culmile munților și dealurilor. Această construcție de proporții uriașe, care s-a realizat adeseori prin deplasarea de la mari distanțe a 150 milioane metri cubi de pămînt și a 50 milioane metri cubi de piatră și cărămidă, a fost executată exclusiv manual, prin eforturile și jertfa a milioane de oameni, în condiții de climă și relief deosebit de grele.

O bibliotecă uriașă

Biblioteca din Pekin este situată în partea de vest a parcului Peihai; ea este nu numai biblioteca cu cel mai mare număr de cărți din China, dar și cea mai bogată colecție de lucrări chinezești antice, unele datînd din secolul al V-lea î.e.n. Printre cărțile rare, relicve culturale ale civilizației chineze, se află circa 8 000 de manuscrise pe pergament ale scripturilor budiste; 218 volume din uriașa enciclopedie „Iun-lo", alcătuită în secolul al XV-lea al erei noastre, care cuprinde 10 000 de volume; lucrări din culegerea de texte budiste din timpul dinastiei Tin, așazisele „Tin Tripitaka", scrise pe suluri de 10—25 m lungime; colecția de cărți denumită „Si Gu Cian Su", scrisă în urmă cu mai bine de 180 de ani, formată din 36 000 de volume și altele.

Ni s-a explicat că biblioteca din Pekin a fost fondată în anul 1912. După Eliberare, numărul cărților a crescut cu 400 000 de volume anual, față de circa 30 000 de volume anual înainte de această dată. De aceea, în ultimii ani suprafața bibliotecii s-a extins de cîteva ori: în prezent ea are 7 săli de lectură generale și speciale, săli pentru periodice, literatură științifică, ediții rare, microfilme și cărți pentru biblioteconomie. Există, de asemenea, o sală pentru studii științifice și tehnice. Bi-

Vedere parțială a Marelui zid chinezesc în regiunea muntoasă Pa Ta Ling, lîngă Pekin.

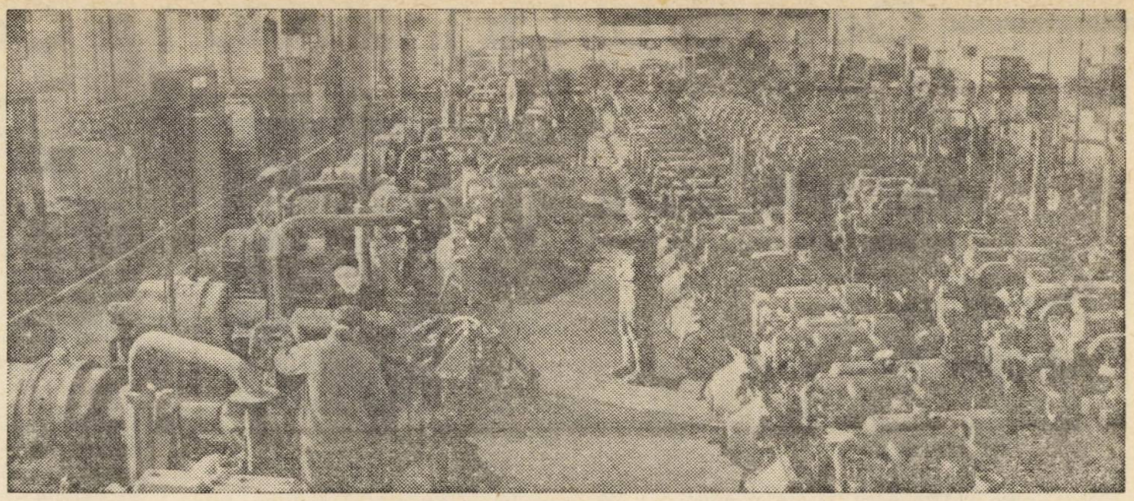

Echipament pentru irigarea şi drenarea terenurilor agricole

blioteca se află în legătură activă cu 2 800 de biblioteci, institute de cercetări şi organizaţii sociale din străinătate.

Una dintre principalele sarcini ale acestui centru de cultură este ajutorarea cercetărilor ştiinţifice în China. Aplicînd în practică lozinca „să fim de bun ajutor cititorilor noştri", personalul bibliotecii; beneficiind de o bună calificare şi specializare, este în stare să răspundă întrebărilor puse de cititori şi să ofere date şi materiale din domeniile economic, tehnico-ştiinţific, al ştiinţelor naturale şi sociale. Serviciile nu se limitează doar la cititorii care vizitează biblioteca. Personalul a luat de asemenea iniţiativa de a oferi servicii regulate ministerelor construcţiilor de maşini, industriei carbonifere, metalurgice, petrolifere, Academiei agricole a Chinei, precum şi altor 800 de organizaţii guvernamentale şi instituţii de cercetare, precum şi celor 3 600 de oameni de ştiinţă. Se extinde şi deservirea prin poştă a cititorilor din alte localităţi.

La Şanhai şi Hangiou

În China de Est am vizitat Şanhaiul — oraşul celor 10 milioane de locuitori — şi Hangioul, denumit „raiul chinezesc".

Şanhaiul, cel mai mare oraş din Republica Populară Chineză, şi important port maritim, mare centru industrial şi cultural, este locul de naştere al Partidului Comunist Chinez. Aici, într-o clădire lăturalnică, a avut loc la 1 iulie 1921, congresul de constituire al P. C. Chinez, conducătorul luptei pentru eliberarea naţională şi socială şi pentru construirea unei vieţi noi, fericite, în R. P. Chineză. Existenţa în centrul oraşului a unor clădiri înalte, adevăraţi zgîrie-nori, construite în stil modern, european, deosebeşte aspectul exterior al Şanhaiului de cel al Pekinului.

O impresie deosebită mi-a lăsat vizita la spitalul popular nr. 6. În urma unei expuneri şi a vizionării unui film de scurt metraj, am aflat cum s-a desfăşurat operaţia, reuşită, de replantare a unei mîini complet rupte. La 2 ianuarie 1963 a fost adus de urgenţă în acest spital un tînăr muncitor, Van Tzun-po, în vîrstă de 27 de ani, căruia, din neglijenţă, o maşină i-a retezat complet mîna dreaptă, puţin mai sus de încheietură. Din practica medicală de pînă atunci, se punea doar problema curăţirii rănii şi a pansării ei, urmînd ca pacientul să rămînă ciung. Medicul chirurg Cen Ciun-wei, care absolvise Institutul de medicină nr. 2 din Şanhai în anul 1954, a propus însă conducerii spitalului să i se permită sa facă operaţia de replantare a mîinii rupte, ceea ce i s-a aprobat. În urma unei intervenţii foarte complicate şi grele, care a durat şapte ore şi jumătate, Cen Ciun-wei, ajutat de specialistul cardiovascular Cen Iun-cin şi de alţi medici, a reuşit să repună la loc mîna lui Van Tzun-po. După o îngrijire atentă şi îndelungată, care a învins toate complicaţiile apărute, Van Tzun-po a început să execute mişcări cu mîna şi cu degetele; cînd l-am întîlnit, el era în stare să scrie şi să execute anumite munci mai uşoare, cu mîna operată.

Noi clădiri în oraşul universitar din Pekin.

Hidrocentrala Sinantzian

După ce am străbătut pitorescul oraş Hangiou, am plecat cu maşina în direcţia sud-vest, spre hidrocentrala „Sinantzian". Timp de cîteva ore am străbătut întinse lanuri de orez de toamnă, ce se legănau în vînt ca valurile mării: după aspectul exterior, se anunţa o bogată recoltă a acestui produs important pentru hrana poporului chinez. Apariţia pe culmile dealurilor a liniilor de înaltă tensiune vestea apropierea noastră de obiectivul călătoriei. Pe măsură ce înaintam, percepeam tot mai clar zgomotul înăbuşit al apei constrînse de cătuşele uriaşului baraj de beton să se strecoare prin corpul turbinelor.

Hidrocentrala Sinantzian este situată pe rîul Sinan. Barajul ce zăgăzuieşte apele rîului are o lungime de 462 metri şi o înălţime de 105 m de la nivelul apei. El formează un uriaş lac de acumulare, de 109 ori mai mare decît lalul Sihu din Hangiou. Conform proiectului, hidrocentrala Sinantzian urmează să aibă, în faza finală, o capacitate de 650 000 kW, furnizată de 9 turbine a 72 500 kW. Construcţia barajului a început în anul 1957, iar în anul 1960 a fost montată prima turbină. Cînd am vizitat-o, funcţionau deja trei turbine şi se lucra la montarea celei de a patra. Conducerea şantierului mi-a vorbit cu mîndrie justificată despre acest obiectiv, subliniind că el a fost proiectat, construit şi montat de specialiştii chinezi cu utilaje, inclusiv turbinele, de fabricaţie indigenă. Această realizare demonstrează că China, o fostă ţară semicolonială şi semifeudală, a obţinut, după eliberare, mari succese în crearea bazei tehnico-materiale a socialismului.

M-am întors din China populară cu convingerea că poporul ei numeros — care, în condiţii extrem de grele, a construit marele zid, care a săpat şi zidit mormintele împăraţilor Ming, care a inventat busola, hîrtia şi tiparul şi a creat opere nemuritoare de cultură şi artă — o dată eliberat de jugul robiei semifeudale şi semicoloniale, şi-a dezlănţuit întreaga sa energie creatoare ridicînd monumente noi, şi mai măreţe, de sute de ori mai valoroase, menite să-i servească lui însuşi, menite să consolideze construirea unei noi orînduiri, — socialiste.

I. SANDU

■

PHILIP NOEL-BAKER

parlamentar englez

Dezvoltarea relaţiilor Est—Vest

— Ce părere aveţi despre relaţiile economice şi culturale dintre ţările din Est şi Vest ca mijloc de înţelegere şi cooperare paşnică între popoare ?

— Sînt în favoarea unei colaborări cît mai dezvoltate între ţările din Est şi Vest în orice probleme comerciale şi culturale. Sînt convins că schimburile pe tărîm artistic şi teatral pot să influenţeze publicul larg din toate ţările.

Cred de asemenea cu convingere în dezvoltarea sportului internaţional. Toţi cei preocupaţi de practicarea sportului la nivel mondial sînt de părere că sportul poate servi drept un factor puternic în crearea unui climat de înţelegere şi bunăvoinţă pe tărîm internaţional. Aş putea spune fără nici o ezitare că sportul internaţional a constituit o trăsătură din cele mai importante, încununată de succes în dezvoltarea relaţiilor internaţionale încă de la primele jocuri olimpice care au avut loc în anul 1896.

Comerţul internaţional ca şi colaborarea în domeniul cultural pot de asemenea să contribuie la înţelegerea dintre popoare. Dar nici comerţul şi nici schimburile culturale nu pot salva omenirea de la un război nuclear şi de la o sinucidere în masă dacă nu va înceta cursa înarmărilor. O serie de persoane sînt înclinate să afirme că dezarmarea este un subiect atît de dificil încît nu ne putem aştepta prea curînd la o soluţie. Aceştia obişnuiesc să se refere în general la dificultăţile „tehnice" din cadrul negocierilor pentru dezarmare. Dar, în fapt, dificultăţile „tehnice" pe care le prezintă dezarmarea sînt un joc pueril în comparaţie cu dificultăţile tehnice pe care le-ar avea de întîmpinat o naţiune în cazul apărării împotriva armelor nucleare de atac. Adevărul este că toate problemele tehnice ale dezarmării pot fi învinse. Trebuie să se obţină însă acordul politic al statelor pentru realizarea dezarmării generale şi totale. Aceasta constituie cu adevărat o dificultate mare şi grea.

O dată Albert Einstein a fost întrebat de cineva : *„Cum oare de-au reuşit oamenii să înfăptuiască miracolul descătuşării energiei atomice şi n-au fost totuşi în stare s-o folosească exclusiv în scopuri paşnice ?...* La care savantul a replicat prompt : *„Răspunsul este foarte simplu : fizica e mult mai uşoară decît politica !"...*

Dificultăţile politice întîmpinate în stabilirea unei înţelegeri privind dezarmarea pot fi rezolvate printr-o amplă mişcare mondială de opinie, care să demonstreze că marea majoritate a omenirii doreşte încetarea cursei înarmărilor, desfiinţarea mijloacelor de distrugere nucleare, biologice şi chimice — perfectate în ultimii ani.

— V-am ruga să ne spuneţi cum vedeţi omenirea în anul 2 000 sau mai bine zis în secolul XXI — dat fiind perioada scurtă care ne desparte de această dată ?

— Ştiinţa a ajuns să joace un rol primordial în viaţa fiecărui bărbat, a fiecărei femei şi a fiecărui copil din lume, în industrie, agricultură şi medicină şi mai cu seamă în industria de armament. Cu toate acestea ştiinţa se află doar în pragul descoperirilor în ceea ce priveşte natura. Din cîţi oameni de ştiinţă a avut lumea de la Arhimede şi Euclid încoace, 90 la sută trăiesc în zilele noastre. Numărul lor este mărit cu repeziciune de fiecare guvern, de fiecare ţară. Aceasta înseamnă că în anul 2 000, dacă vom reuşi să evităm un război nuclear, omenirea va avea la dispoziţie noi mijloace de a crea bunuri materiale, de a vindeca şi preveni boli, de a rezolva celelalte probleme sociale şi economice care îi stau în faţă. Dacă guvernele vor fi înţelepte, la începutul secolului XXI în nici o ţară din lume nu va mai exista sărăcie şi boli care nu se pot preveni. Se vor extinde tot mai mult activităţile artistice şi culturale de orice gen.

Militarismul constituie cancerul omenirii pe care secolul XX trebuie să-l şteargă de pe faţa pămîntului, pentru ca secolul XXI să fie o glorioasă epocă a progresului uman, progres pe care avem tot dreptul să-l dorim şi să-l prevestim omenirii.

Interviu realizat de

George CUIBUŞ

Philip Noel-Baker, membru al Camere Comunelor, este o personalitate de seamă a vieţii publice engleze. În mai multe rînduri a făcut parte din guvernul englez iar în 1952 este numit purtătorul de cuvînt al Partidului Laburist în problema dezarmării. Philip Noel-Baker a primit în anul 1959 Premiul Nobel pentru Pace.

În calitate de preşedinte al Consiliului Internaţional al Sporturilor şi Educaţiei Fizice, parlamentarul englez a luat parte recent la festivităţile de aprindere a flăcării olimpice.

■

Conf. ing. N. GHEORGHIU

adjunct al ministrului minelor şi energiei electrice

Conferinţa Mondială a Energiei

— Sesiunea de la Lausanne a Conferinţei Mondiale a Energiei, care a avut loc între 13 şi 17 septembrie, a întrunit 1 500 de delegaţi din 45 de ţări ale lumii, care au dezbătut o temă de o deosebită actualitate teoretică şi stringentă permanentă practică — lupta împotriva pierderilor de energie, care mobilizează astăzi eforturile a mii de cercetători şi constructori din domeniul energeticii.

Încă de la înfiinţare, în urmă cu patru decenii, această organizaţie internaţională, din care face parte şi R.P. Română, şi-a concentrat atenţia asupra unor importante obiective : considerarea sub toate aspectele a resurselor potenţiale şi a tuturor căilor de producere a energiei, strîngerea şi publicarea datelor asupra resurselor mondiale de energie şi a utilizării lor, organizarea de conferinţe privind modurile de supraveghere, dezvoltare şi utilizare a resurselor energetice.

Această problematică, atît de vastă, este dezbătută în cadrul sesiunilor plenare ale Conferinţei Mondiale a Energiei, (organizate cu o periodicitate de circa şase ani), precum şi în sesiunile parţiale la intervale de 2—3 ani.

Însemnătatea actualei sesiuni parţiale de la Lausanne devine şi mai pregnantă dacă ţinem seama de nivelul actual al producţiei mondiale de energie, unul dintre principalii factori motori ai dezvoltării economiei statelor, ca şi a întregii omeniri. Considerînd valorile uriaşe pe care le-a atins numai producţia mondială de energie electrică, care de pildă, în 1962, se cifrase la circa 2 700 miliarde kWh, ne putem da cu uşurinţă seama de deosebita importanţă a efectelor economice ce pot fi obţinute, fie chiar prin reduceri procentuale mici ale pierderilor de energie. În acest context, şi mai ales în perspectiva creşterii impetuoase a producţiei mondiale de energie electrică, care se dublează la un interval de circa 10 ani, cele aproape 150 de rapoarte prezentate la sesiune şi consacrate evitării pierderilor de energie în timpul transformării, transportului şi utilizării ei, au fost urmărite şi discutate cu un viu interes. Sintetizînd ideile şi datele principale privind căile şi perspectivele existente în domeniul reducerii pierderilor de energie, putem constata că în perioada actuală se realizează pe plan mondial un factor mediu

de utilizare a energiei de numai circa 20 la sută. De aici rezultă existența unor însemnate rezerve de reducere a pierderilor și, ca atare, apare posibilitatea obținerii unui ritm ridicat de creștere a energiei utile în condițiile unui ritm sensibil mai redus de producere a energiei primare.

Materialele prezentate la conferință, precum și dezbaterile organizate în jurul lor au creat posibilitatea stabilirii și delimitării teoretice a posibilităților economice raționale de acțiune în acest domeniu. Metodele practice preconizate vor fi utile multor state care se află pe calea dezvoltării bazei energetice.

Progresul tehnic, concentrarea capacităților de producție în unități mari, concentrarea transportului de energie și într-o anumită măsură a consumului acesteia, raționalizarea exploatării, utilizarea surselor secundare de energie, termoficare etc., sînt tot atîtea căi de reducere continuă a pierderilor de energie.

O perspectivă largă se deschide în fața metodelor noi preconizate pentru transformarea directă a energiei. Rezultă că cea mai promițătoare metodă, care va putea fi dezvoltată în anii ce urmează, este metoda magnetohidrodinamică. În principiu, această metodă constă în inducerea unor curenți electrici într-un gaz bun conducător de electricitate, care se destinde într-un puternic cîmp magnetic.

Și acum, cîteva cuvinte despre contribuția delegației noastre la Conferință.

Formată din cîțiva specialiști în domeniul producției și transportului de energie electrică, al utilizării industriale a acesteia, precum și din cadre din institutele de cercetare, delegația română a participat activ la lucrările sesiunii, prezentînd rapoarte de specialitate și intervenind în cadrul discuțiilor. Apreciind aportul nostru în cadrul sesiunii, menționăm că acad. Remus Răduleț, directorul Institutului de Energetică al Academiei R. P. Române, președintele Comisiei Electrotehnice Internaționale, a reprezentat această organizație la lucrările sesiunii, iar conducătorul delegației a făcut parte din prezidiul ședinței de închidere a lucrărilor. În Comitetul executiv delegația română a contribuit în mod constructiv la elaborarea celor două rezoluții adoptate, referitoare la intensificarea eforturilor privind reducerea pierderilor de energie și utilizarea largă a termoficării. Delegația noastră a fost una din cele două inițiatoare ale propunerii privind necesitatea organizării studierii problemei încălzirii și climatizării. În acest scop urmează a avea loc o anchetă privind situația prezentă a încălzirii urbane în țările membre.

Experiența țării noastre în domeniul electrificării și dezvoltării bazei energetice, precum și în cel al cercetărilor științifice efectuate în acest scop, trezește un interes justificat.

Rapoartele prezentate de autorii români în cadrul secțiilor de specialitate au adus contribuții valoroase în domeniul reducerii consumului de energie primară și a cheltuielilor prin optimizarea bilanțului energetic general, al importanței termoficării în lupta contra pierderilor de energie, al utilizării presiunii din punctele de derivație ale conductelor magistrale de gaze naturale în vederea obținerii de energie precum și în alte probleme.

■

Ing. M. GHERGHIȘAN

Nave de pescuit românești pe oceanele globului

În cadrul acordurilor comerciale încheiate între R. P. Română și Japonia, în noiembrie 1962 s-a semnat la București contractul pentru construirea în șantierele japoneze a două nave de pescuit oceanic pentru țara noastră.

Semnatarii contractului au fost: din partea română, I.S.C.E. Industrial-export, și din partea japoneză firma de construcții navale „Hitachi Zosen".

Navele oceanice de tip „expeditionar" au fost proiectate pentru pescuitul în Oceanul Atlantic.

Principalul mijloc de pescuit îl formează plasa denumită „trawl", manevrată prin pupa navei. Navele sînt dotate însă și cu alte mijloace auxiliare pentru pescuitul diverselor tipuri de pește marin. Multitudinea mijloacelor și sistemelor, ca și denumirea uneltei principale de pescuit („trawl"), au dat numele acestui tip de navă: Universal-trawler.

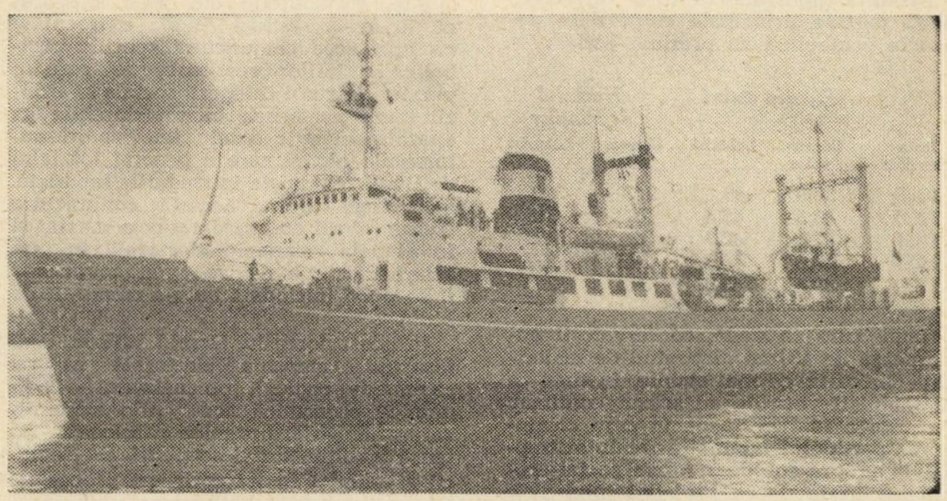

Universal-trawlerul „Constanța"

Caracteristici tehnice generale	
– lungime	93,10 m
– lățime	15,60 m
– înălțime	9,10 m
– pescaj	4,95 m
– tonaj brut	3 800 tone
– dead weight	2 000 tone
– vol. mag. frigorifice	1 650 m³
– vol. mag. făină de pește	515 m³
Viteza	13 noduri
Echipaj	80 persoane

Imediat ce a fost prins, peștele este prelucrat în instalațiile de spălare, eviscerare, extragerea osului dorsal și jupuire, iar „filetele" rezultate sînt congelate în brichete la —40° și apoi păstrate în magazii frigorifice la —22°. În afara congelării peștelui și a operațiilor arătate mai sus se produce și o cantitate importantă de făină de pește.

Ministerul Industriei Alimentare s-a preocupat de dotarea navelor cu utilaje moderne, de la cele mai renumite firme de specialitate. Astfel, motoarele principale sînt tip Burmeister & Wain; mașinile de prelucrarea peștelui au fost executate de firma vest-germană Baader; instalațiile frigorifice sînt tip Sabroe.

Proiectul navei a fost elaborat în Institutul de proiectări al firmei Hitachi Zosen și este rezultatul colaborării specialiștilor de la Ministerul Industriei Alimentare — Direcția generală a industriei pescărești și firmele japoneze Hitachi Zosen și Nichiro Fishery. Cele două universal-trawlere „Constanța" și „Galați" se numără astăzi între cele mai mari și mai moderne nave de pescuit din lume.

Colaborarea specialiștilor români cu constructorii japonezi a continuat și în timpul construcției celor două nave în Șantierul naval „Sakurajima" al firmei Hitachi din orașul Osaka; mai mulți ingineri români specialiști în diferite ramuri, pe lîngă supravegherea execuției, au conlucrat cu cadrele tehnice ale șantierului la realizarea navelor în condiții de calitate.

Conform contractului încheiat între Industrial-export și firma japoneză de pescuit oceanic Nichiro Fishery Co., ltd, specialiștii japonezi au întreprins timp de 60 de zile un pescuit experimental pe cele două nave în Marea Tasman (între Noua Zeelandă și Tasmania) precum și în Marea Behring (între Kamceatka și Alaska). Echipajului românesc i s-a asigurat astfel posibilitatea de a-și însuși bine manevrarea uneltelor de pescuit, prelucrarea peștelui și detectarea bancurilor de pește.

...Acum, la sfîrșitul lunii septembrie, cele două nave universal-trawlere „Constanța" și „Galați" au sosit în țară, aducînd și o cantitate importantă de pește care va fi pusă la dispoziția consumatorilor.

ALEGERI ENGLEZE

Potrivit uneia din cele peste o mie de tradiții engleze, ziua alegerilor este fixată de primul ministru, permițînd acestuia să-și scurteze sau să-și prelungească guvernarea. În mod evident, Douglas-Home a ales cea de a doua soluție, preferînd-o chiar și riscului de a înfrunta corpul electoral în sezon de toamnă, cînd pe seama guvernului se spun multe în legătură cu combustibilul, îmbrăcămintea călduroasă, cheltuielile școlare și murăturile. Experții politici consideră că pe lîngă cele cîteva luni de guvernare pe care și le-a asigurat în orice caz (și care nu sînt de neglijat la un om politic care a funcționat cu totul 11 luni ca prim-ministru), Douglas Home a avut o fericită inspirație și sub raport electoral, deoarece în prezent sondajele politice gen Gallup nu mai dau laburiștilor avantajul de 20% pe care-l aveau în primăvară.

Evoluția raportului de forțe între cele două partide principale engleze în perioada postbelică se prezintă astfel:

	% *din voturi*		*Numărul deputaților*	
Data alegerilor	Conservator	Laburist	Conservator	Laburist
1945	39,9	48	213	393
1950	43,5	46,4	298	315
1951	47,9	48,7	321	295
1955	49,8	46,3	345	277
1959	49,4	43,8	365	258

După cum se vede, conservatorii guvernează de 13 ani dispunînd de majorități din ce în ce mai stabile, în timp ce la laburiști voturile au scăzut continuu. Aceasta a fost perioada în care conducerea partidului laburist a renunțat treptat la programul de reforme social-economice în favoarea proletariatului și a celorlalte pături muncitoare, ajungînd la alegerile din 1959 să se prezinte cu un program care pretindea, în esență, că laburiștii pot să administreze treburile burgheziei tot atît de bine ca și conservatorii.

Înfrîngerile electorale succesive au provocat mari frămîntări în partidul laburist încă pe vremea cînd la conducere se afla Gaitskell, reprezentantul aripii de dreapta. După moartea acestuia, noul lider al partidului, Harold Wilson, fiind exponent al centrului, a reușit să refacă unitatea partidului, deși unele divergențe persistă și în prezent. Dar așa cum subliniau unii comentatori englezi, pentru a evita o repetare a înfrîngerilor din 1955 și 1959, sarcina principală care stătea în fața lui Wilson era de a oferi o *alternativă politică* guvernării conservatoare.

Oare oferă programul electoral al partidului laburist o asemenea alternativă politică în problemele majore ale Marii Britanii?

■

O problemă dominantă a campaniei electorale este aceea pe care *Times* o formulează astfel: „Marea Britanie, în contrast cu alte țări industrializate, a suferit o perioadă de stagnare economică și de imobilism social". După aprecierea economiștilor burghezi, pentru a face față creșterii populației și a asigura folosirea brațelor de muncă în condițiile progresului tehnic, economia britanică și în special producția industrială ar trebui să crească anual cu cel puțin 4—4,5%. Or, presa economică arată că în medie creșterea a fost doar de 2—2,5%, fiind însoțită de fenomene de șomaj, nefolosirea integrală a capacității de producție, instabilitate etc. Este adevărat că în acest răstimp Anglia a trecut și ea prin acea conjunctură specific postbelică a țărilor vest-europene care a permis unor noi categorii sociale să achiziționeze asemenea bunuri durabile ca aparataj electric casnic, televizoare, automobile etc. și care a generat tot felul de iluzii reformiste în rîndurile laburiste. În schimb, tocmai această conjunctură conservatorii au exploatat-o la maxim și în actuala campanie electorală în fața salariaților sub deviza: *you never had it so good* (niciodată nu v-a mers atît de bine).

În acest domeniu, Harold Wilson, desfășurînd campania electorală ca un „Kennedy englez", preconizează o „dinamică economică nouă" prin modernizarea industriei britanice și folosirea intensă a ultimelor descoperiri ale tehnicii și științei în întreprinderi precum și prin „planificarea socialistă" — ceea ce în condițiile capitalismului englez trebuie înțeles ca o stimulare prin investiții de stat a unor sectoare economice și o politică dirijată a comenzilor de stat. Urmează să se creeze un minister însărcinat cu elaborarea unui plan economic anual. „Dorim — sintetizează *Times* platforma laburistă — deplina folosire a brațelor de muncă; un ritm mai rapid de dezvoltare industrială; o distribuire rezonabilă a industriei în întreaga țară; încetarea actualului haos din transporturi; frînarea creșterii prețurilor și o soluție pentru problema balanței noastre de plăți". De unde însă fonduri pentru realizarea acestor obiective? Mai ales că la toate acestea se adaugă o serie de promisiuni privind învățămîntul, construcțiile de locuințe, pensiile. Programul laburist definește o politică „egalitaristă" a impozitului pe venituri: „Într-o economie în expansiune ea se va aplica la toate veniturile: la profituri, dividende și chirii ca și la salarii". Pe bună dreptate se întreabă *Sunday Times:* „Ce efect ar avea acest lucru asupra ramurilor industriale noi bazate pe știință?" Și tot el răspunde: „Adevărul este că sectorul particular al economiei nu va crește decît dacă oamenii de afaceri sînt absolut hotăriți să obțină creșterea profiturilor lor", ceea ce pentru un ziar burghez pare perfect logic. De aceea Douglas-Home a numit programul laburist „un meniu fără prețuri".

Încă de la Congresul Trade Unionurilor, care a avut loc nu de mult la Blackpool, a devenit evidentă tactica laburistă de a vîntura în fața proletariatului un „program îndrăznet și plin de inițiativă", cu accente pe „modernizare" și pe „progres tehnic", totodată temperînd revendicările sociale și orice cerință care ar putea alarma lumea oamenilor de afaceri.

De altfel în ultimele luni și partidul conservator a alunecat treptat spre centru, preluînd și el lozinca „modernizării" industriei și alocînd în buget numeroase fonduri pentru construcții de locuințe, învățămînt, asigurări sociale (475 milioane de lire pentru drumuri, 300 milioane lire pentru spitale, 320 pentru învățămînt, 500 pentru locuințe), încît presa l-a numit „buget electoral". Un lucru este clar: și în acest caz și într-altul cheltuielile suplimentare prevăzute de conservatori și laburiști trebuie acoperite prin impozite suplimentare. Chestiunea este: cine le va plăti? Oricum, alegătorii nu vor afla răspunsul la această întrebare decît după 15 octombrie.

■

Problemele politice externe ocupă un loc important în lupta electorală. Doar Anglia este țara celor mai dinamice acțiuni din întreg occidentul împotriva războiului nuclear.

Sintetizînd lucrurile, bătrînul organ de presă *Times*, care a văzut multe alegeri engleze, apreciază că „nu există nimic care să sugereze divergențe mari de politică externă între partide, exceptînd situația cînd s-ar ivi un prilej de nouă abordare a C.E.E. De asemenea, pînă cînd Wilson nu va fi mult mai explicit în privința «negocierii» de către el a acordului de la Nassau, nu se poate presu-

pune că politica militară nucleară a partidului laburist s-ar deosebi fundamental de cea a actualului guvern, exceptînd respingerea mai hotărîtă a forței nucleare multilaterale N.A.T.O."

Într-adevăr, în conflictul de interese care a apărut între Commonwealth și aderarea Angliei la C.E.E. (Piața comună), laburiștii au adoptat o poziție mai fermă în favoarea celei dintîi decît conservatorii. Problema ar necesita o explicație istorică, deoarece ea are implicații asupra întregii concepții strategice și militare engleze. După eșecul catastrofal al agresiunii de la Suez, guvernul conservator al lui Macmillan și-a reorientat activitatea în cîteva direcții principale. Pe plan strategic, accentul a căzut asupra armelor nucleare, în special asupra a ceea ce s-a numit *„British independent nuclear deterrent"* (factorul de descurajare nuclear independent al Britaniei), desconsiderînd armele convenționale, ca fiind „demodate". Aceasta era tema principală a documentului *Defence White Paper* din 1957, elaborat de Duncan Sandys, pe atunci ministru de război, ca un fel de reacție față de atitudinea S.U.A. la O.N.U. în chestiunea atacului de la Suez. Pe plan politic, Macmillan și-a concentrat eforturile spre afirmarea Angliei ca o putere *europeană* dominantă, fiind dispus în acest scop să slăbească la nevoie sistemul Commonwealthului. Linia Macmillan s-a dovedit a fi falimentară. Mitul factorului nuclear independent, bazat pe punerea la punct a unei rachete engleze *Blue Streak*, s-a risipit o dată cu abandonarea proiectului rachetei în 1960. Încercarea de a o înlocui cu racheta americană *Skybolt*, aflată tot în fază de proiect, a eșuat în momentul cînd Washingtonul — interesat de a păstra monopolul nuclear în N.A.T.O. — a anunțat Londra că a renunțat la proiect. În aceste condiții, acordul de la Nassau dintre Kennedy și Macmillan a pecetluit dependența Angliei față de S.U.A. în domeniul armei nucleare.

În ce privește politica europeană a lui Macmillan, opoziția categorică a generalului de Gaulle față de intrarea Angliei în Piața comună a dus la un rezultat aproximativ asemănător, așa încît îmbolnăvirea lui Macmillan a oferit partidului conservator prilejul de a trage concluziile de rigoare cel puțin în privința persoanei care simboliza eșecul acestei politici și strategii.

Noile realități politice și militare de pe arena internațională și în deosebi avansul obținut de tehnica racheto-nucleară sovietică au impus nu numai la Washington, ci și la Londra o reevaluare a strategiei și politicii. Chiar dacă în niciuna din cele două capitale nu s-au tras concluzii pînă la capăt, totuși, o apreciere mai realistă a raportului de forțe a început să se facă resimțită. Între timp, numărul „regiunilor de criză militară" în care se află implicate trupe engleze a sporit: Aden, Guyana Britanică, Malayezia, Cipru. Comentînd această situație, revista *Economist*, cunoscută pentru sobrietatea ei, scria la 23 mai 1964: „Baze militare, drumuri spre Est, ciocniri de frontieră, reprimări de revolte — toate acestea sună a secolul XIX și — firește — neliniștesc pe toți cei care au sperat că sfîrșitul colonialismului va însemna sfîrșitul intervențiilor militare la Est de Suez. Adevărul aspru este că pentru moment Britania este angajată militarîcește în acea regiune în aceeași măsură ca pe vremea cînd coloniile nu fuseseră înlocuite de Commonwealth".

Desigur, costul acestor acțiuni militare este enorm, și în acest fel a apărut și pe plan economic dilema între menținerea „factorului nuclear independent" și cheltuielile necesitate de numeroasele baze și intervenții militare cu arme convenționale în regiuni îndepărtate ale globului. Deocamdată, mergînd pe ambele linii, guvernul conservator a alocat în bugetul pe 1964 (an în care U.R.S.S. și S.U.A. au operat reduceri de cheltuieli militare) cu 161 milioane lire sterline mai mult decît în 1963 pentru înarmare. În campania electorală, în timp ce conservatorii se cramponează cu tărie de „factorul nuclear independent", Wilson critică guvernul pentru că întreține această „iluzie" și argumentează că Anglia trebuie să se sprijine pe forța nucleară a S.U.A., fără însă a indica cu claritate o alternativă a politicii militare conservatoare. Așa cum subliniază presa engleză, liderul laburist manifestă o opoziție mai netă față de proiectul american al flotei nucleare multilaterale N.A.T.O., în special pentru motivul că el ar permite accesul R.F.G. la arma atomică și ar consacra ca principal aliat al S.U.A., Germania occidentală și nu Anglia.

În genere, Wilson, înclinînd spre ideea denuclearizării Europei centrale, stîrnește neliniște la Bonn față de perspectiva unei guvernări laburiste și constituie unul din elementele care împing cercurile din jurul lui Erhard spre ieșirea din politica de imobilism.

Bineînțeles că ambele partide fac caz de dorința de a păși la dezarmare și la îmbunătățirea climatului internațional prin rezolvarea litigiilor dintre Est și Vest.

De altfel, în această privință guvernul conservator a făcut pași îndrăzneți pe planul comerțului cu țările socialiste, determinat desigur și de balanța de plăți deficitară (circa 500 milioane lire sterline în 1964) și de vechea deviză engleză *„Export or die"* (exportă sau mori), care exprimă plastic însemnătatea vitală pe care o are exportul pentru economia engleză. Douglas-Home a rezistat tuturor presiunilor americane de a abandona comerțul cu Cuba și recent a luat inițiativa de a acorda credite pe termen lung unor țări socialiste, efectuînd în acest fel o breșă în întregul sistem de discriminare și embargo al puterilor N.A.T.O. în comerțul cu țările socialiste.

Toate acestea explică de ce experții electorali englezi apreciază că cursa dintre conservatori și laburiști rămîne foarte strînsă și se feresc de pronosticuri categorice în favoarea unuia sau altuia dintre cele două principale partide politice engleze.

Silviu BRUCAN

ECONOMICE

Calculele Comisiei Economice a O.N.U. pentru America Latină arată o încetinire tot mai accentuată a ritmului mediu anual de creștere a produsului global și a venitului național. Astfel, produsul total a crescut în ultimii doi ani cu circa 3,1 la sută, pe cînd în perioada 1945—1950 el a sporit în medie cu 5,7 la sută anual. În ce privește creșterea produsului pe locuitor, aceasta este acum de numai 0,3 la sută anual, față de 3,2 la sută anual între 1945—1950.

Recent, publicațiile **Petroleum Press Service** și **The Oil and Gas Journal** publică date privind extracția de petrol și capacitatea uzinelor de prelucrare a țițeiului în lumea capitalistă. Pe ansamblul economiei capitaliste mondiale s-au extras în 1963 circa 1075,8 milioane tone țiței, iar capacitatea totală de prelucrare a întreprinderilor se cifra la 1 250 milioane tone. Semnificative pentru răspîndirea teritorială a capacităților de rafinare sînt în special următoarele: Europa occidentală a extras 16,5 milioane tone, prelucrînd însă 300 milioane, pe cînd Orientul Apropiat a extras 343,9 milioane tone țiței, avînd o capacitate de prelucrare de numai 96 milioane tone. În același sens este elocventă situația din Africa: extracția atinge 50,8 milioane tone, dar capacitățile de prelucrare 12,3 milioane tone. Această discrepanță scoate în evidență în mod pregnant faptul că regiunile subdezvoltate ale lumii sînt nevoite să exporte mărfurile lor sub formă brută, ceea ce, în condițiile înrăutățirii raportului extern de schimb, le dezavantajează în mod deosebit.

Jumătate din producția mondială a lumii capitaliste de energie electrică este dată de Statele Unite și Canada, iar Europa occidentală dă 30 la sută. Restul lumii capitaliste dă la un loc aproximativ 20 la sută din energia electrică. Calculată pe locuitor, producția de electricitate în țările în curs de dezvoltare este de 12,3 ori mai mică decît în țările capitaliste dezvoltate.

Raportul Consiliului Economic și Social al O.N.U. privind economia mondială în momentul de față și perspectivele de viitor apreciază că în cadrul comerțului mondial „cel mai dinamic sector" este reprezentat de comerțul exterior al țărilor socialiste. Într-adevăr, partea țărilor socialiste în exportul mondial a sporit la 13 2 la sută față de numai 6,4 la sută în 1948.

Partea țărilor în curs de dezvoltare în extracția mondială capitalistă de cărbune reprezintă în acest moment circa 10 la sută, după cum ne arată datele publicate în **Monthly Bulletin of Statistics** editat de către O.N.U.

Exportul reprezintă o parte apreciabilă din producția de automobile a unor țări capitaliste. R.F.G. exportă jumătate din producția sa, Anglia — 38,5 la sută, Franța — 35 la sută, Italia — 23,8 la sută, S.U.A. — 24 la sută.

CAIRO

CONFERINȚA STATELOR NEANGAJATE

Apropiata întîlnire a țărilor neangajate a intrat în faza intitulată în mod uzual ca fiind a ultimelor pregătiri. În fapt, aceste ultime pregătiri au fost încredințate miniștrilor de externe care se vor reuni, cinci zile înainte, într-un prolog la conferința șefilor de state și de guverne. Gazda acestui eveniment destinat a avea ample rezonanțe este orașul Cairo. Între zidurile cetății sale universitare se va consuma importanta întîlnire a liderilor din aproape 60 de țări. Sălile de studiu și-au schimbat înfățișarea: ele au fost adaptate necesităților de lucru ale delegațiilor. O sală, care de obicei este folosită pentru festivitățile cu caracter studențesc, găzduiește lucrările conferinței. O masă de dimensiuni corespunzătoare, în forma unei potcoave, va grupa pe participanți. Una din facultăți va primi, pentru cîteva zile, denumirea de „casă a presei", deși jurnalistica nu-i materia pe care în mod curent studenții și-o însușesc în amfiteatrele ei. Problemele organizatorice n-au fost puține, dar ele au fost rezolvate de către gazde operativ și fără publicitate. Pe prim-plan s-au situat și se situează aspectele de ordin politic a ceea ce unele ziare consideră a fi reeditarea conferinței de la Belgrad.

De la Belgrad la Cairo este — în timp — o distanță de trei ani. Într-o lume în plină mișcare, cu o vertiginoasă succesiune de evenimente, acești trei ani au fost martorii mai multor prefaceri. Climatul mondial a cunoscut schimbări perceptibile cu destulă ușurință. În 1961, cei prezenți la Belgrad examinau cu îngrijorare orizontul politic. Primejdiile se acumulaseră și gravitatea lor nu putea fi subapreciată.

„Nici un popor și nici un guvern nu trebuie să se degajeze de răspunderea pentru menținerea păcii în întreaga lume" — avertiza declarația elaborată în comun. În 1964 atmosfera internațională apare îmbunătățită, deși destule focare de criză înveninează încă relațiile între state. În acest context a apărut ideea unei reîntîlniri a statelor neangajate. Contactele dintre conducători ai acestor state, desfășurate în 1963 și la începutul acestui an, au permis precizarea unor poziții comune în ceea ce privește utilitatea unei noi conferințe și cadrul în care ea trebuie să aibă loc. La 23 martie 1964 a început la Colombo o reuniune pregătitoare la nivelul ambasadorilor. Erau prezenți reprezentanți ai Afganistanului, Algeriei, Cambodgiei, Ceylonului, Congoului (Leopoldville), Cubei, Ciprului, Etiopiei, Ghanei, Guineei, Indiei, Indoneziei, Irakului, Libiei, Marocului, Nepalului, Arabiei Saudite, Somaliei, Sudanului, Tunisiei, Republicii Arabe Unite, Yemenului și Iugoslaviei. Două țări latino-americane (Bolivia și Brazilia) fuseseră reprezentate prin observatori. Ambasadorii au avut sarcina de a stabili măsura în care statele reprezentate își exprimă adeziunea la inițiativa unei reîntîlniri a neangajaților. Opinia pozitivă fiind unanim afirmată, participanții la reuniunea de la Colombo au putut să adîncească activitatea începută: ei au precizat statele a căror prezență o considerau utilă și posibilă iar apoi au luat în discuție tematica ce putea furniza viitoarea ordine de zi. În final, s-au adoptat unele decizii dintre care o certă însemnătate o avea desemnarea orașului Cairo ca sediu al proiectatei conferințe. Unui comitet permanent i-a fost încredințată pregătirea conferinței. Din el făceau parte Algeria, Ceylon, Etiopia, Ghana, Guineea, India, Indonezia, R.A.U. și Iugoslavia cărora li s-au alăturat, mai tîrziu, reprezentanții Camerunului și Republicii Tanganica și Zanzibar.

Lunile care au urmat s-au caracterizat printr-o variată gamă de preparative, atît pe plan politic, cît și organizatoric. Comitetul permanent s-a reunit de mai multe ori la Cairo, în ultima perioadă numărul consfătuirilor de lucru înmulțindu-se. Totodată, evenimente asemenea Conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, conferinței conducătorilor africani, conferinței șefilor de state arabe etc., au permis luări de contact care au clarificat o serie de probleme de o oarecare dificultate legate de pregătirea întîlnirii neangajaților.

În luna mai, comitetul permanent a inițiat consultări cu țările din Europa, Africa, Asia și America Latină, interesate în participarea la conferință. Aceste consultări au continuat și în iunie, cu scopul de a lărgi rîndurile viitorilor participanți. La 30 iulie, comitetul a precizat ziua începerii conferinței: 5 octombrie. De asemenea s-a stabilit ca în prima zi a lui octombrie să se reunească miniștrii de externe, ei avînd misiunea de a perfecta ordinea de zi.

Mandatul comitetului permanent a ajuns la punctul final. La 25 septembrie, ultima sa întrunire a fost dedicată stabilirii raportului pe care îl va prezenta miniștrilor de externe. Din relatările pe care membrii comitetului le-au făcut presei, reiese că ei apreciază drept favorabile premisele conferinței. Se subliniază îndeosebi numărul participanților. Vor fi prezente la Cairo numeroase state care în 1961 nu și-au trimis reprezentanții la Belgrad. Prima conferință a neangajaților a reunit 24 de state. În momentul de față, 57 de țări

NOUA CONSTITUȚIE A AFGANISTANULUI

După semnarea ei de către rege, la 23 sept., noua Constituție a Afganistanului a căpătat putere de lege, iar parlamentul țării a fost dizolvat, țara urmînd să fie condusă de un guvern de tranziție, pînă la 14 octombrie 1965, cînd în baza legii electorale va fi convocat noul parlament. Anterior Constituția fusese aprobată în unanimitate de către cei 450 de deputați ai marelui djirghi (organul legislativ suprem al Afganistanului), întruniți în vechea sală de audiență a palatului regal din Kabul, Salaam Khana.

Noua constituție, al cărei proiect a fost dat publicității încă de la 4 august, este rezultatul unei elaborări care a durat mai mult de un an și o înlocuiește pe cea din 1923, prima constituție pe care a avut-o Afganistanul de la proclamarea independenței sale, la 27 mai 1919.

În cuvîntul rostit la festivitatea de deschidere a lucrărilor marelui djirghi, primul ministru al țării, Muhammed Yusuf, a declarat: „Adoptarea noii constituții reprezintă un pas înainte pe calea dezvoltării Afganistanului".

Prevederile noii constituții izvorăsc din schimbările profunde survenite în domeniile politic și social. Acest lucru îl semnala recent și ziarul afgan *Islah*

au anunțat că vor lua parte la întîlnirea de la Cairo, 11 din ele trimițînd observatori. Șapte răspunsuri n-au parvenit încă, ceea ce creează posibilitatea ca să fie atinsă și chiar depășită cifra de 60 state participante. Din lumea arabă se semnalează prezența pentru întîia oară a Kuweitului, Iordaniei, Siriei și Libanului. Țări africane care în 1961 erau colonii își vor înscrie numele printre participanți: Malawi, Tanganica și Zanzibar, Mauritania, Camerun și altele. Zambia a fost invitată deși independența o va obține după conferință. Va lua parte și guvernul angolez în exil, ca o recunoaștere a dreptului la libertate al încercatului popor al Angolei. Mexic, Venezuela, Finlanda etc. își vor trimite observatori. Delegațiile vor număra fiecare cîte zece membri. Țările ce se limitează la titlul de observatori vor putea dispune de o reprezentare pînă la patru persoane.

Lucrările conferinței de la Cairo sînt așteptate cu un justificat interes, dat fiind rolul pe care statele neangajate îl au în lumea contemporană. Ziarul egiptean *Al Gumhuria* consideră că „Într-o lume în care riscul unui război total n-a dispărut, țărilor neangajate le revine o importantă misiune".

În presa mondială, întîlnirea de la Cairo a furnizat tema multor articole. N-au lipsit glasuri care au proclamat că nealinierea „a devenit inoperantă, deoarece nu mai corespunde exigențelor timpului de astăzi" *(Jeune Afrique)*. În contrast, majoritatea comentariilor au scos în relief aspectele pozitive ale prezenței internaționale a statelor neangajate. Despre aceste state, publicația britanică *Eastern World* scria că „joacă un rol din cele mai active în politica internațională, colaborează la soluționarea diferitelor probleme și caută să arunce în luptă întreaga pondere a numărului, influenței și forței". Publicația amintea faptul că „există mari deosebiri în abordarea diferitelor probleme de către statele nealiniate. Există însă o bază a unității fundamentale de interese și opinie care fac din nealiniere o mare comunitate de gîndire și acțiune". Elementul-cheie îl reprezintă ideea coexistenței pașnice între state cu organizări sociale și politice diferite, apreciat drept „una din condițiile fundamentale ale unei politici externe nealiniate". *Eastern World* pornea de la realitatea că o mare parte din țările nealiniate sînt țări în curs de dezvoltare care au de făcut față unor probleme urgente legate de progresul lor, de consolidarea independenței naționale — politice și economice. „Soluționarea acestor probleme este posibilă numai într-o atmosferă de slăbire a încordării, de încetare a războiului rece, de pace, dezarmare și schimburi economice pașnice. Crearea unei asemenea atmosfere constructive devine unul din interesele fundamentale ale statului neangajat" — subliniază publicația londoneză.

Medunarodna Politika, care apare la Belgrad în mai multe limbi, a consacrat un ciclu de articole conferinței de la Cairo. „Dacă politica de neangajare poate și trebuie să fie identificată cu politica de pace, este cert că ea nu pretinde să-și atribuie monopolul acestei politici" — se reliefează într-unul din aceste articole. Abordînd problemele ce, probabil, vor fi incluse pe ordinea de zi și stăruind asupra principiilor coexistenței pașnice, socotite drept obiectiv suprem al politicii de nealiniere, revista remarcă că acestea nu înseamnă doar negarea războiului ci „un sistem care creează condițiile cele mai propice suprimării structurilor sociale depășite". Citim în același editorial: „Se așteaptă din partea conferinței de la Cairo nu numai condamnarea în principiu a expansionismului și imperialismului în formele sale vechi sau noi, ci și luarea de inițiative concrete în vederea realizării drepturilor legitime ale popoarelor amenințate".

Din informațiile de presă reiese prezența pe ordinea de zi a problemelor privind dezarmarea, limitarea producției de armament nuclear, crearea de zone denuclearizate, probleme ale luptei împotriva colonialismului, progresul economic al țărilor în curs de dezvoltare etc. Examinînd proiectele ce vor fi expuse conferinței, agenția *France Presse* se referea și la ideea unei periodizări a întrunirilor miniștrilor de externe ai țărilor neangajate. Se afirmă, astfel, posibilitatea unor întîlniri anuale sau bianuale, cu scopul unei examinări în comun a realităților mondiale. După opinia agenției pariziene, care face referire la surse apropiate de delegația iugoslavă, în dezbaterile de la Cairo „un loc foarte important" va fi atribuit dezarmării. Există intenția — deocamdată în stadiul consultărilor neoficiale — de a se sugera întrunirea, sub egida O.N.U., a unei conferințe mondiale în problema dezarmării. Propunerea n-a depășit însă stadiul de început. Firește, ordinea de zi s-ar putea lărgi ca urmare a întîlnirii miniștrilor de externe. Se fac presupuneri privind posibilitatea unor dezbateri pe probleme ce decurg din actualele crize din viața internațională: Vietnamul de sud, Congo, Malayezia.

Prin participarea unor state care includ peste jumătate din populația globului și prin ponderea pe care ele o au în viața internațională, conferința de la Cairo se anunță ca un eveniment de o însemnătate remarcabilă. Deși nu se prezintă ca o forță unitară, cu poziții identice în problemele contemporane, aceste state au drept numitor comun năzuința către pace și colaborare, fapt din care derivă capacitatea lor de a acționa, individual și în colectiv, pentru îmbunătățirea climatului mondial.

E. OBREA

---

cînd scria: „În prezent avem nevoie de reforme în toate domeniile sistemului nostru administrativ".

Schimbările s-au petrecut mai cu seamă după cel de-al doilea război mondial și sînt rezultatul tendinței de modernizare și dezvoltare pe care o întreprinde actualul rege Mohammed Zahir Șah.

Politica de neutralitate pozitivă pe care o promovează Afganistanul pe plan extern a fost socotită ca fiind cea mai bună cale pentru dezvoltarea și prosperitatea țării. Ea a fost reafirmată recent de către primul ministru Yusuf care, vorbind la postul de radio Kabul cu prilejul aniversării independenței, a declarat că guvernul său va continua să promoveze politica externă tradițională a Afganistanului, bazată pe neutralitate, neangajare, menținere a prieteniei cu toate țările și cooperare internațională în vederea menținerii păcii. Această politică a găsit înțelegere și simpatie din partea multor țări care sprijină realizarea planurilor cincinale de dezvoltare a economiei și culturii afgane. U.R.S.S., prima țară care a recunoscut tînărul stat afgan, este și țara care îi acordă un ajutor substanțial. De un binemeritat prestigiu se bucură în Afganistan și colaborarea cu Romînia care a permis scoaterea la lumină a uneia dintre cele mai prețioase bogății ale țării — petrolul. În contextul unui progres incontestabil se făcea simțită pe plan intern necesitatea unei democratizări a formei de guvernămînt. Tocmai acest lucru îl urmărește noua constituție, care este un prim pas în această direcție.

Deși regele deține în continuare largi împuterniciri și rămîne autoritate religioasă supremă, crește simțitor rolul parlamentului. Toți deputații Camerei inferioare și două treimi din cei ai Camerei superioare vor fi aleși. Regele va desemna o treime din deputații Camerei superioare a parlamentului, care vor deține această funcție pe viață. Guvernul va fi răspunzător nu numai față de rege, dar și față de parlament, iar numirea miniștrilor de către rege se va face la recomandarea primului ministru. Există și pînă acum sistemul bicameral, cu o Cameră a reprezentanților, dar puterea legislativă aparținea Camerei celor 60 de nobili sau senatori numiți direct de către rege. Prmul ministru nu va mai fi nici el, ca pînă acum, o rudă apropiată a regelui. Noua constituție prevede că, în viitor, nici un membru al familiei regale nu va putea fi prim-ministru, ministru, membru al Adunării naționale sau judecător la Curtea supremă. Judecătorul principal și membrii Curții supreme vor fi totuși numiți și destituiți de către rege.

Unul din cele 11 capitole ale constituției este rezervat drepturilor cetățenești. Acesta proclamă garantarea libertăților individuale, libertatea cuvîntului și presei și stabilește procedura formării partidelor politice. Partidele, absente pînă acum în peisajul politic al țării, pot activa cu singura condiție ca acțiunile lor să nu fie îndreptate împotriva intereselor statului.

După desființarea poligamiei, nu s-au făcut decît pași timizi în direcția emancipării femeii. Printre altele, instituirea învățămîntului elementar obligatoriu se referă și la fete, care înainte nu erau primite în școli. Femeile continuă însă să nu se bucure de drepturi electorale. Dintre prevederile menite să contribuie la dezvoltarea economiei, cea mai importantă este aceea referitoare la încurajarea extinderii sectorului economiei de stat.

Noua constituție a proclamat de asemenea ca limbă de stat, alături de pușlu, și limba farsi.

Intrarea în vigoare a noii constituții a Afganistanului reprezintă un moment însemnat în viața politică a acestui tînăr stat asiatic.

Victor URSU

PSIHOLOGIA INDUSTRIALĂ ȘI „PARTENERISMUL“

Lumea în cărți și reviste

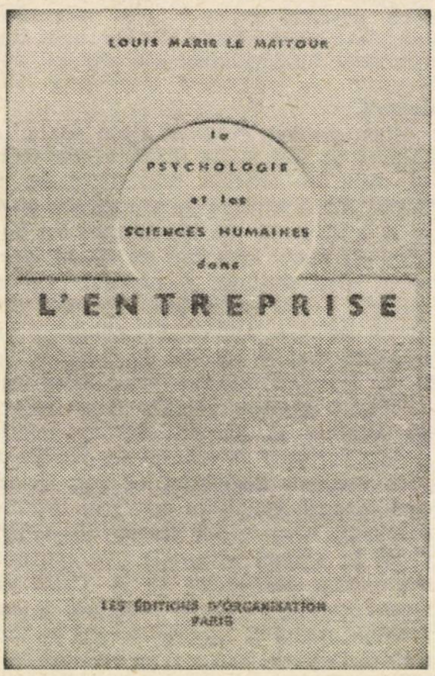

În fața prestigiului mereu crescînd al marxism-leninismului, singura învățătură capabilă să explice și să orienteze științific contemporaneitatea, ideologii burgheziei caută să-și revizuiască strategia, să abandoneze parte din vechile lor linii de apărare, să se retranșeze pe noi poziții defensive. Au fost astfel părăsite în general teza că socialismul ar fi o utopie, sau aceea că socialismul ar fi un fenomen excepțional. Ele au fost înlocuite cu formule potrivit cărora socialismul nu ar fi pretutindeni necesar, nu ar fi singura direcție de dezvoltare a societății contemporane, capitalismul putînd fi dezvoltat și ameliorat în așa chip încît să facă inutilă revoluția socialistă.

În *Tratatul de sociologie* al profesorului Georges Gurvitch, de la Universitatea din Paris, poziția aceasta este formulată în termenii următori: „Societatea feudală putea să se dezvolte tot atît de bine în sensul unei teocrații ca și în sensul unei federații de orașe libere sau al unei monarhii teritoriale. La fel, în zilele noastre, societatea capitalistă se poate dezvolta în sensul unei tehnocrații, sau al unei democrații economice pluraliste sau în sens comunist etc.“ (Vol. I, Paris, 1958, p. 244). Asemenea teze nesocotesc însă legile obiective care determină dezvoltarea societății. Aceste legi fac ca procesul istoric de evoluție a omenirii să se desfășoare în realitate într-un singur sens, spre orînduirea socialistă. Celelalte „sensuri“ despre care vorbește sociologul francez sînt doar etichete atribuite în mod arbitrar unor forme pe care le îmbracă în funcție de condițiile istorice concrete capitalismul și care nu constituie o „a treia cale“ de dezvoltare a societății.

Una din cele mai insistente și poliforme încercări de a demonstra că societatea capitalistă evoluează spre raporturi „armonioase“, de „pace socială“, care ar anula necesitatea revoluției socialiste, este așa-zisul „partenerism social“, după denumirea lui principală, doctrină diversionistă dezvoltată în ultimele două decenii și potrivit căreia capitalismul contemporan ar fi pe punctul să lichideze, prin „desăvîrșirea“ lui internă, antagonismul dintre clasele sociale, dintre burghezie și proletariat transformîndu-le în „parteneri“ interesați în mod egal în buna desfășurare a vieții economice, sociale și culturale, așa-zis „comune“.

„Parteneriștii“ afirmă că, inițial, capitalismul a fost „nevoit“ să exploateze muncitorimea, explicînd aceasta prin „greutățile inerente oricărui început“ dar ei pretind că azi, în condițiile capitalismului dezvoltat, situația ar fi radical îmbunătățită. Întreprinderile moderne, bazate pe tehnica înaintată, ar oferi muncitorilor cu o înaltă calificare profesională nu numai condiții bune de muncă, dar și venituri corespunzătoare. S-ar micșora, astfel, în chip simțitor „distanțele sociale“. Frontierele dintre clasele sociale s-ar estompa apropiindu-le și contopindu-le treptat, făcîndu-le în cele din urmă să devină „cointeresate“ la menținerea și dezvoltarea acestui „nou capitalism“ (Cf. și Roger Girod, *Etudes sociologique sur les couches salariées*, Paris, 1961).

Doctrina în sine nu este numai falsă, dar și lipsită de ecou. Muncitorii știu din propria lor experiență, ca și din tradițiile de clasă, că nici cea mai neînsemnată îmbunătățire din viața lor n-a venit de la „partenerul“ capitalist, ci a fost obținută ca urmare a luptelor purtate de ei înșiși, cu prețul unor jertfe foarte grele. „Partenerismul“ apare deci ca o încercare de a îmbrăca în ficțiune raportul real în care „partenerul-muncitor“ produce și făurește progresul social, iar „partenerul-patron“ profită de pe urma lui. Ca „argument“ al tezelor „partenerismului“ se invocă sporirea salariilor în unele țări capitaliste, dar se trece sub tăcere faptul că din creșterea venitului național în aceste țări monopolurile își însușesc o parte tot mai mare, că deci profiturile lor, obținute din exploatarea oamenilor muncii, se mențin și sînt tot mai ridicate.

Adepții „partenerismului“ își propun să acrediteze ideea dispariției contradicțiilor capitalismului. Ei sînt mai ales partizanii „psihologismului sociologic“, una din doctrinele care susțin primatul conștiinței sociale față de existența socială. Ei consideră că esențial ar fi conținutul psihic pe care l-ar putea da „partenerismului“ și, de aceea, atenția lor se îndreaptă tot mai mult în această direcție. Din acest punct de vedere, doctrina „relațiilor umane“, atît de răspîndită azi în toate țările capitaliste, apare tot ca un gen de „partenerism“, însă un „partenerism“ psiho-social. Se ajunge astfel la un subiectivism, sau mai bine zis la un iluzionism social, caracteristic tuturor concepțiilor diversioniste. Unii dintre psihologii sociali idealiști susțin că însuși antagonismul de clasă ar fi doar un „fenomen psihologic“, deci el ar putea fi lichidat prin mijloace psihologice, prin cultivarea „sentimentelor de solidaritate, identificare și participare“, așa cum arată manualele universitare de specialitate. (Cf. și D. Krech și R. S. Crutschfield, *Théorie et problèmes de psychologie sociale*, trad. H. Lesage, vol. II, Paris, 1952, p. 561 și urm. și Jean Stoetzel, *La Psychologie sociale*, Paris 1963, p. 169, 177 și 266).

Se urmărește, cu alte cuvinte, obținerea unor modificări în psihologia oamenilor, în impresiile, iluziile, convingerile, opiniile, aspirațiile, atitudinile, concepțiile și conduita lor, obținerea unor transformări subiective care să fie favorabile capitalismului. Ideologii burghezi caută astfel să debiliteze conștiința revoluționară a proletariatului spre a evita mersul transformărilor revoluționare.

Găsindu-se în fața acțiunilor de luptă ale clasei muncitoare (greve generale, manifestații, demonstrații de masă), fără a cunoaște sau a recunoaște cauzele adînci, structurale, ale fenomenului, monopolurile profesează doctrina după care singurele elemente care ar „tulbura“ buna desfășurare a întreprinderilor capitaliste, ar fi... muncitorii. În revistele cercurilor patronale se abordează tot mai des importanța „problemelor umane“, prin care ele înțeleg, indiferent de forma de exprimare, în primul rînd rezistența din ce în ce mai conștientă și

mai organizată a muncitorimii împotriva exploatării. De aici concentrarea crescîndă a atenției patronatului asupra mentalității și comportamentului muncitorilor. Dezvoltarea, după cel de-al doilea război mondial, a științelor umanistice cu aplicații industriale — psihologia industrială, sociologia industrială — a fost sprijinită în țările capitaliste nu în scopul de a se crea muncitorului condiții optime de muncă, ci pentru mai buna lui „cunoaștere psihologică", pentru o „cunoaștere sociologică", menite să dea patronatului mai multă siguranță în raporturile din întreprindere.

Lucrările informative despre modul în care își desfășoară științele umane din țările capitaliste cercetările lor în întreprinderi abundă, dar foarte puține dintre ele izbutesc să prindă fenomenul în ansamblul lui. Una din cele mai reușite, sub raport strict documentar, este *La Psychologie et les sciences humaines dans l'entreprise*, de Louis Marie Le Maitour (Paris, Les Editions d'Organisation, 1962, 407 pag.). Ea este revelatoare și pentru problema „partenerismului" și a „relațiilor umane", pentru că înfățișează cu minuțiozitate, și nu fără spirit critic, aspectele lor concrete, așa cum se desfășoară în întreprinderile capitaliste contemporane. Cartea lui Le Maitour tratează despre eforturile capitaliștilor de azi, exercitate prin intermediul psihologilor și sociologilor burghezi, de a „integra muncitorul în întreprindere" sau, cu vorbe mai limpezi, de a-l convinge să accepte fără împotrivire exploatarea.

Multă vreme, capitaliștii au fost preocupați numai de „adaptarea individuală a omului la muncă", adică de orientarea, selecția și pregătirea profesională, ceea ce, pe planul preocupărilor științifice burgheze, a dus la așa-numita „psihotehnică". Teza de bază a acestei ramuri a psihologiei muncii din țările capitaliste a fost că nu orice om este apt pentru orice profesie, că este deci necesară stabilirea științifică a capacității fiecărui individ în raport cu profesia pe care dorește să o îmbrățișeze, — adevăr pe care nu-l contestă nimeni. Psihotehnica burgheză cercetează însă în principal în ce măsură „aptitudinile înnăscute ale individului corespund anumitor profesii devenite deosebit de necesare în procesul de producție — și nu modul în care, detectînd aptitudini mai puțin aparente, acestea pot fi dezvoltate. Or, cercetările au demonstrat că nici un om normal nu se naște fără înclinații, aptitudini și talente și că toate, fără nici o excepție, pot fi simțitor perfecționate prin educație, ele fiind în cea mai mare parte fenomene culturale, nu numai naturale. Pe de altă parte tehnica modernă a pus științelor umanistice și alte probleme — privind limitele de adaptare a omului la mașină, limite care, oricît ar fi de elastice, de educabile, sînt totuși nu mai puțin reale (Cf. E. Bennett, J. Degan, J. Spiegel, *Human Factors in Technology*, New York, 1963). În locul „adaptării omului la muncă", azi știința are a se preocupa mai mult de „adaptarea rațională a muncii la posibilitățile (psihologice și fiziologice) ale omului".

În țările capitaliste, un accent deosebit se pune însă pe acele aspecte, psihice și sociale, ale vieții întreprinderilor care pot prezenta, prin evoluția lor „indezirabilă", vreun pericol sau neajuns pentru patron: „atitudinile colective", „climatul psiho-sociologic", „moralul întreprinderilor" etc. S-a ajuns astfel la un număr mare de cercetări, dar și de acțiuni practice, menite să înrîurească psihologia socială a oamenilor din întreprinderi după interesele exploatării de clasă, accentuîndu-se tot mai puternic că, pe lîngă dimensiunea fiziologică și cea psihologică, muncitorii prezintă și o „dimensiune sociologică", cu totul nesocotită pînă de curînd. „Rezultă din cercetările făcute în această direcție — precizează Le Maitour — o concepție despre întreprindere care pune accentul mai puțin pe mecanizare, pe organizarea tehnică a producției, cît și pe comunitatea de muncă și de interese care ar trebui să existe între toți membrii întreprinderii" (p. 122).

Textul este cît se poate de clar. Autorul lui — spre deosebire de marea majoritate a psihologilor și sociologilor industriali din țările capitaliste — nu susține că în întreprinderile capitaliste ar exista vreun „partenerism social" sau „relații umane", ci numai că ar trebui sau ar fi bine — exclusiv din punctul de vedere al patronilor — să existe și că se fac eforturi conștiente și foarte interesante pentru a se atinge acest scop, care ar permite o mai mare intensificare a exploatării. De aici rezistența, pe care Le Maitour nu o ascunde, a organizațiilor muncitorești.

Psihologia socială industrială burgheză încearcă să constate și să explice „moralul" întreprinderilor, să studieze căile cele mai potrivite pentru „ameliorarea" lui. Concepția burgheză despre „moralul" unei întreprinderi însă nu ține seama de ansamblul societății, de orînduirea socială din care fac parte oamenii și întreprinderile în care muncesc, nesocotește faptul că moralul nu poate fi niciodată același pentru amîndouă clasele, din moment ce acestea sînt antagoniste. De aceea și „ameliorarea" moralului în întreprinderi ridică problema inevitabilă: în folosul cui? În capitalism, obiectivul întreprinderii este în realitate obiectivul patronului. Identificarea muncitorilor cu întreprinderea în care lucrează nu este posibilă decît în socialism, dar pe Le Maitour nu-l preocupă întreprinderile socialiste. El pare a fi totuși conștient că atît „partenerismul", cît și „relațiile umane" nu sînt decît un deziderat patronal, anihilat de numeroși factori interni și externi, individuali sau de grup. Membrii unei întreprinderi capitaliste nu pot avea cu adevărat un scop comun, pentru că chiar după observația lui Le Maitour, acesta este un scop unilateral, fiind totdeauna „cel fixat de direcția întreprinderii", fără participarea muncitorilor. Între factorii vizați de Le Maitour, se numără, de pildă, lupta de clasă, desfășurată nu numai pe plan economic, dar și pe plan politic-social, cu adînci repercusiuni psihologice.

De aceea, L. M. Le Maitour — deși este adeptul acțiunilor de „ameliorare a moralului în întreprinderi", în limitele „posibilului" — consideră că „este important să se sublinieze că o comunitate *autentică* (subl. în orig.) de scopuri, interese, atitudini, opinii, nu se va putea realiza niciodată în întreprindere" (capitalistă — n.n.) (p. 163). „Nu trebuie să ne imaginăm — scrie Le Maitour în continuare despre întreprinderile capitaliste — așa cum se procedează uneori fără nici un temei, că o ameliorare a moralului în întreprinderi va permite lichidarea tuturor problemelor care există în cadrul lor... A ne imagina în special că spiritul revendicativ, combativ, al muncitorilor, va fi suprimat prin ameliorarea moralului lor, va constitui sursa unei grave decepții" (p. 164).

Datele oferite cititorilor de către psihologul industrial burghez Le Maitour infirmă „partenerismul social" și doctrinele înrudite. Rosturile reale ale psihologiei industriale burgheze, contrar reclamei care se face în jurul ei, se reduc la cunoașterea mai exactă a problemelor umane existente în întreprinderile capitaliste, în scopul de a se evita „erorile psihologice". Oamenii de știință din slujba burgheziei își dau însă din ce în ce mai mult seama de aspectele psihologice ale exploatării de clasă, pe lîngă cele economice și politice, de înstrăinarea inevitabilă a proletariatului de întreprinderile capitaliste. Unii psihologi din țările capitaliste susțin că această situație poate fi „prevenită" sau „remediată" prin mijloace subiective. Mai lucid, Le Maitour se consideră dator să atragă atenția asupra iluziilor cuprinse în această poziție. El scrie răspicat: „Nu trebuie să se piardă nici un moment din vedere, atunci cînd se urmărește integrarea muncitorilor în întreprindere, problemele generate de antagonismul clasei muncitoare față de clasa posedantă, de clasa patronilor". (p. 165—166).

Le Maitour își informează cititorii despre toate eforturile principale depuse de patroni, cu ajutorul psihologiei industriale, în scopul de a crea un climat social-psihologic favorabil capitalismului în întreprinderi, ficțiunea unui „partenerism social", iluzia unor „relații umane", dar personal se arată foarte sceptic cu privire la eficacitatea lor. El refuză mitul „partenerismului", refuză iluziile facile confecționate de unii din confrații săi. El își dă seama că toate măsurile care se iau pentru făurirea iluziei unui „partenerism social" în țările capitaliste, sînt simple paliative, incapabile să rezolve problema în esența ei. Le Maitour se lovește însă de limitele propriei sale poziții ideologice potrivnică oricărei răsturnări sociale. Concepția lui rămîne tehnicistă și practicistă, așadar fără perspectivă și fără eficiență. Cu toate că nu se sfiește să demaște contradicțiile inerente capitalismului, el nu pune în discuție sub nici o formă capitalismul însuși, presupunînd implicit că acesta ar fi o formație social-economică eternă.

În orice întreprindere, ca în orice colectivitate de muncă, există oameni și deci apar numeroase probleme umane. În întreprinderile economice capitaliste, ca în întreaga societate capitalistă, problema umană primordială este exploatarea omului de către om. Orice încercare de ameliorare a unor întreprinderi, inumane prin însăși esența lor, pe principiul unui „partenerism" fictiv sau al altor doctrine asemănătoare, într-o epocă în care legile obiective de dezvoltare a societății cer forme noi, într-adevăr umane, apare ca o treabă măruntă, situată cu mult sub nivelul posibilităților de concepție și acțiune ale științelor umanistice contemporane.

Traian HERSENI

The Economist

LONDRA

NU VOR INTERVENI SCHIMBĂRI ESENȚIALE

ZECE țări, peste 50 de discursuri, vreo 20 000 de mile cu avionul și vaporul de la Caracas la Buenos Aires, apoi mai departe și de acolo în sus spre Recife în nord-estul Braziliei — și toate acestea în patru săptămîni.

Generalul de Gaulle s-a străduit totdeauna să sublinieze că Franța are interese în întreaga lume. Este adevărat că, înainte de a pleca în străinătate, el a încercat să-și consolideze baza europeană. Dar atunci cînd, după părerea sa, a devenit evident că politica americană intervine în planurile sale europene, el a hotărît să riposteze Americii în propriile ei sfere de influență. Anul trecut, el a început să propovăduiască înțelepciunea în Asia. Anul acesta este marcat de călătoriile sale prin America Latină, menite să dovedească că doctrina Monroe este moartă. Nu este decît începutul unui program vast.

O politică externă franceză activă nu avea șanse de succes atîta timp cît războiul din Algeria continua. Sfîrșitul războiului, în 1962, a furnizat bazele economice ale unei asemenea politici. Dispariția controlului Franței asupra imperiului ei a avut chiar efecte directe asupra comerțului. În prezent, zona francului reprezintă mai puțin de o cincime din comerțul exterior francez și partea ei continuă să scadă. Ajutorul și creditele franceze, concentrate pînă în prezent aproape în întregime în Africa, pot fi de acum înainte extinse treptat la o regiune mai largă. Industriașii francezi nu s-ar supăra dacă ar putea pătrunde pe piețele latino-americane, dominate încă de S.U.A.

Ar fi greșit totuși să se interpreteze călătoria generalului de Gaulle drept o cruciadă revoluționară îndreptată împotriva Washingtonului. Generalul nu a inclus Havana în itinerarul său iar majoritatea guvernelor pe care le vizitează nu pot fi caracterizate drept „gaulliste" în atitudinea lor față de America. Aceasta explică poate de ce numai șase din discursurile sale (la Quito, Lima, Chochabamba, Buenos Aires, Asuncion și Montevideo) au fost concepute pentru a fi rostite în fața unor auditorii de masă. Va fi instructiv de văzut cum prezintă el în public doctrina sa a independenței naționale și care va fi reacția populară. La Paris se sugera că generalul va fi moderat ca ton și va evita să atace politica americană.

Cel puțin unul din motivele moderației franceze este de natură economică. America Latină nu reprezintă decît un mic procentaj al comerțului exterior francez — numai 4,2% din exporturi. Comerțul Franței cu Algeria continuă să fie și astăzi de două ori mai mare, din punct de vedere valoric, decît cel cu întreaga Americă Latină. Marea Britanie exportă în America Latină de aproape două ori mai mult decît Franța, în timp ce exporturile vest-germane, fără zarvă politică, sînt aproape de trei ori mai mari, iar exporturile americane — de 12 ori mai mari decît cele franceze. Vizita în Mexic a generalului de Gaulle a fost precedată de acordarea unor credite franceze de 150 milioane de dolari acestei țări. Nu se pune problema folosirii unor asemenea îngrășăminte comerciale pe o scară atît de mare în întreaga Americă de Sud.

Raza de acțiune a generalului a fost de asemenea limitată de schimbarea programului său strategic. Pe cînd se afla în Mexic, el părea să se comporte drept purtătorul de cuvînt autonumit al Europei occidentale. Era un indiciu al convingerii sale că, pentru a egala America în propriile ei condiții, înăuntrul propriei ei sfere de influență, el are nevoie cel puțin de sprijinul Europei occidentale. Conform cu planul său inițial, el intenționa probabil să obțină întîi conducerea unei coaliții europene și abia apoi să se aventureze într-o mare ofensivă diplomatică. Rezistența pe care a întîmpinat-o din toate părțile în Europa occidentală l-a silit să schimbe ordinea de înaintare.

Dar din punct de vedere al strategiei, aceasta este, în cel mai bun caz, o acțiune riscantă. Iată de ce, în legătură cu voiajul său în America Latină, s-ar putea ca cea mai bună comparație să nu fie cea cu conchistadorii, ci cea cu Napoleon al III-lea, care a obținut în mod vizibil mai puțin succes. În deceniul 1860—1870, în timp ce împăratul francez căuta aur și strălucire în Mexic, Prusia dobîndea supremația în Europa. În prezent, generalul de Gaulle caută lauri pașnici în America Latină pentru a acoperi dezamăgirile sale europene. Ar fi surprinzător dacă turneul său ar fi altceva decît un tur de forță personal, un triumf în fața mulțimilor și chiar în presă. Dar nu este probabil ca această călătorie să ducă la schimbări esențiale în America de Sud.

PARIS JOUR

O ACȚIUNE CU IMPORTANȚĂ POLITICĂ

SEMNAREA acordului cu privire la permisele de trecere este nu numai o măsură practică și „umanitară", cum încearcă să se spună la Bonn; ea are de asemenea importanță politică, oferind perspective de viitor.

Acest acord a fost aprobat în mod oficial de cabinetul federal în ciuda faptului că el presupune recunoașterea de fapt a autorităților R. D. Germane. Destul de recent, Erhard l-a acuzat pe primarul vest-berlinez Willi Brandt de „capitulare" pentru că acesta a aprobat unele articole din primul acord. Acum Erhard este solidar cu acest acord.

Este evident că considerentele „umanitare" la care se referă Bonnul sînt un argument insuficient pentru explicarea unei asemenea poziții. De fapt, Erhard și guvernul federal își reexaminează politica față de țările din răsărit, inclusiv Germania răsăriteană. La Bonn există convingerea că reunificarea Germaniei nu este un lucru prea apropiat. În această situație se preferă să nu se acționeze împotriva stabilirii unor relații directe între Bonn și R.D. Germană.

Pe de altă parte, aflîndu-se sub presiunea unor grupuri economice puternice interesate în expansiunea economică a R.F.G., guvernul federal nu dorește să împiedice această expansiune. Ea este considerată vital necesară și guvernul nu dorește să creeze obstacole politice, întrucît la Bonn se știe că mișcarea spre coexistența economică este implacabilă și că nici Statele Unite nu se vor da în lături să desconsidere interesele R.F.G. pentru ca imediat după alegeri să înceapă tratative largi cu țările răsăritene.

Geneviève TABOUIS

Partizani sud-vietnamezi odihnindu-se după un marș.

ИЗВЕСТИЯ

MOSCOVA

CERC VICIOS

NECESITATEA dezarmării generale și totale este un țel unanim recunoscut al Organizației Națiunilor Unite. Chiar și unii oameni politici din Occident care nu erau interesați în dezarmarea generală și totală au devenit în prezent partizanii ei.

S-au obținut și primele rezultate practice. Pentru prima oară au fost realizate acorduri care afectează domeniul înarmării nucleare. Dacă Tratatul de la Moscova a interzis experiențele nucleare în mediile cele mai importante pentru om, acordurile care au urmat au redus într-o anumită măsură afluxul de materiale fisionabile destinate creării armei nucleare și au închis accesul acesteia în cosmos. Desigur că acestea sînt doar primele încercări pentru frînarea cursei înarmărilor nucleare. Dar ele sînt îndreptate într-o direcție justă pentru întreaga omenire.

Atmosfera care există în prezent în Comitetul celor 18 nu reflectă din păcate noile elemente din viața internațională.

Putem oare să ne imaginăm dezarmarea generală și totală fără lichidarea armei nucleare? Întrebarea pare nefirească. Dar nu este nici o glumă și nici un paradox. Pe masa tratativelor stă de doi ani de zile schema americană de „dezarmare" care prevede exact o asemenea situație. În acest plan, soarta armei nucleare — de fapt principala problemă a dezarmării — este lăsată în întregime în grija experților care, în perioada cea mai acută a dezarmării, trebuie să se adune și să hotărască dacă poate fi controlată lichidarea bombelor atomice. Dar dacă experții vor spune „nu"? Înseamnă oare că atunci arma nucleară va rămîne în arsenalele statelor și după „dezarmarea generală și totală"?

Timp de cîteva luni, Comitetul celor 18 a discutat problema lichidării mijloacelor de transportare la țintă a armei nucleare. Și aci poziția puterilor occidentale a legat Comitetul de mîini și de picioare. Propunerea lor privitoare la reducerea procentuală a armamentelor este de așa natură încît îngăduie puterilor occidentale să păstreze în orice stadiu al dezarmării o cantitate mai mult decît suficientă de arme ofensive moderne.

Propunerile țărilor occidentale în Comitetul celor 18 nu se bucură de sprijin din partea neutrilor participanți la tratative, pentru a nu mai vorbi de poziția țărilor socialiste. Nu o dată Uniunea Sovietică și celelalte țări socialiste au încercat să smulgă Comitetul din inactivitatea sa. Luînd în considerație pozițiile diferitelor țări, inclusiv ale statelor occidentale, delegația sovietică a adus o serie întreagă de modificări și precizări proiectului sovietic de Tratat de dezarmare. N-au rămas fără răspuns nici permanentele cereri ale reprezentanților occidentali privind necesitatea unor garanții suplimentare în procesul de dezarmare. Guvernul sovietic a acceptat ca, în condițiile lichidării tuturor mijloacelor de transportare la țintă a armei nucleare, în cursul primei etape să se excepteze un număr limitat de rachete de diferite tipuri, care să rămînă la dispoziția U.R.S.S. și S.U.A. pînă la sfîrșitul întregului proces de dezarmare.

Aceste propuneri au fost apreciate ca o contribuție la depășirea impasului de la Geneva. Delegațiile neutre cele mai influente — India, R.A.U., Birmania, Nigeria, s-au pronunțat în sprijinul acestei propuneri. Reprezentantul Indiei a propus ca, în principiu, Comitetul să aprobe amendamentul sovietic și, pe această bază, să treacă la elaborarea tratatului. Uniunea Sovietică a fost de acord și a propus crearea unui grup de lucru pentru examinarea problemelor concrete legate de realizarea propunerii sovietice privind „umbrela racheto-nucleară".

Din nou, însă, totul s-a împiedicat de refuzul puterilor occidentale. Multe luni ele nu s-au hotărît să-și expună poziția și doar la sfîrșit au declarat că soluția nu le convine. Cercul s-a închis din nou.

La fel se prezintă lucrurile și în problema măsurilor pentru destinderea încordării internaționale. Uniunea Sovietică și țările socialiste au propus includerea pe ordinea de zi a unor probleme urgente, care sînt sprijinite de multe delegații neutre. Este vorba de retragerea trupelor străine de pe teritoriile altor state, lichidarea bazelor militare străine, reducerea bugetelor militare, nediseminarea armei nucleare, distrugerea întregii aviații de bombardament, crearea de zone denuclearizate și altele. Dar și aci drumul spre acord este blocat de poziția negativă a puterilor occidentale.

Nu de mult, Comitetul celor 18 state a sărbătorit împlinirea a 200 de ședințe de lucru. Nimeni nu l-a felicitat însă pentru această aniversare. Reprezentanta Suediei, Ana Myrdal, care a prezidat ședința în ziua respectivă, declara cu amărăciune: „Dacă vom înmulți 200 de ședințe cu numărul de minute și de ore pe care l-am petrecut aci, și dacă această cifră o vom înmulți după aceea cu marele număr de persoane competente care fac parte din delegațiile noastre, sînt convinsă că va trebui să ne punem întrebarea: corespund oare rezultatele activității noastre eforturilor depuse?"

De atunci Comitetul a mai avut încă 16 ședințe și s-a hotărît o nouă întrerupere. Rezultatul activității a fost un raport sumar de cîteva pagini care conține o enumerare a ședințelor și lista problemelor discutate fără nici un rezultat.

O. GRINEV

NECAZURILE LUI DUVALIER

Pentru prima oară de la instaurarea sîngerosului său regim, care datează de șase ani, dictatorul haitian François Duvalier se află într-o situație atît de grea încît este amenințat cu răsturnarea.

Situația politică, economică și militară din Haiti a devenit atît de primejdioasă pentru persedintele care practică „wo-odoo"-ul încît, potrivit unor surse demne de încredere pînă și miniștrii și cei mai apropiați consilieri militari ai lui Duvalier sînt convinși că zilele în care va mai rămîne la putere sînt numărate.

În primul rînd, regimul lui Duvalier nu a fost în stare să lichideze forța mică dar bine înarmată a răsculaților care virtual controlează partea sudică a acestei republici caraibiene. O nouă invazie a unei formații de răsculați pare iminentă.

La aceasta se adaugă faptul că, în subsolul uriașului palat prezidențial, aproape că nu a mai rămas armament și sutele de agenți n-au prea avut noroc în achiziționarea de noi arme în diferite părți ale lumii.

La sfîrșitul anului fiscal greu încercata trezorerie haitiană a rămas goală pînă la mijlocul lunii octombrie, cînd se recoltează cafeaua (care acoperă 70 la sută din bugetul național), nu există perspective de umplere a trezoreriei. Statele de salarii ale administrației au rămas în urmă cu plata pe trei luni.

Pentru brutalul „Papa Doc" lucrurile se îndreaptă spre cea mai gravă criză. Sînt slabe speranțe cu Duvalier să poată remedia situația. De prea multă vreme merg prost treburile.

Prima mare dificultate a început în urmă cu patru luni cînd o mică forță de răsculați de circa 50 de oameni a debarcat de pe un singur vas la Saltrou în apropiere de granița cu Republica Dominicană și apoi a dispărut în prăpăstioșii munți Mornes la Selle la circa 60 mile de capitala Port au Prince.

În trecut armata haitiană, cu un efectiv de 3000 de oameni, i-ar fi lichidat rapid pe răsculați. Dar de data aceasta răsculații au reușit să supraviețuiască, să efectueze raiduri prin surprindere asupra micilor sate din apropiere și să dispară din nou. Acum cîteva săptămîni un al doilea contingent mult mai mare de răsculați a debarcat pe coasta de sud-vest la Dame Marie croindu-și drum pînă în munții Macaya unde și-au creat un punct de sprijin pe care nu l-au mai pierdut niciodată.

Armata, anunță surse demne de încredere din Haiti, este complet demoralizată în urma ciocnirilor sale cu răsculații. De cele mai multe ori numai armata a suferit pierderi importante. Duvalier a fost silit să facă apel la miliția sa proprie, deoarece unitățile armatei aruncau armele și își schimbau uniformele cu vestminte țărănești pentru a evita o întîlnire cu forțele răsculaților.

Cînd a avut loc prima debarcare a răsculaților, Duvalier și-a manifestat iritarea, deplasîndu-se personal la infama închisoare Dimanche din Port au Prince a doua zi după debarcare. El a ordonat ca 50 de deținuți politici să fie aduși în curtea închisorii și după ce i-a apostrofat cu sălbăticie a ordonat unui „ton-ton macoute" (membru al gărzii sale personale compusă din asasini înarmați) să le pună revolverul după ureche și să-i ucidă unul după altul. După a doua invazie, Duvalier a repetat măceiul cu alți 30 de deținuți amenințînd chiar cu o nouă repetare.

Între timp el și-a intensificat încercările de a găsi arme și muniții: a trimis emisari în Belgia, Italia, America Centrală și Statele Unite, dar fără prea mult folos.

De cinci luni, orice loc situat la mai mult de cinci mile depărtare de centrul capitalei este o „țară a nimănui" și soldații care păzesc drumurile spre interiorul țării au ordin să deschidă focul asupra oricui ar trece de punctele de control în ambele direcții. Cu toate acestea, răsculații au reușit să mențină presiunea. Aproape zilnic ei efectuează atacuri de hărțuială în apropiere de Port au Prince.

Duvalier așteaptă acum cu teamă o a treia invazie — probabil pe coasta de nord, pentru crearea unui al treilea front al războiului de guerilă — și dacă nu va reuși să găsească rapid bani și arme, este de presupus că nu va mai putea supraviețui multă vreme.

B. COLLIER

(Din New York Herald Tribune)

New Statesman

LONDRA

ANGLIA ȘI PROBLEMELE RHODESIEI DE SUD

NICI PARTIDUL laburist, nici partidul conservator nu pot fi învinuite prea mult în momentul de față pentru faptul că privesc problema Rhodesiei din punct de vedere al alegerilor britanice. Dar seriozitatea situației este incomparabil mai importantă decît cîteva locuri marginale în alegeri. Dacă Smith procedează la o declarație unilaterală de independență — D.U.I., cum îi place s-o numească — încă patru milioane de africani își vor fi pierdut ultima șansă de libertate politică.

Poate fi oare oprit acum Smith? În primul rînd, trebuie să se facă totul pentru unirea adversarilor lui Smith din comunitatea albă a Rhodesiei de sud. Aceasta înseamnă de fapt să se încerce întărirea Partidului rhodesian al lui Sir Roy Welensky, care la 1 octombrie participă la două alegeri parțiale extrem de importante. *New Statesman* nu privește atitudinile politice de bază ale lui Sir Roy în mod mult mai favorabil decît pe acelea ale lui Smith. Dar în momente de disperare trebuie să apelezi la cel pe care îl ai la îndemînă. Acest lucru s-ar putea realiza dacă liderii celor două partide britanice ar declara în mod public, fără echivoc că vor refuza să consfințească o independență care nu cuprinde garanții reale pentru africani, și că dacă Smith declară D.U.I., Marea Britanie va riposta.

Dar rămîne a doua problemă. Cum poate riposta Marea Britanie?

Forța trebuie să fie probabil exclusă din motive practice. Cum stau lucrurile cu sancțiunile economice? Anularea sistemului preferențial de care Rhodesia de sud se bucură în cadrul Commonwealthului ar reduce mult prețul de vînzare al tutunului. Întrucît 1964 a fost un an dezastruos pentru industria supraextinsă a tutunului Rhodesiei de sud, aceasta ar însemna pentru mulți fermieri falimentul. Dar, întrucît prețul tutunului a și scăzut considerabil, mulți fermieri vor da oricum faliment. Cei mai puternici vor supraviețui totuși. În plus, Rhodesia de sud nu trăiește numai de pe urma tutunului. Deși Salisbury nu mai este orașul prosper care era în deceniul 1950—1960, el s-a refăcut în urma stagnării care s-a produs la momentul dezintegrării Federației. Sud-rhodesienii își pot permite să-și strîngă puțin cureaua, în special întrucît africanii ar trebui s-o facă și ei.

Din păcate, domnul Smith are dreptate atunci cînd spune că Rhodesia de sud independentă ar atrage un nou val de emigranți și capital din partea albilor care doresc să trăiască într-o țară africană „sigură". Marea Britanie mai poate însă să joace cîteva cărți. Una este cea a sancțiunilor economice totale, mergînd mult mai departe decît anularea preferințelor în cadrul Commonwealthului. Dacă Rhodesia de sud ar face pasul ilegal al D.U.I., ar fi rezonabil să se răspundă printr-un embargo total asupra comerțului, chiar însoțit de blocarea investițiilor sud-rhodesiene din Marea Britanie. Această măsură ar întîmpina, firește, o uriașă ostilitate din partea intereselor de afaceri britanice (care au în Rhodesia de sud investiții de 150 milioane lire sterline) și a unei părți a opiniei publice de dreapta care manifestă simpatie față de Smith. Dar ea nu trebuie să fie exclusă și opinia publică rhodesiană trebuie să fie făcută conștientă de acest lucru. Celălalt element de care se teme Smith este dezvoltarea cu succes a teritoriilor Zambia și Malawi situate la nord. De aceea, Marea Britanie trebuie să-și dubleze ajutorul pentru aceste țări africane, nu numai pentru a lovi pe extremiștii sud-rhodesieni, dar pentru a da unele licăriri de speranță africanilor și pentru a nu lăsa albilor îndoieli în privința riscurilor pe care și le iau.

O primă victorie?

Singurul punct în care cancerologii din întreaga lume sînt de acord este că, deocamdată cel puțin, o primă victorie însemnată pe frontul luptei contra cancerului ar constitui-o realizarea unui mijloc lesnicios și sigur de diagnosticare precoce a bolii. Pentru că, în mai toate formele lui, cancerul descoperit în faza incipientă este vindecabil.

Știri recent apărute în presa italiană par să confirme că această primă victorie a fost realizată. Este vorba de așa numitul **malignolipin test**, metodă de diagnostic precoce al cancerului elaborată de către un colectiv de cercetători condus de dr. Ugo Cassarino, de la Institutul de radiologie al Spitalului policlinic din Roma.

Cercetătorii italieni au pornit de la o realizare mai veche: **malignolipina**, descoperită în 1958 de medicii japonezi Kosaki și Nakagawa, substanță prezentă în orice organism în care există o tumoră, încă la două zile după apariția acesteia. Prin amestecare cu **porfirine** (substanțe fluorescente care se colorează în roșu), malignolipina poate fi ușor pusă în evidență în sîngele recoltat dintr-un organism afectat de cancer. Metoda este denumită „cromografie în strat subțire" și utilizează o sare stabilă de malignolipină, căreia i s-a descoperit recent capacitatea de a forma amestecuri cu porfirine.

Presa italiană informează că cercetătorii de la Institutul de radiologie au reușit să fotografieze malignolipina prezentă în probele studiate și, ceea ce este și mai important, ei sînt în măsură să dea un răspuns negativ sau pozitiv în decurs de 7—8 ore de la recoltarea unui singur centimetru cub de sînge. „**Malignolipin test**, ne-a spus dr. Cassarino, este sigur sută la sută, fie că dă un rezultat pozitiv, fie că dă unul negativ", scrie ziarul **Il Messagero** din 12 septembrie.

Această metodă poate semnala o tumoră încă înainte ca apariția ei să determine în organism o simptomatologie subiectivă sau obiectivă. Dacă ea va fi verificată în practică, metoda doctorului Ugo Cassarino va oferi oncologilor un diagnostic precoce ideal.

M. F.

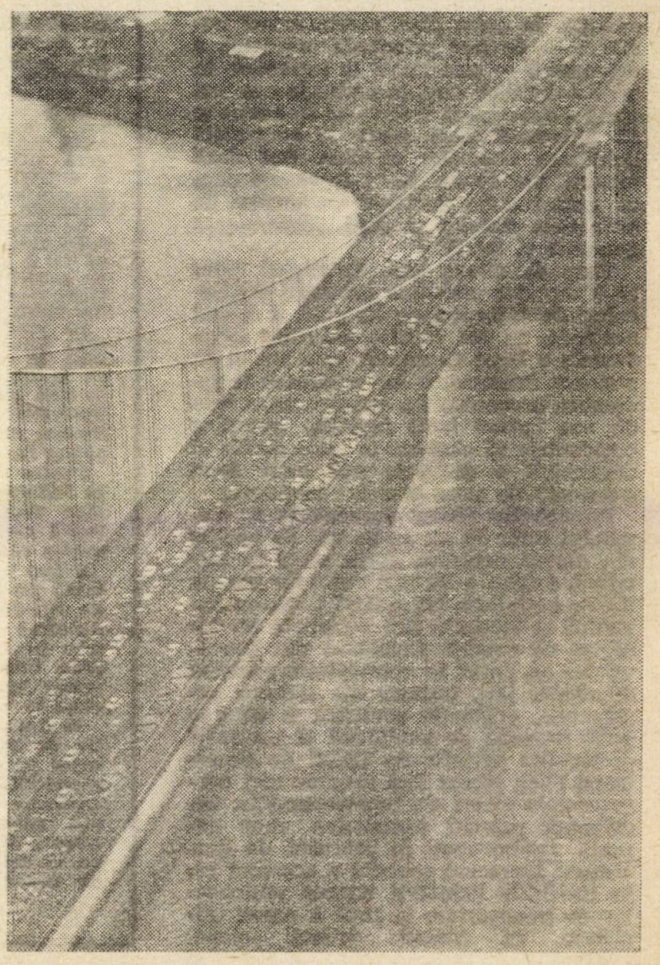

In Scoția, la South Queensferry, a fost deschis pentru trafic cel mai lung pod suspendat din Europa.

Newsweek

NEW YORK

AVEM OARE VREO ȘANSĂ SĂ CÎȘTIGĂM?

PUȚINI americani pot vorbi despre războiul din Vietnamul de sud cu atîta autoritate ca Roger Hilsman. Conducător de partizani în Birmania în cursul celui de-al doilea război mondial, Hilsman, absolvent al Școlii militare West Point și doctor în probleme internaționale de la Universitatea Yale, și-a atras considerația deosebită a președintelui J. F. Kennedy pentru cunoștințele sale aprofundate despre Asia de sud-est. Kennedy l-a numit secretar de stat adjunct pentru probelemele Extremului Orient, și Hilsman a deținut acest post în cursul crizei budiste care a avut loc anul trecut în Vietnamul de sud, în timpul căderii lui Ngo Dinh Diem și al cuceririi puterii de către generalul-maior Nguyen Khanh.

Dîrz, inteligent — și, după părerea unora dintre colegii săi de la Washington, „caustic" — Hilsman a demisionat de la Departamentul de Stat la trei luni după moartea lui Kennedy pentru a deveni profesor de științe administrative la Universitatea Columbia. Hilsman, care lucrează în prezent la o carte intitulată „Politica elaborării politicii", și-a găsit timp să dea răspunsuri sincere întrebărilor-cheie puse de Raymond Carroll, redactor al revistei *Newsweek*.

Întrebare: D-le Hilsman, cum se desfășoară luptele din Vietnamul de sud?

Răspuns: Nu prea bine... Există puține motive de optimism... Dar nu am pierdut încă.

Întrebare: Răsturnarea lui Ngo Dinh Diem nu a marcat oare un pas important?

Răspuns: În sens negativ, presupun, hotărîrea de a ne disocia de Diem a fost importantă. Sînt de părere, totuși, că dacă n-am fi făcut-o, dacă ne-am fi asociat lui Diem și măsurilor represive împotriva budiștilor, am fi fost scoși din joc de multă vreme.

Întrebare: Statele Unite au făcut cumva greșeli importante în Vietnamul de sud?

Răspuns: Pînă de curînd am manifestat tendința de a ne identifica cu Khanh, ajungînd să părem că am încerca să facem din el un nou Diem. Apoi, cum am spus, întregul război a fost „supraamericanizat". O altă chestiune a fost hotărîrea de a înființa un comandament militar separat al S.U.A....

Întrebare: A fost oare o hotărîre nejustă?

Răspuns: Cred că da. Ea a însemnat că dăm militarilor principala răspundere pentru o problemă în esență politică. Și acest lucru este strîns legat de concepția strategică globală.

Întrebare: Ce înțelegeți prin „concepția strategică globală"?

Răspuns: O orientare eficientă în Vietnamul de sud ar trebui să le insufle țăranilor că guvernul există în folosul poporului. O concepție strategică pe această linie ar cere o coordonare atentă a operațiunilor militare cu activitatea polițienească și dezvoltarea rurală. Ea ar cere de asemenea o tactică militară nouă. Dar ceea ce este important în privința acestei concepții este că ea nu a fost aplicată niciodată nici de Vietnamul de sud, nici de S.U.A.

Întrebare: De ce?

Răspuns: Ori de cîte ori am fost în Vietnamul de sud în numele președintelui Kennedy m-am înapoiat cu ideea că se pune prea mult preț pe tactica convențională și pe bombardamente. Cînd bombardezi un sat de 3 000 de locuitori în care s-au infiltrat poate 5 membri ai Vietcongului, în momentul încetării bombardamentului numărul membrilor Vietcongului va fi mult mai mare.

Întrebare: Dar, indiferent de concepția strategică pe care o aplicăm, avem oare vreo șansă să cîștigăm?

Răspuns: Trebuie să fim realiști. Nu sînt de părere că putem să cîștigăm acolo o victorie totală în sensul lui Goldwater. De asemenea nu cred că ar trebui pur și simplu să cedăm în sensul lui Wayne Morse. Dar un lucru este clar: nu vom reuși să transformăm Vietnamul de sud într-un bastion anticomunist...

La Marsilia a început construcția unui tunel rutier, pe sub vechiul port. Bazinul maritim de reparații care se vede în planul al doilea va fi secat, iar cîteva clădiri portuare aflate deasupra viitorului tunel vor fi dărîmate

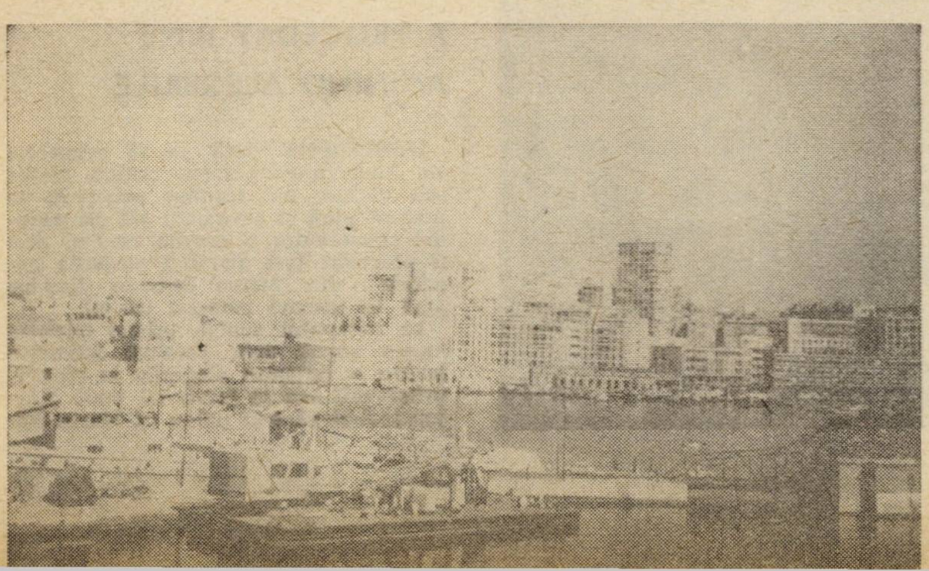

PARADOX ÎN CAMPANIA ELECTORALĂ DIN S.U.A.

Senatorul Goldwater, nu președintele Johnson și statele sale de serviciu, constituie tema centrală a campaniei prezidențiale. Iată concluzia paradoxală care reiese din sondajele întreprinse în ultimele săptămîni de **New York Times** în rîndul unor grupuri diferite de alegători.

Potrivit acestor sondaje, principalul element motor al fiecărui alegător pare să fie opinia sa pentru sau contra lui Goldwater.

Aceleași sondaje nu au sugerat în mod necesar existența unei popularități zdrobitoare a lui Johnson, o mare fidelitate față de partidul democrat sau o profundă admirație față de Administrația Kennedy-Johnson și față de programele ei. Pe de altă parte ele nu au dezvăluit — cu rare excepții — o nemulțumire adîncă, neîncredere sau teamă față de Johnson.

Iată unele din motivele luărilor de poziție energice față de Goldwater.

— Mulți alegători, membri ai clasei muncitoare, sînt încredințați că el este împotriva muncitorimii, se opune sindicatelor și ar putea interveni împotriva ajutoarelor sociale acordate bătrînilor.

— În cadrul tuturor sondajelor au fost exprimate temeri față de opiniile lui Goldwater cu privire la controlul armelor nucleare, față de convingerea sa că unele arme nucleare vor fi considerate în cele din urmă convenționale, și față de încrederea sa declarată în politica externă „pe marginea prăpastiei".

— Contradicții aparente din unele declarații ale lui Goldwater, și confuzii în privința sensului altora, au determinat pe unele persoane cuprinse în sondaje să pună la îndoială „aprecierile intempestive" ale senatorului, iar pe altele să se întrebe dacă Goldwater știe de fapt ce vrea.

— Un număr de oameni de afaceri republicani sînt încredințați că atitudinea lui Goldwater în politica externă nu prea ține seama de lumea reală în care au învățat ei să facă afaceri. Alți oameni de afaceri par să considere că alternativele propuse de el la politica economică a democraților ar tulbura economia.

— Cei din anturajul lui Goldwater, grupurile care îl sprijină și remarcile sale controversate despre extremismul politic provoacă temeri multor alegători.

Adepții lui Goldwater par să fie mînați în mare parte de încrederea în el și de simpatia față de opiniile sale, deși un număr de alegători afirmă că îl sprijină din cauza opoziției sale față de „statul bunăstării", „guvernul federal de mari proporții" sau „împăciuirea" pe plan extern. Dar acestea sînt etichetele cunoscute ale senatorului însuși și personalitatea și discursurile sale par să electrizeze pe cei care îl aprobă.

Ar fi poate greu de spus în ce măsură sînt împărtășite părerile exprimate în cadrul sondajelor efectuate de ziarul **New York Times.** Aceste păreri sugerează însă două paradoxuri.

Unul este că președintele S.U.A., care se află de un an în această funcție și este o figură națională cunoscută de mult mai mulți ani decît Goldwater, preocupă mult mai puțin opinia publică decît concurentul său. Goldwater este acela care stîrnește emoții puternice în actuala campanie, nu Johnson.

Celălalt paradox este că nu pare să existe mult interes față de realizările sau lipsurile Administrației Johnson, sau multă preocupare de a le analiza.

Tom WICKER

(Din **New York Times**)

THE [illegible] TIMES

LONDRA

O POVESTE INFIORĂTOARE

EFECTUL publicării raportului Warren a fost intensificarea sentimentului tragic care a continuat să fie remarcat în Statele Unite și în cea mai mare parte a lumii chiar după ce a trecut primul șoc. Inutilitatea și lipsa de sens a întregii întîmplări este subliniată mai ales în două pasaje ale raportului.

În primul, președintele Curții Supreme, Warren, și ceilalți membri ai comisiei confirmă că Lee Oswald a acționat cu desăvîrșire singur și fără nici un motiv, încercînd doar să-și afirme importanța propriei persoane după ce își trăise viața ca un neadaptat și nemulțumit perpetuu; singuratic în copilărie, răzvrătit în timpul petrecut în armată, cu o viață casnică furtunoasă, neadaptat în toate serviciile prin care trecuse, plin de resentimente față de toți cei din jurul lui. Deși este îndreptățit un sentiment de ușurare față de faptul că în spatele lui nu pot fi descoperiți conspiratori din S.U.A. sau străini, lipsa de sens a acțiunilor și judecăților sale apare și mai evidentă. În cel de-al doilea pasaj, care subliniază și mai mult elementul tragic al întregii afaceri, comisia descrie lipsurile și starea de neadecvare a serviciilor de siguranță și de poliție. Se pare că, în chiar dimineața zilei în care avea să fie ucis, președintele Kennedy remarcase că un președinte al Statelor Unite ar putea fi împușcat cu ușurință de la fereastra unei clădiri înalte. Reiese acum că depozitul de manuale școlare din Dallas, clădire care avea ferestre situate la o înălțime convenabilă pentru asemenea asasini, nu a fost cercetat în prealabil de către serviciul secret și că F.B.I.-ul, care cunoștea date despre Oswald, nu a comunicat aceste date celor însărcinați cu paza președintelui. De la început și pînă la sfîrșit — și neuitînd criticile adresate poliției din Dallas — este vorba de o povestire cu adevărat înfiorătoare.

Un factor de natură să atenueze într-un fel acest sentiment de tragedie totală este faptul că opinia publică americană nu s-a lăsat cuprinsă de panică la speculațiile cu privire la existența unui sinistru complot internațional. Tentația de a cădea într-o asemenea ispită a întîmpinat o rezistență cu totul lăudabilă și nici chiar elementele cele mai de dreapta și mai lipsite de răspundere nu au mai putut spune nimic deoarece, o dată ce-l calificaseră pe John Kennedy drept agent comunist, nu mai puteau susține în mod logic că el ar fi fost asasinat de comuniști. Comisia a examinat amănunțit atmosfera de fanatism și ură existentă la Dallas ca și în alte părți din sudul și sud-vestul Statelor Unite în jurul figurii fostului președinte. Membrii comisiei se abțin de la a afirma că Oswald ar fi fost instigat de această atmosferă, dar cu greu se poate rezista acestei concluzii. Chiar și atunci cînd propunerile făcute de comisie pentru luarea unor măsuri de securitate mai stricte vor fi adoptate, vor mai rămîne încă problemele generate de aceste fanatisme prea violente și de numărul prea mare de arme de foc accesibile.

Vaporașe și bărci de pescari adăpostite în rada portului Hong Kong, ca urmare a alarmei date de meteorologi la apropierea uraganului „Clay"

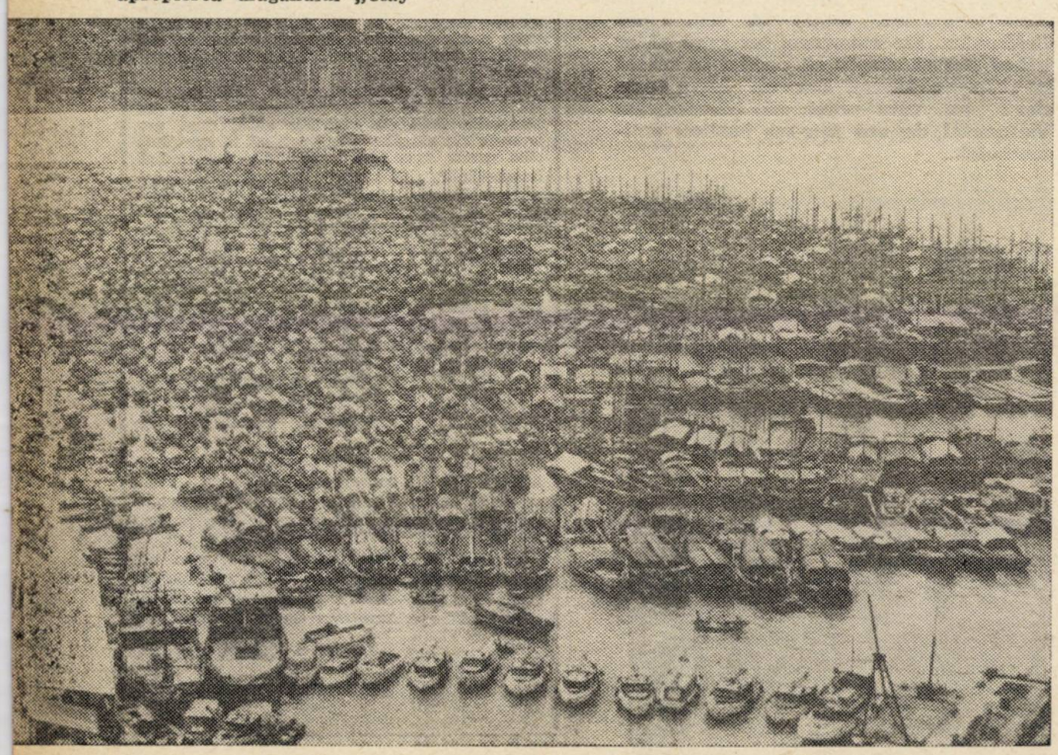

The New York Times.

RAPORTUL WARREN

COMISIA Warren nu și-a îndeplinit numai sarcina sa principală, aceea de a servi istoria. Ea a publicat de asemenea o documentare suficientă pentru a preocupa pe romancieri și dramaturgi timp de generații, contribuind astfel la întărirea legendei Kennedy. Raportul Warren nu va da însă istoricilor certitudinea că a fost stabilit întregul adevăr în jurul asasinatului lui Kennedy. Dorind să rezolve misterul esențial reprezentat de problema de a ști cine l-a omorît pe președinte, comisia n-a obținut decît stîrnirea unui nou șir de mistere. Motivele care l-au putut determina pe Lee Oswald să-l asasineze pe președinte rămîn obscure. Toată această afacere depășește pe ziarist, tot așa cum îl depășește pe istoric. În spatele acestei probleme vedem climatul de intrigă, ciocnire între personalități, ideologii și regiuni în însuși interiorul Statelor Unite.

Președintele Johnson a indicat judecătorului Warren și comisiei sale necesitatea de a afla tot adevărul în măsura în care acest adevăr poate reieși din anchetă. El a fost impresionat de speculațiile făcute în Europa în legătură cu asasinatul și cu ipoteza unui complot. Ar fi dorit să lase faptele să vorbească. El nu dorea să perpetueze legenda Kennedy. Și, într-adevăr, i-ar fi fost greu să guverneze efectiv atîta timp cît națiunea ar fi obsedată de tragedie.

Dar, făcînd apel la fapte, el a strîns laolaltă elementele unei drame care va intriga națiunea multă vreme încă, după ce istoricii se vor fi pus de acord asupra locului pe care îl va ocupa președintele Kennedy.

James RESTON

SIR ALEC A PROCEDAT BINE AMÎNÎND ALEGERILE

INDIFERENT dacă la 15 octombrie sir Alec Douglas-Home cîștigă, pierde sau obține un rezultat nehotărît, în prezent pînă și adversarii săi din partidul conservator îi acordă creditul de a fi procedat just amînînd alegerile generale din Marea Britanie aproape pînă în ultimul moment posibil.

La începutul anului, primul ministru fusese supus unor presiuni puternice pentru a organiza alegerile la sfîrșitul primăverii sau la începutul verii. Existau indicii că s-ar putea ca Marea Bri-

tanie să fie amenințată la toamnă de o criză economică și financiară de proporții critice și acest factor, i s-a spus lui sir Alec, trebuie să fie hotărîtor.

Argumentarea în favoarea organizării alegerilor la o dată mai apropiată era următoarea:

Sondajele în rîndul opiniei publice arătau semne de redresare pentru conservatori și sir Alec reușise să restabilească cel puțin aparența de unitate a partidului. Uriașele cifre ale șomajului din cursul iernii scădeau în ritm rapid. Dacă el ar amîna alegerile pînă la toamnă și ziarele ar fi nevoite să-și împartă activitatea între relatarea campaniei electorale și relatarea unui atac sîngeros împotriva lirei sterline, conservatorii ar putea fi nu numai înfrînți, ci nimiciți.

Sir Alec s-a gîndit, pare-se, să țină alegerile în martie, dar nu a rămas la această părere. Cu cît va trece mai mult timp, a considerat el, cu atît va fi mai bine pentru conservatori, întrucît aceasta va permite alegătorilor să uite unele din avatarurile politice din 1963.

Pe vremea înverșunatei lupte din octombrie trecut pentru conducerea partidului, din care a ieșit învingător, sir Alec era lordul Home, ministru al afacerilor externe. El a renunțat la acest titlu și la alte cinci pentru a candida în alegerile parțiale din Scoția, în urma cărora a intrat în Camera Comunelor. Optînd pentru organizarea alegerilor generale în octombrie el a făcut ca actualul parlament să devină astfel cea mai lungă legislatură din timp de pace de la legea din 1911, în baza căreia mandatul unui guvern a fost limitat la cinci ani. Parlamentul își va desfășura activitatea pînă cu trei săptămîni înainte de expirarea limitei lui legale.

Perspectivele conservatorilor sînt mult mai bune decît atunci cînd sir Alec a devenit prim-ministru. În prezent, atît strategii laburiști, cît și propriii lor strategi, le acordă cel puțin o șansă minimă de a cîștiga un al patrulea mandat succesiv, realizare fără precedent pentru vreun partid în istoria politică britanică contemporană.

Conducătorii conservatori sînt mult mai optimiști în public decît în particular, în ciuda puternicei tendințe în favoarea lor dovedită de ultimele sondaje în rîndul opiniei publice. Pesimismul manifestat în particular este provocat de îndoielile în privința exactității previzionărilor sondajelor și de conștiința faptului că organizațiile care se ocupă cu sondajele recunosc posibilitatea unei marje de eroare mergînd pînă la 4 la sută.

Totuși, nimeni nu subestimează rolul jucat de sir Alec în unirea conservatorilor. El le-a insuflat cel puțin voința de a cîștiga din nou, ingredient politic esențial care lipsea în tot cursul verii și toamnei anului 1963.

Legislatura a cărei activitate se îndreaptă spre sfîrșit a fost o legislatură memorabilă. Cînd s-a deschis, Harold Macmillan era liderul partidului conservator, iar Hugh Gaitskell, liderul partidului laburist. H. Gaitskell a încetat din viață în ianuarie 1963, în culmea carierei sale, cînd devenise acceptat în cercuri largi drept prim-ministrul de alternativă. O combinație de dificultăți politice și îmbolnăvirea sa bruscă l-au silit pe Macmillan să demisioneze.

A fost legislatura în cursul căreia Marea Britanie a încercat să pășească pe o cale nouă, ducînd tratative — zadarnice, după cum s-a dovedit — pentru a intra într-o nouă asociere cu Europa continentală prin apartenența la Piața comună.

A fost o legislatură în cursul căreia 17 colonii și teritorii britanice au devenit state independente, iar conservatorii au creat precedentul controlului emigrației din Commonwealth, prima oară cînd locuitorii fostului imperiu nu au mai putut intra în mod liber în patria mamă. A fost legislatura în cursul căreia sir Winston Churchill și-a încheiat marea sa carieră publică. A fost legislatura care, în mod ironic, la cererea partidului laburist, a permis unui lord să renunțe la titlul său, așa cum a procedat apoi sir Alec.

Sir Alec și-a preluat funcția într-o perioadă critică pentru conservatori. El a trecut prin cîteva momente grele, dar omul care a prevăzut că Harold Wilson, liderul laburist, succesor al lui Hugh Gaitskell, îl va face bucăți pe sir Alec în campania și în bătălia electorală, a fost nevoit să se recunoască profet mincinos.

Sydney GRUSON

Remarques Congolaises et Africaines

BRUXELLES

ACEASTA ESTE SITUAȚIA

FĂRĂ a lungi vorba, putem spune: guvernul Chombe nu este legal. În această privință se poate înșela numai cine vrea să se lase înșelat. În septembrie 1963, constatînd că Parlamentul nu sprijină cabinetul Adoula, Kasavubu a trimis definitiv pe deputați „în vacanță" și a ordonat soldaților lui Mobutu să asigure paza clădirii Parlamentului. Apoi, el a însărcinat un grup de persoane cu totul incompetente, alese și numite de el personal, să elaboreze proiectul noii constituții prezidențiale.

În vederea adoptării acestei constituții a fost organizat, — în dezacord cu prevederile vechii constituții — un referendum, în urma căruia partidele care se pronunțau împotriva acestei lovituri de stat au fost dizolvate, iar liderii din tabăra lumumbistă aruncați în închisoare sau siliți să emigreze. În plus, n-au fost alcătuite nici un fel de liste electorale și adepții lui Kasavubu au votat adesea, în diferite circumscripții, de cîte zece ori. În provincie votarea s-a desfășurat în prezența soldaților sau polițiștilor. Cu toate acestea, organizatorii referendumului au reușit să obțină numai două milioane de „da"-uri, de la o populație de 15 milioane de oameni.

Totuși, uzînd de împuternicirile prezidențiale oferite de această nouă „constituție", Kasavubu l-a numit prim-ministru pe Chombe. Acest așa-numit guvern nici nu s-a prezentat în fața Parlamentului și n-a obținut votul de încredere al deputaților. Așadar, dacă Belgia și S.U.A. au decis să-l sprijine, ele au făcut-o nu pentru că guvernul Chombe ar fi legal, ci, pur și simplu, pentru că el le convine belgienilor și americanilor.

În afară de faptul că guvernul Chombe a venit la putere într-un mod ilegal, nici componența sa nu inspiră cîtuși de puțin încredere. Este suficient să arătăm că în guvern au intrat oameni ca Godefroid Munongo și Albert Kalonji. Trebuie să amintim că întreaga lume îl consideră pe primul, asasin direct al lui Lumumba, iar cel de-al doilea răspunzător pentru uciderea a 11 lideri lumumbiști în închisoarea din Bakvang.

Chombe a renunțat categoric la calea grea care putea să-i ofere reabilitarea. Spunem acest lucru cu atît mai mîhniți cu cît un timp oarecare am crezut că el se poate îndrepta. Desigur, nici nu ni l-am fi putut închipui în rolul de premier al țării căreia el i-a pricinuit atîtea nenorociri, dar am crezut că i se va găsi și lui un loc folositor în cadrul unei coaliții, însuflețite de spiritul lui Lumumba, în care Chombe ar fi putut contribui la îndreptarea relelor pe care le-a făcut. Nu de mult, bătînd la porțile palatului prezidențial din Mali, Chombe l-a asigurat pe Modibo Keita, că el, pasămite, dorește să se întoarcă în Congo: „pentru a-și ispăși păcatele și a contribui la concilierea națională". Chombe l-a asigurat, de asemenea, pe Keita: „Nimeni nu-și dă seama mai bine ca mine cît de primejdioasă este politica americană, care amenință să transforme țara noastră într-un al doilea Vietnam. Vă asigur că nu-mi voi precupeți eforturile pentru a pune capăt imixtiunii militare-politice a americanilor în treburile noastre".

Așadar, Chombe a făcut pe dracu' în patru pentru a face să se creadă că el unul s-a schimbat. Astăzi, orice considerațiuni despre sinceritatea sa de atunci nu au nici un sens. În pofida declarațiilor sale antiamericane, Chombe folosește pe scară largă ajutorul militar american în lupta împotriva forțelor populare din Congo.

Comitetul Național al Eliberării (C.N.E.) a fost creat imediat după ce Kasavubu și Adoula au dizolvat Parlamentul, au interzis activitatea partidelor lumumbiste și au introdus starea excepțională.

Legalitatea luptei armate pentru libertate este confirmată de primirea pe care locuitorii Congo-ului o fac partizanilor. Nu degeaba un colonel al armatei congoleze, care a participat la apărarea Stanleyville-ului împotriva insurgenților, a declarat după căderea acestui oraș unui reporter al postului de radio belgian: „Întreaga populație a Stanleyville-ului este lumumbistă, întreaga populație este împotriva armatei".

Destrămarea armatei lui Mobutu se datorește faptului că ea este urmașa directă a „Forțelor publice" — trupele coloniale subordonate autorităților belgiene.

Mobutu ține în rezervă în capitală ultimele batalioane, pe a căror fidelitate contează, deoarece le plătește o soldă mai bună decît altor unități.

De altfel nici soldații acestor batalioane nu sînt considerați suficient de siguri.

Jules CHAUMIER

THE SCOTSMAN

EDINBURGH

FALIMENTUL UNUI „MARE PROIECT"

ACUM doi ani, la 4 iulie, președintele Kennedy a formulat într-un mesaj ideea creării unei comunități atlantice, în care Statele Unite și Europa occidentală să acționeze în comun pe plan militar. În afară de aceasta, mesajul prevedea acordarea de ajutor țărilor în curs de dezvoltare, reducerea tarifelor vamale și realizarea unei coordonări generale a politicii economice a diferitelor țări.

De atunci entuziasmul față de comunitatea atlantică s-a stins. Un timp, ideea creării comunității părea că va prinde viață. Era momentul cînd în S.U.A. a fost adoptată legea privind expansiunea comerțului, care îl investea pe președinte cu împuterniciri mult mai mari în vederea negocierilor asupra tarifelor vamale. Speranțele s-au redus simțitor după ce președintele de Gaulle a opus vetoul său cererii Angliei de a fi încadrată în Comunitatea Economică Europeană (C.E.E.).

Deoarece de Gaulle va fi socotit, fără doar și poate, vinovat pentru torpilarea negocierilor de la Bruxelles, nu trebuie să uităm nici alți factori care au contribuit la aceasta, printre care dezavuarea totală de către partidul laburist a politicii guvernului englez față de „Piața comună".

Ca urmare a acestor evenimente, „runda Kennedy" — negocierile în legătură cu reducerea tarifelor vamale de la Geneva — a început în mai a.c. în condiții cu totul diferite decît se credea. În locul unui entuziasm general față de ideea creării comunității atlantice, în cursul negocierilor se părea că ele au fost convocate pentru a salva măcar ceva de la un faliment total.

Dacă tarifele generale ale Comunității Economice Europene ar fi fost reduse pentru terțe țări, ceea ce ar fi înlesnit exportul englez în țările „Pieței comune", faptul că Anglia a rămas în afara acestei piețe nu ar fi fost atît de neplăcut. Într-adevăr, existau toate motivele să se presupună că succesul „rundei Kennedy", adică reducerea cu 50 la sută a tarifelor vamale la un larg cerc de produse industriale, ar fi rezolvat mai bine problemele comerciale ale Angliei decît dacă ea ar fi fost membru cu drepturi depline al „Pieței comune". Astăzi, însă, șansele de a se rezolva problema pe această cale sînt foarte neînsemnate.

Scopul politicii președintelui de Gaulle este, evident, de a lichida dependența C.E.E. de forța nucleară a S.U.A. și de a crea o Europă (occidentală — n.r.) independentă, sub conducerea Franței, înarmată cu arma nucleară. Ar fi o revenire la ideea „celei de-a treia forțe".

Dar una este să schițezi principiile generale ale viitoarei politici, și cu totul altceva este să traduci în viață aceste planuri. Tratatul franco-vest-german, care a fost conceput ca bază a noii politici a marilor puteri vest-europene, n-a justificat întrutotul speranțele puse în el. Erhard n-a fost de acord cu propunerea de a se crea o „Europă a celor doi", preferînd „Europa celor șase".

„Piața comună" și-a încetinit în mare măsură înaintarea ascendentă, reușind totuși să reziste tensiunii provocate de eșecul negocierilor de la Bruxelles și presiunii Franței. Faptul că C.E.E. nu reprezintă un întreg din punct de vedere militar, diminuează într-o măsură însemnată șansele de victorie a ideilor președintelui de Gaulle.

În ce privește „Piața comună", perspectivele Angliei și ale S.U.A. în acest domeniu sînt prea puțin promițătoare. Dacă C.E.E. va anula toate restricțiile în comerțul dintre țările membre, înainte de a reduce tarifele generale față de terțe țări, procesul de liberalizare a comerțului, care s-a dezvoltat în cursul ultimului deceniu, va fi torpilat.

Tocmai pentru a evita o asemenea evoluție a evenimentelor au adoptat Statele Unite legea privind expansiunea comerțului. Americanii propun reducerea generală în proporție de 50 la sută a tarifelor vamale la majoritatea produselor industriale și pretind o anumită cotă de desfacere a produselor lor agricole pe piețele țărilor C.E.E.

Pînă în prezent, negocierile au decurs cît se poate de lent. Propunerea S.U.A., privind reducerea tarifelor vamale la produsele industriale cu 50 la sută, s-a ciocnit de propunerea în problema „disparităților tarifare" prezentată de țările „Pieței comune". Această propunere prevede că S.U.A. trebuie să reducă unele tarife foarte ridicate cu mai bine de 50 la sută, deoarece chiar și în acest caz ele vor menține taxe vamale protecționiste destul de ridicate.

În problema comerțului cu produse agricole încă n-au început negocieri la modul cuvenit și, nu se prevede un progres atît timp cît Franța și Germania occidentală nu vor stabili de comun acord prețul general al cerealelor, care este „o verigă lipsă" în politica agricolă generală a „Pieței comune". Întrucît Erhard se află în foarte mare dependență de alegătorii care trăiesc în regiunile rurale, n-avem motive să credem că în această problemă se va ajunge la vreo hotărîre fermă pînă la alegerile din Germania occidentală, în septembrie 1965.

Încă de pe acum putem considera exagerat chiar și optimismul celor care cred că, pînă la sfîrșitul anului viitor, tarifele vamale vor fi reduse cu 30 la sută. Pe de altă parte, ideea că Franța se opune singură celorlalte țări ale „Pieței comune" este de-a dreptul greșită. Deși restul țărilor „Pieței comune" sprijină în mare măsură ideea liberalizării comerțului, există focare de rezistență destul de puternice. De pildă, firmele de automobile din țările C.E.E. se pronunță împotriva importului de automobile din alte țări cu taxe vamale mai mici decît cele de 22 la sută în vigoare astăzi.

Așadar, nu există motive de optimism în ce privește rezultatele „rundei Kennedy". Impasul în problema prețurilor la produsele alimentare în țările „Pieței comune" va împiedica, probabil, realizarea unui acord cu S.U.A. asupra exportului de mărfuri agricole. Aceasta va însemna zădărnicirea altei laturi a tranzacției și anume propunerea privind reducerea cu 50 la sută a tarifelor la produsele industriale.

În condițiile incertitudinii politice din Germania occidentală, fără a mai vorbi de Anglia și S.U.A., precum și de neînțelegerile din sînul „Pieței comune", devine clar că scopul principal al negocierilor de la Geneva este de a evita un eșec și nu de a urmări obiective irealizabile. Lucrul cel mai bun ce se poate face în situația actuală este de-a amîna conferința cu 12 luni. În această perioadă vor avea loc alegeri generale în multe țări, și, în afară de aceasta, țările „Pieței comune" vor avea timp să reflecteze asupra viitorului lor și să ia anumite măsuri pentru combaterea inflației.

Cinci alpiniști olandezi în drum spre vîrful Hinlung (Himalaia), pînă acum neescaladat

Profil

WILLI STOPH

În ședința sa din 24 septembrie, Camera Populară a R.D.G. a aprobat în unanimitate hotărîrea deputaților P.S.U.G. de a-l desemna pe Willi Stoph ca prim-ministru al Republicii Democrate Germane. Urmînd lui Otto Grotewohl, care a deținut această funcție de la întemeierea Republicii, el devine astfel al doilea prim-ministru din istoria R.D.G.

Fiu de muncitor, el însuși muncitor, Willi Stoph și-a legat încă din tinerețe viața de lupta și idealurile oamenilor muncii. S-a născut la 9 iulie 1914 la Berlin unde, după absolvirea școlii elementare, și-a însușit meseria de zidar. Mai tîrziu, urmînd cursuri fără frecvență, s-a calificat tehnician constructor.

În 1928 devine membru al Uniunii Tineretului Comunist din Germania, în cadrul căreia a depus o vie activitate, a participat la luptele grele duse de clasa muncitoare germană în anii premergători venirii hitlerismului la putere.

În 1931 este primit în Partidul Comunist German. De atunci activitatea sa politică se desfășoară fără întrerupere, după 1933 și pînă în 1945 în ilegalitate.

Anii postbelici îl găsesc pe Willi Stoph în rîndurile celor ce-și închină eforturile construirii unei Germanii noi, democratice. El primește sarcini de partid în diferite domenii importante ale refacerii economiei. În această direcție, Stoph a continuat să lucreze și după unificarea partidului comunist cu cel social-democrat, conducînd în anii 1948—1950 secția de politică economică de pe lîngă conducerea P.S.U.G. Congresul al III-lea al P.S.U.G. îl alege în 1950 membru al C.C. Tot atunci W. Stoph intră și în secretariatul C.C. În 1953 devine membru al Biroului Politic al C.C. al P.S.U.G.

În alegerile legislative din 1950, W. Stoph este ales deputat în Camera Populară.

Primul stat al muncitorilor și țăranilor din Germania i-a încredințat funcții de mare răspundere. În anii 1952—1955, Willi Stoph a condus Ministerul de Interne al R.D.G., devenind în 1954 și locțiitor al președintelui Consiliului de Miniștri. Din 1956 pînă în 1960 a fost ministrul apărării naționale, iar din 1962 a fost prim-locțiitor al șefului guvernului. „În această calitate, arată ziarul Neues Deutschland, W. Stoph și-a cîștigat mari merite în conducerea statului".

Începînd din 1963 el este și membru al Consiliului de Stat al R.D.G. „Prin fidelitatea sa neabătută față de clasa muncitoare, prin activitatea sa plină de abnegație, scrie Neues Deutschland, noul prim-ministru al R.D.G. a cîștigat încrederea oamenilor muncii". În cuvîntul pe care l-a rostit în fața Camerei Populare după votul ce l-a învestit cu înalta sa funcție, W. Stoph a spus în încheiere : „În numele tuturor membrilor Consiliului de Miniștri, aș dori astăzi să asigur din nou această Adunare că vom face tot ce ne stă în putință pentru a consolida puterea muncitorilor și țăranilor și pentru a spori bunăstarea poporului".

D.P.

Presa acum 50 de ani

Ploile abundente căzute în ultima vreme au îngreunat mersul acțiunilor întreprinse de trupele germane în Belgia. În apropiere de Boechem ofensiva germană a fost oprită.

O știre neoficială anunță că trupele Serbiei și Muntenegrului au ocupat Sarajevo. Infrînte, trupele austro-ungare se retrag.

La Londra s-a anunțat că trei crucișătoare britanice — Aboukir, Hogue și Cressy, au fost scufundate în Marea Nordului de submarinele germane. Nave britanice aflate în apropiere au reușit să salveze o mare parte a echipajelor.

Cunoscutul arhitect newyorkez Hastings a propus, într-un interviu acordat ziarului Evening Post, ca arhitecții din întreaga lume să protesteze împotriva distrugerii de către germani a Catedralei din Reims, care — spune el — a fost respectată pînă și de armatele medievale.

Germanii care locuiesc în America propun trimiterea în țările beligerante din Europa a unei delegații a S.U.A. în frunte cu foștii președinți Taft și Roosevelt, pentru a iniția tratative de pace.

Puterile Triplei înțelegeri au declinat oferta Japoniei de a trimite pe fronturile din Europa jumătate milion de soldați.

New York Times relatează că în Bavaria, Würtenberg și în provincia renană domnește nemulțumirea, populația din aceste regiuni germane fiind sleită de război.

Trupe japoneze au debarcat în golful Hao San.

Fișier

R.P.R. în organizațiile internaționale neguvernamentale

Organizațiile internaționale neguvernamentale se caracterizează prin aceea că, spre deosebire de cele guvernamentale, membrii lor nu sînt statele ci asociațiile sau chiar persoanele fizice din cel puțin trei țări reprezentînd interese profesionale, sociale, umanitare etc., cît mai variate.

În funcție de activitatea pe care o desfășoară și de competența lor specială, aceste organizații au fost împărțite, potrivit unor criterii stabilite de Consiliul Economic și Social, în trei categorii : **A**, în care intră organizațiile neguvernamentale ce au legături strînse cu viața economică și socială a țărilor și regiunilor din care fac parte și au o competență în general asemănătoare cu activitatea C.E.S. ; **B**, le cuprinde pe acelea cu o competență mai restrînsă numai la anumite domenii de activitate de resortul C.E.S. și ultima, care cuprinde organizațiile înscrise de secretarul general într-un registru special. Aici intră acele organizații care întrețin relații de consultare cu o instituție specializată precum și cele care pot da un ajutor C.E.S. sau organelor sale subsidiare.

Cele peste 300 de organizații neguvernamentale recunoscute într-un fel sau altul de Organizația Națiunilor Unite prin Consiliul Economic și Social care, conform art. 71 din Cartă, „poate lua orice măsuri utile pentru consultări cu organizații neguvernamentale care se ocupă cu probleme de competența lui", sînt învestite cu calitatea de expert avînd misiunea de a face propuneri și a întreprinde cercetări în probleme de competența lor.

În afară de acestea, mai există peste 1 000 de organizații neguvernamentale care nu au statut de consultare pe lîngă O.N.U. și care nu sînt incluse în nici una din cele trei categorii.

R. P. Romînă este reprezentată în 9 organizații din **domeniul bibliografie și documentare.** De asemenea, Uniunea Ziariștilor din R. P. Romînă face parte din Organizația Internațională a Ziariștilor (O.I.Z.), înființată în 1946.

În **domeniul științelor sociale și umanistice,** R. P. Romînă este reprezentată în 13 organizații, printre care Comitetul internațional de științe istorice, care a fost înființat la Londra în 1962, Uniunea Academică Internațională, Uniunea limbii internaționale, Federația internațională a societăților filozofice, Institutul internațional african, fondat la Londra în 1926.

R. P. Romînă este reprezentată, de asemenea, în 12 **organizații de relații internaționale.** În această grupă țara noastră este afiliată la Federația internațională a mișcărilor de rezistență (înființată la Viena la 3 iulie 1951), la F.D.I.F., la Academia pentru Esperanto, la Uniunea pentru limba internațională I.D.O., la Liga Universală etc., precum și la 6 organizații din **domeniul drept-administrație,** în trei de **întrajutorare socială** (Liga Societăților de Cruce Roșie, Asociația internațională de securitate socială și Federația mondială a surzilor) și 6 de **profesiuni — sindicale,** 2 de **comerț-industrie** și 6 **agricole.**

În **domeniul comunicații, turism** activăm în 11 organizații, printre care în Federația internațională de automobile, înființată în 1904 la Hamburg cu scopul de a contribui la dezvoltarea traficului și turismului internațional, în Federația aeronautică internațională, în Uniunea internațională a organizațiilor oficiale de **turism,** în Uniunea internațională a căilor ferate etc. În **domeniul tehnic,** în 16 organizații. În Federația internațională de automatică care a fost fondată la Paris în septembrie 1957 deținem, prin acad. Gr. Moisil, postul de membru în comitetul executiv. În această grupă, R. P. Romînă mai este afiliată la Conferința internațională a marilor sisteme electrice (înființată la Paris în 1921), la Federația internațională pentru locuințe și urbanistică fondată în 1913 etc. În **organizațiile cu caracter științific** R. P. Romînă este afiliată la Societatea internațională pentru știința solului, înființată la Roma la 19 mai 1924. Congresul acestei organizații s-a ținut recent la București ; la Gruparea matematicienilor de expresie latină (acad. Gr. Moisil, membru în comitetul executiv) ; la Academia internațională de astronautică (acad. E. Carafoli, vicepreședinte al Comitetului de astronautică pentru acordare de distincții și burse).

Țara noastră este reprezentată, de asemenea, în circa 40 de organizații din **domeniul sănătății și igienei :** Uniunea medicală balcanică (secretar general N. Popescu-Buzeu) ; Societatea internațională de chirurgie (prof. T. Făgărășanu, membru în comitetul internațional) ; Consiliul european de oftalmologie (dr. Rațiu, membru în comitet) ; Uniunea internațională contra cancerului, înființată la Madrid în 1933 cu scopul de a stabili contacte între organizațiile care au ca scop combaterea cancerului, de a stabili o clasificare clinică și analitică pentru uz internațional a tumorilor și a populariza actualele cunoștințe despre cancer ; Academia internațională de medicină legală și medicină socială (fondată în 1933) etc. ; în 3 de **educație-tineret** (U.I.S., F.M.T.D. și Asociația internațională a universităților) și în 15 de **artă, literatură, radio, cinema** și televiziune : Institutul internațional de teatru (Radu Beligan membru în comitetul executiv) ; Organizația internațională de radiodifuziune și televiziune — O.I.R.T. ; Asociația internațională a filmului de desene animate (I. Popescu-Gopo, vicepreședinte). În sfîrșit, R. P. Romînă este afiliată la aproape 50 de **organizații cu caracter sportiv :** Comitetul Olimpic Internațional (Al. Șiperco, membru în comitetul executiv), Federația internațională de volei, unde C. Turbuțiu este vicepreședinte.

I. CLOȘCA

BREVIAR

22 septembrie

La invitația președintelui Adunării Naționale Franceze, Chaban-Delmas, a sosit la Paris delegația Marii Adunări Naționale a R. P. Romîne, condusă de președintele Marii Adunări Naționale, Ștefan Voitec.

Între 17 și 22 septembrie, secretarul general al Uniunii Internaționale a Telecomunicațiilor, Gerald C. Gross, a făcut o vizită în țara noastră.

23 septembrie

A părăsit Capitala, îndreptîndu-se spre Berlin, delegația R. P. Romîne la funeraliile tovarășului Otto Grotewohl.

Delegația a fost compusă din tovarășii Alexandru Drăghici, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.R., vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, conducătorul delegației, Ludovic Takacs, membru al Consiliului de Stat, și Ștefan Cleja, ambasadorul R. P. Romîne la Berlin.

Între 18—22 septembrie o delegație economică siriană, condusă de dr. Karam Touma, viceguvernator al Băncii centrale a Siriei, a vizitat Republica Populară Romînă.

A avut loc schimbul documentelor cu privire la ratificarea Convenției de desființare a vizelor pentru călătorii în scopuri oficiale și particulare între R. P. Romînă și R.S.F. Iugoslavia.

24 septembrie

Președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Romîne, Ion Gheorghe Maurer, a primit pe șeful delegației economice din Iran, dr. Manoutchehr Eghbal, președintele Societății naționale iraniene de petrol, fost prim-ministru al Iranului.

A părăsit Capitala, îndreptîndu-se spre Alger, o delegație guvernamentală a R. P. Romîne condusă de Mihail Florescu, ministrul industriei petrolului și chimiei, care la invitația guvernului algerian va face o vizită în această țară.

25 septembrie

Gheorghe Gheorghiu-Dej, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn, a primit delegația Partidului Comunist Italian, compusă din tovarășii : Mario Alicata, membru al Direcțiunii și secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Italian, și Arturo Colombi, membru al Direcțiunii Comitetului Central al Partidului Comunist Italian.

26 septembrie

A părăsit Capitala acad. Athanase Joja, membru în Consiliul Executiv al U.N.E.S.C.O., pentru a participa la lucrările celei de-a 68-a sesiuni a Consiliului Executiv, care se va ține la Paris între 29 septembrie și 19 noiembrie.

27 septembrie

S-a încheiat la Varșovia cel de-al treilea congres al Uniunii luptătorilor pentru libertate și democrație. Din partea R.P. Romîne au participat Marin Florea Ionescu și general-colonel în rezervă Radu Niculescu Cociu.

28 septembrie

La Veneția se desfășoară un simpozion internațional consacrat lui Mihail Eminescu, la care participă o delegație universitară în frunte cu acad. Al. Rosetti.

29 septembrie

A părăsit Capitala, îndreptîndu-se spre R.S.F. Iugoslavia, Majestatea Sa Haile Sellassie I, Împărat al Etiopiei, care la invitația președintelui Consiliului de Stat, Gheorghe Gheorghiu-Dej, a făcut o vizită de stat în R. P. Romînă.

Din nou Sharjah

Are dreptate Radu Severin din București care ne scrie că am fi putut furniza noi înșine datele despre șeicatul Sharjah, fără a mai face apel la cunoștințele cititorilor noștri. Totuși, ca de obicei, ei s-au grăbit să ne ajute. Pe lîngă răspunsurile primite de la unii dintre corespondenții noștri mai vechi — E. Victor din Craiova, prof. Ștefan Covrig din Tîrnăveni, Vasile Hotnog din Bacău — poșta ne-a adus și continuă să ne aducă scrisori de la cititori care intră pentru prima sau a doua oară în legătură cu noi ca ing. Andrei Maximov din Brăila, Ghizela Timar din Streisîngeorgiu, raionul Hunedoara, Șerban Enculescu, student din București, Titus Burcă din Craiova, prof. Dobranszky Zoltan din Cluj, Ioan Pătrui, elev din Brad, Aurel Bordoș, de asemenea din Brad, ing. Ernest Marmarstein din Oțelul Roșu, ing. Ștefan Stoicescu din Ploiești, ing. Sergiu Novac din București, I. Botiza, tehnician din Cluj, Nemeth Laszlo din Rupea, reg. Brașov, Ștefan Csizmazia, economist din Oradea, Titus Hudescu din Jimbolia.

Ca și scrisorile menționate în numărul precedent, și acestea conțin hărți, amănunte prețioase și vădesc un serios efort de documentare.

Cu același prilej...

Cîțiva cititori ne-au trimis date despre Sharjah și — totodată — ne-au făcut cunoscute unele dintre preocupările lor. Astfel :

Prof. Roland Tabarsky din Sebeș Alba **ne scrie :**

La rîndul meu aș dori să solicit informații în legătură cu : 1) Perspectivele, agenda, data (24 oct. ?) deschiderii sesiunii din acest an a Adunării Generale a O.N.U.

2) Bilanțul lucrărilor Comitetului celor 18 de la Geneva. Ce bază oferă sesiunii O.N.U. ?

Sesiunea Adunării Generale va începe la 10 noiembrie. Publicarea tuturor punctelor propuse a fi înscrise pe ordinea de zi ar ocupa mult spațiu întrucît, socotind și problemele procedurale, ele sînt în număr de 82. Vom publica, desigur, o prezentare a agendei.

Bilanțul lucrărilor conferinței de la Geneva a apărut în nr. 38 al revistei noastre.

„Am și eu o rugăminte către redacție, — ne scrie M. Sternhell din București". Să-mi răspundeți cînd a luat ființă statul Burundi cu capitala Usumbura și care este capitala statului Ruanda Urundi, știind că Usumbura a fost capitala statului Ruanda-Urundi".

Statele Burundi și Ruanda au devenit independente în aceeași zi, la 1 iulie 1962, și au fost primite în O.N.U. la 18 septembrie 1962. Capitala statului Burundi este nu Usumbura, ci Kitega-Usumbura se află însă tot în Burundi și este unul din cele mai mari orașe ale țării. Capitala statului Ruanda este Kigali.

Ioan Butum, matrițer din Sibiu, adaugă la scrisoarea sa : „Fiindcă tot m-am adresat redacției, aș dori să întreb și ce măsuri a luat guvernul statului Peru în urma atacului săvîrșit de indigeni împotriva unei expediții care traversa jungla".

Măsurile care s-au luat — și care au fost eficiente — au vizat salvarea membrilor expediției. Nu se poate pune însă problema unor măsuri preventive în general, într-o țară cu teritorii locuite de o populație ce scapă controlului autorității centrale, cum este, între altele, cazul Republicii Peru.

Despre revistă

Scrisorile conținînd observații — favorabile sau critice — despre revista noastră sînt, și în această săptămînă, numeroase.

Aprecierea de care se bucură revista LUMEA în rîndurile maselor largi de cititori pentru felul în care prezintă evenimentele internaționale determină pe foarte mulți abonați să o lege, pentru a o păstra atît în bibliotecile personale, cît și în cele ale cluburilor etc., **ne scrie** P. Sipoș, maistru tipograf din Făgăraș. Vă rog a analiza următoarele propuneri pe care le fac cu scopul de a ajuta la îmbunătățirea aspectului colecțiilor :

— Formatul revistei să fie pe cît posibil egal pentru toate numerele.

— Titlurile de pe copertă să fie la 1—2 cm distanță de marginea revistei.

— Pe partea interioară a copertei ar fi bine, dacă este posibil, ca clișeele să fie deplasate cu 1—2 cm spre interior.

— De asemenea, clișeele din interiorul revistei să nu depășească formatul paginii de text.

Aceste măsuri ar face cu putință ca la legarea în colecție să nu se mai taie din titluri și din imagini".

Vom studia propunerile dv. În ceea ce privește necesitatea ca toate numerele revistei să fie tăiate în dimensiuni egale, aveți, evident, dreptate. Scoaterea clișeelor în afara „oglinzii paginii", cum numiți dv., tipografii, pagina de text, este însă un procedeu grafic care dă un aspect mai frumos revistei și nu ne propunem să renunțăm la el.

I. Kirmaier, jurist din București, **ne scrie :**

Vă apropiați de nr. 52, adică de împlinirea unui an de la apariție. În aceste condiții, n-ar fi cazul a pregăti publicarea unor volume anuale, trimestriale sau lunare ? Nu mă tem să exagerez afirmînd că, pentru diplomații și gazetarii de mîine, o asemenea colecție va reprezenta o sursă de documentare deosebit de valoroasă.

A doua propunere derivă din prima și vrea să fie cel puțin un subsidiar al ei.

Indiferent dacă veți publica sau nu anuarele propuse, ținuta revistei impune un glosar, care ar ajuta cititorilor ei.

Astfel, spre a mă limita la exemplificări din numărul 38 :

a) se citează spiritualele cuvinte ale lui Porfirio Diaz : „Bietul Mexic — atît de departe de Dumnezeu și atît de aproape de S.U.A...." O notă de subsol ar putea să indice cîteva date despre Porfirio Diaz.

b) din același articol, merita explicație cuvîntul „porteno".

c) idem : corăbiile negre ale comodorelui Perry.

d) în sfîrșit, în lista celor 8 instituții specializate ale O.N.U., la care participă R.P.R., pentru 7 dintre ele, inițialele corespund denumirilor românești : pentru F.A.O. ar fi însă binevenită o lămurire.

Exemple similare pot fi date din toate numerele apărute.

Noi nu putem edita colecții ale revistei. De altfel, după cîte știm, nu este un procedeu obișnuit în practica presei. Evident, abonații pot, în măsura în care îi interesează, să-și aranjeze colecții proprii.

În ceea ce privește cea de-a doua propunere a dv., reținem necesitatea explicării termenilor mai puțin cunoscuți.

M-am bucurat mult citind în LUMEA interviul directorului general al O.N.T. Carpați, **ne scrie** C. Moga din Sibiu, și aflînd cît de mulți străini vizitează frumoasa noastră țară și ce laude îi aduc. Părerea mea este că nu exagerează de loc cei ce spun că Romînia este țara ideală pentru turism și odihnă. Vă scriu ca un cunoscător al munților noștri, în care m-am născut. Cunosc Călimanul, unde am copilărit, lîngă Bistrița. Am văzut urșii Călimanului. Am cutreierat munții Sebeșului, unde chiar acum o săptămînă am auzit cerbul boncăluind. Deseori mă urc pe Negoi și întîlnesc capre negre.

Sînt mîndru că avem o țară frumoasă și bogată care, mai cu seamă în ultima vreme, înflorește frumos de tot.

Trimit mulțumiri tuturor celor ce scriu despre Romînia — **ne spune** Ioan Frasin din Bacău. M-am bucurat mult citind în nr. 35 articolul „Aveți prieteni pe tot globul". Mulțumiri speciale lui Ruth S. Goldbecher (S.U.A.), Louis Gizard, (Franța), Ralph Faulker, (Anglia), Ludvo Kurici (Iugoslavia).

Vă rog totodată să ne țineți la curent asupra dosarului pe care Earl Warren, președintele Curții Supreme a S.U.A., îl va înainta președintelui Johnson în legătură cu împrejurările asasinării președintelui Kennedy.

Vă satisfacem cererea chiar în numărul de față.

■

Jean Nicolau-Buhuși. **Polonia participă ca observator la conferințele consacrate problemelor navigației pe Dunăre, întrucît acest fluviu reprezintă o importantă cale de tranzit pentru schimburile comerciale ale acestei țări.**

Ramiro Marinescu-București. **Despre organizațiile internaționale la care vă referiți am scris mai de mult la rubrica Fișier.**

Vlad Miron-Cluj. **Personalitatea președintelui Makarios a fost prezentată la rubrica Profil.**

Maria Pană-București. **Este vorba de două persoane cu totul diferite.**

Către cititori

Într-adevăr, ne aflăm la aproape un an de la apariție. În această perioadă, numărul abonaților noștri, adică al celor ce ne citesc cu regularitate, a crescut continuu. Scrisorile pe care le primim ne îngăduie să cunoaștem, în linii mari, părerile, obiecțiile și dorințele lor.

Considerăm, totuși, că a sosit momentul să întreprindem un fel de „sondaj de opinie" care ne va ajuta să înțelegem mai bine punctul de vedere al cititorilor despre revistă și, ca urmare, să răspundem mai bine necesităților lor.

VĂ RUGĂM, DECI, SĂ NE SCRIEȚI :

CE CITIȚI, ÎN PRIMUL RÎND, CÎND DESCHIDEȚI REVISTA ?

CARE DINTRE RUBRICI ESTE MAI APROPIATĂ DE PREOCUPĂRILE DV. ȘI, CA ATARE, O STUDIAȚI CU MAI MULTĂ ATENȚIE ?

CE NE SUGERAȚI PE PLANUL ÎMBUNĂTĂȚIRII CONȚINUTULUI REVISTEI ?

POȘTA REDACȚIEI

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Romînă

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"